

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 5185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Het Rechtsstatuut van het ongeborn kind in vergelijking met de Nederlandse, Duitse, Zwitserse wetgevingen

Volgens de oude, traditionele opvatting begint de persoonlijkheid met de geboorte. De mens wordt eerst rechtsbekwaam van op het ogenblik dat hij levend geboren wordt. Het ongeborn kind is geen persoon; het bezit geen rechtsbekwaamheid.

Deze zienswijze werd zonder meer overgenomen uit het Romeinse recht. De Romeinen waren inderdaad van oordeel dat het ongeborn kind een deel der moeder is, « pars viscerum matris ». Dit betekent niet dat geen rekening gehouden werd met de belangen van het kind in de moederschoot. Julianus schreef reeds : « Qui in utero sunt, intelliguntur in rerum natura esse ». Deze opvatting vond ruime toepassing in het Romeinse recht, geconcipeerd als ze werd in de rechtsspreuk : « *Infans conceptus pro iam nato habetur, quoties de commodis eius agitur* ». Dus, het ongeborn kind werd als reeds geboren beschouwd, telkens dit in zijn voordeel was. Met andere woorden, de « nasciturus » heeft rechten, geen verplichtingen.

Ook deze regel werd overgenomen in de moderne rechtsstelsels, soms impliciet, soms uitdrukkelijk.

In het Burgerlijk Wetboek werd het principe « *Infans conceptus pro iam nato habetur, quoties de commodis eius agitur* » niet uitdrukkelijk geformuleerd (1). Nochtans wordt deze rechtsspreuk algemeen beschouwd als een dwingend principe van ongeschreven recht (2).

Zelfde toestand in het Duitse rechtssysteem (3), maar dan toch met enige nuance. Het Bürgerliche Gesetzbuch bevat namelijk zoveel uitdrukkelijke toepassingen van de rechtsspreuk « *Infans conceptus...* », dat de Duitse rechtsleer, om het belang van het ongeborn kind te beschermen, vaak de bestaande wettelijke voorschriften analogisch toepast, eerder dan beroep te doen op de rechtsspreuk zelf (4). Dit heeft dan als paradoxaal gevolg dat de algemene geldingskracht van het principe « *Infans conceptus* » enigszins in het gedrang komt (5).

In Nederland (6) is er geen betwisting mogelijk. De rechtsspreuk werd er uitdrukkelijk opgenomen in de wet (Nederlands B. W., artikel 3) (7). Het Zwitserse Zivil Gesetzbuch (8) tenslotte bepaalt dat het ongeborn kind rechtsbekwaam is, op voorwaarde dat het later levend geboren wordt (Z.G.B., artikel 31) (9). Verder zullen wij aantonen dat ook bij ons, in Neder-

land en in Duitsland de nasciturus een beperkte, voorwaardelijke rechtsbekwaamheid bezit.

Princiepelijk heeft het ongeborn kind enkel rechten, geen verplichtingen. Uitzonderlijk kan het nochtans verplichtingen hebben, namelijk in verband met zijn rechten, verplichtingen die rechtstreeks voortvloeien uit zijn rechten (10). Zo kan de moeder zich bij voorbeeld onderhoud verschaffen uit het erfdeel van haar ongeborn kind. Zo moet de nasciturus ook de lasten van zijn eigendom dragen.

Aan het ongeborn kind worden slechts rechten toegekend, op voorwaarde dat het later levend geboren wordt (11). Het is levend geboren als het na de geboorte geademd heeft. In België (en Frankrijk) wordt bovendien vereist dat het kind levensvatbaar geboren wordt. Niet levensvatbaar geboren zijn kinderen wier organen niet genoeg ontwikkeld zijn om te blijven leven, en ook kinderen zonder hoofd of zonder hart.

Vooraleer de gevallen te behandelen waarin de nasciturus rechten worden toegekend, dient te worden aangegeven hoe men het bestaan van het kind in de moederschoot kan bewijzen.

I. Bewijs van het bestaan van het ongeborn kind.

Daar de verwekking een geheim feit is, waarvan het bewijs niet met alle zekerheid kan geleverd worden, heeft de wet een vermoeden in het leven geroepen. Overeenkomstig het voorschrift van de artikelen 312-314 B.W. wordt het ogenblik der verwekking geplaatst tussen de 180° en de 300° dag vóór de geboorte. Dit vermoeden moet geïnterpreteerd worden in de meest gunstige zin voor het kind.

Deze artikelen zijn echter ingesteld voor het bewijs der afstamming. Kan dit wettelijk vermoeden dan worden toegepast op alle andere domeinen om het kind tijdens de conceptie rechten te doen verwerven? Kunnen de artikelen 312 en volgende toegepast worden in zake erfenissen, testamenten, adoptie, aanspraak op schadeloosstelling?...

Traditioneel maakt de rechtsleer hier een onderscheid (12). In de eerste hypothese zijn de rechten die voor het ongeborn kind voortvloeien uit zijn bestaan op een bepaald ogenblik, onafscheidelijk verbonden met de vraag naar zijn afstamming. Nemen wij bijvoorbeeld een kind dat geboren wordt 290 dagen na

het overlijden van de echtgenoot. Dit kind is wettig, volgens de praesumpties van artikel 312. Maar terzelfderijd wordt hiermee de vraag naar de erfgerichtheid van het kind opgelost: als het wettig is dan erft het van zijn vader. Men kan de erfrechtelijke roeping van het kind niet betwisten, zonder tevens zijn wettigheid in het gedrag te brengen. De vermoedens van artikel 312 moeten hier dus toegepast worden. Het toelaten van verschillende bewijsregelingen voor de twee kwesties zou aanleiding geven tot tegenstrijdige beslissingen.

Dezelfde oplossing kan niet aanvaard worden in geval de vraag naar het bestaan van het ongeboren kind los staat van de vraag naar de afstamming. Een kind wordt geboren tijdens het huwelijk van zijn ouders, maar 290 dagen na het overlijden van zijn oudere broer. In dit geval kan het geen beroep doen op de vermoedens van artikelen 312 en volgende om zijn erfgerichtheid te bewijzen. De wettelijke vermoedens zijn ruim genomen (18), om zo veel mogelijk betwistingen te vermijden op het stuk van de afstamming. Dit heeft ontegensprekelijk een groot sociaal belang. Hoe dan ook, het kind wordt geacht de echtgenoot tot vader te hebben. Het is verantwoord het kind bij die familie te plaatsen waarbij het waarschijnlijk thuis hoort. Maar kan men van zulk belang spreken wanneer het gaat om erfenissen, om schenkingen, om schadevergoeding? In geen geval. Het komt er dan alleen op aan de dag der conceptie zo juist mogelijk te bepalen om het kind recht te doen wederen. Dit is een feitelijke kwestie. Alle bewijsmiddelen zijn toegelaten.

De rechtspraak verwerpt deze stelling. Zij past altijd de vermoedens van artikelen 312 en volgende toe (14). Zij wordt hierin meer en meer gesteund door de auteurs (15). Zo wijst men op de moeilijkheid de dag der verwekking feitelijk te bewijzen. Heeft de wetgever niet impliciet verwezen naar de vermoedens van artikelen 312 en volgende, vermoedens die tenslotte toch een bruikbaar bewijsmiddel aan de hand doen (16)? Bovendien kan men als argument aanvoeren dat het toelaten van het bewijs met alle middelen, toch de wettigheid in het gedrag kan brengen, zo niet in rechte, dan toch in feite (17).

In feite past men dus de vermoedens toe, geïnterpreteerd in de meest gunstige zin voor het kind. Een kind dat geboren wordt binnen de 300 dagen na het opvallen van een recht wordt geacht reeds verwekt te zijn op het ogenblik dat het recht openviel. Wordt het kind meer dan 300 dagen na het opvallen van het recht geboren, dan kan het geen aanspraak laten gelden.

In Zwitserland is er nopens dit punt geen betwisting. De rechtspraak breidt de toepassing van de wettelijke vermoedens van artikelen 252 en volgende Z.G.B., die het ogenblik der verwekking plaatsen tussen de 180° en 300° dag vóór de geboorte, ook uit tot andere materies dan die der afstamming. Zij wordt daarin gesteund door de rechtsleer (18). Op te merken valt echter dat hier het wettelijk vermoeden geen absoluut karakter heeft. Het kan door het tegenbewijs worden bestreden (19).

De Duitse rechtsleer maakt hetzelfde onderscheid als de Belgische doctrine. De vermoedens van § 1592 B.G.B. worden alleen dan uitgebreid, wanneer het recht van de nasciturus verbonden is met zijn wettigheid. In de andere gevallen moet het bestaan van het ongeboren kind worden bewezen (20). Dit bewijs mag door alle middelen geleverd worden.

In Nederland worden de wettelijke vermoedens van

artikelen 307 en volgende Nederlands B.W. alléén toegepast op de afstamming (21). Slechts de jongste rechtsleer wil de vermoedens zien toepassen op de andere materies, daar waar het recht van het ongeboren kind verbonden is met zijn wettigheid (22).

II. De rechten van het ongeboren kind.

1. Erfenissen.

De meest treffende toepassing van het principe «*Infans conceptus...*» is ongetwijfeld deze in zake erfenissen. Artikel 725 B.W. bepaalt dat men om te erven noodzakelijk moet bestaan op het ogenblik dat de erfenis openvalt. Diegene die op dat ogenblik nog niet verwekt is, is onbekwaam (23) om te erven. Hieruit volgt dat het Burgerlijk Wetboek aan het verwekte kind erfrecht toekent in dezelfde mate als aan een reeds geboren kind. Als voorwaarde wordt echter gesteld dat het kind later leefbaar (en dus levend) geboren wordt (24).

Maar hoe zal men nu weten dat het kind reeds ontvangen was bij het opvallen van de erfenis? Hierop is van toepassing de bewijsregeling van het bestaan van het kind, zoals we ze hier boven behandelden. Zo is een kind, minder dan 300 dagen na de dood van de echtgenoot geboren, bekwaam om van deze te erven.

Dezelfde regeling vinden we in het Nederlands B.W., artikel 883 (25). Het ongeboren kind is bekwaam om te erven. Hier wordt nochtans de vereiste van levensvatbaarheid bij de geboorte niet gesteld, evenmin als in Duitsland en in Zwitserland. Het volstaat dat het kind later levend geboren wordt.

Het Zwitserse Z.G.B. kent de nasciturus erfbekwaamheid toe in artikel 544 (26). Om zijn bestaan te bewijzen op het ogenblik van het opvallen der erfenis mag hij beroep doen op de wettelijke vermoedens van artikelen 252 en volgende Z.G.B. Buiten de termijn door deze artikelen bepaald mag hij door alle middelen zijn ontvangenis vóór de erfenis bewijzen.

De verdeling der nalatenschap wordt van rechtswege uitgesteld tot na de geboorte (Z.G.B., artikel 605, 1° id). De te verwachten geboorte maakt de verdeling immers onzeker. Betreft deze onzekerheid slechts enkele erfgenamen, dan moet de verdeling tussen de andere erfgenamen niet uitgesteld worden omwille van de nasciturus. Het enkel verzet van de moeder volstaat om de verdeling te beletten.

Zo de moeder echter verwaarloost maatregelen te nemen om de rechten van haar ongeboren kind te beschermen, kan de voogdijraad optreden. Artikel 393, 3° lid Z.G.B., dat voorziet in de aanstelling van een curator ad ventrem, bepaalt uitdrukkelijk dat deze kan optreden om de nalatenschap van de nasciturus te beveiligen. De curator ad ventrem kan ook de verdeling tegenhouden.

Aan de erfrechten die het kind vóór de geboorte verwerft kunnen plichten verbonden zijn. De moeder heeft een recht van genot op de onverdeelde nalatenschap in zover zij niet in haar onderhoud kan voorzien (Z.G.B., artikel 605, 2° id). Zelfs wanneer de nasciturus de enige erfgenaam is, en er dus geen onverdeelde nalatenschap is, heeft de moeder recht van genot op de totale erfenis (27), maar dan op grond van de verplichting voor de kinderen hun ouders met hun persoonlijke goederen te onderhouden (artikel 292 Z.G.B.). Ook is de nasciturus gehouden voor de lasten van de nalatenschap (artikel 560 Z.G.B.) en van zijn eigendommen (O.R., artikel 58).

Ook in Duitsland is het ongeboren kind erfgerichtig (§ 1923, II, B.G.B.) (28). Wanneer er een ongebo-

ren kind tot de erfenis geroepen is, wordt de verdeling van de nalatenschap geschorst tot bij de geboorte (B.G.B., n§ 2043, I). De moeder die niet in staat is in haar eigen onderhoud te voorzien, kan zich onderhoud verschaffen uit het erfdeel van de nasciturus (B.G.B., § 1963). Het Nachlassgericht kan volgens § 1965 B.G.B. ambtshalve optreden om de nalatenschap te beveiligen. Het kan meer bepaaldelijk een curator ad hoc (Nachlasspfleger) aanstellen.

2. Schenkingen en testamenten.

Volgens artikel 906 B.W. kan het ongeborn kind ontvangen zowel bij schenking onder de levenden als bij testament, op voorwaarde dat het later levensvatbaar geboren wordt. Om bij testament te ontvangen moet het verwekt zijn op het ogenblik van de dood van de erflater. Om te verkrijgen bij schenking moet het verwekt zijn op het moment van de schenking. Het woord «schenking» is niet erg gelukkig (29). Het is duidelijk dat de wetgever hier het aanbod van de schenker bedoelt. De schenking zelf komt slechts tot stand door de aanvaarding van de begiftigde.

Anderzijds wordt een schenking van rechtswege herroepen door de geboorte van een wettig kind van de schenker (artikel 960 B.W.). Deze herroeping heeft plaats zelfs in geval het kind op het tijdstip van de schenking reeds verwekt was (artikel 961 B.W.). Men kan hier inderdaad het principe «Infans conceptus...» niet toepassen. Volgens deze rechtsspreuk wordt de nasciturus immers als geboren beschouwd, alléén wanneer dit in zijn belang is. Hier is het juist in het belang van het kind als niet geboren aanzien te worden. Werd het als geboren beschouwd, dan zou de schenking niet herroepen worden.

Evenals de Code Civil bepaalt het *Nederlands* Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk dat men kan schenken (artikel 1716) en legateren (artikel 946) aan een nog niet geboren kind.

De mogelijkheid om te legateren ten gunste van een ongeborn kind wordt in *Duitsland* voorzien door § 2178, in vergelijking met § 2176 B.G.B. Deze regeling wordt analogisch toegepast op de schenkingen (30).

Het *Zwitsers* Zivil Gesetzbuch bevat geen uitdrukkelijke bepaling omtrent schenkingen en legaten aan ongeborn kinderen. Maar vermits de nasciturus het genot heeft van de burgerlijke rechten volgens artikel 31 Z.G.B., kan hij ook vóór zijn geboorte onder kosteloze titel ontvangen (31).

Zelfs nog niet verwekte kinderen kunnen in bepaalde gevallen beneficiaris zijn van schenkingen en testamenten. Dit is namelijk het geval bij de toegelaten erfstellingen over de hand (B.W., artikelen 1048-1048); *Nederland* B.W. artikelen 1020-1021; Z.G.B., artikel 488; B.G.B. § 2101). In het systeem van het *Bürgerliche Gesetzbuch* kan men zelfs altijd een nog niet verwekt kind als erfgenaam instellen (B.G.B., § 2178).

3. Erkenning.

Een ongeborn kind kan erkend worden (32). Nochtans bepaalt artikel 334 B.W. enkel dat de erkenning van een natuurlijk kind geschiedt door een authentieke akte, wanneer zulks niet gedaan werd in de geboorteakte. Het wordt nochtans nergens betwist dat de erkenning reeds vóór de geboorte kan geschieden, dit in toepassing van de rechtsspreuk «Infans conceptus...» (33). Het vaststellen van zijn staat is ongetwijfeld van het grootste belang voor het kind. Deze erkenning is vooral nuttig indien de natuurlijke

vader of moeder bevreesd zijn voor een ontijdige dood.

Ook in *Nederland* kan een kind reeds vóór de geboorte worden erkend. Dit in toepassing van artikel 3 Nederlands B.W. (34).

Zelfde toestand in het *Zwitsers* recht. De erkenning kan vóór de geboorte plaats vinden; de ambtenaar van de burgerlijke stand mag de akte van erkenning niet weigeren (Z.G.B., artikel 303) (35). Reeds vóór de geboorte kan de moeder een akte tot erkenning van het vaderschap (Vaterschaftsklage) instellen (Z.G.B., artikel 308). Het vaderschap wordt vermoed zo de verweerder tussen de 300^e en de 180^e dag vóór de geboorte met de moeder heeft gecohabiteerd (Z.G.B., artikel 314).

In *Duitsland* is, volgend de letter van § 1718 B.G.B., de erkenning vóór de geboorte niet mogelijk (36). De erkenning heeft in het Duitse recht echter een zeer beperkte draagwijdte. Zij schept geen band van afstamming; zij verleent aan het kind enkel een aanspraak op onderhoud tegenover de vader. Anderzijds is erkenning door de moeder onmogelijk: tussen het kind en de moeder bestaat een band van wettige afstamming (§ 1705 B.G.B.) (37).

4. Wettiging.

Kan de nasciturus gewettigd worden door het huwelijk van zijn ouders? (38). Aanvankelijk antwoordde de Franse rechtspraak bevestigend. Meer nog, ieder kind verwekt vóór, maar geboren na de dag van het huwelijk, werd als gewettigd beschouwd, en dit op grond van een stilzwijgende erkenning (39). Deze opvatting werd echter aangevallen in de rechtsleer (40): de kinderen, tijdens het huwelijk geboren, hoewel vóór het huwelijk verwekt, zijn wettig, behoudens in geval van ontkenning (artikel 314 B.W.). Wettiging is dus overbodig. Artikel 331 B.W., dat de wettiging regelt, spreekt dan ook slechts over kinderen buiten het huwelijk geboren. Ook de Belgische rechtspraak (41) oordeelt in die zin, daarin gevolgd door de jongere Franse jurisprudentie (42). Het Franse Hof van Cassatie gaat nog verder. Een kind, geboren na de 180^e dag van het huwelijk, is wettig alleen al omdat het in het huwelijk geboren is. Hoewel zulk kind door de wet (artikel 312 B.W.) vermoed wordt tijdens het huwelijk te zijn verwekt, kan het zijn conceptie situeren vóór het huwelijk, zondat dit dat zijn hoedanigheid van wettig kind in het gedrang brengt. Deze wettigheid heeft terugwerkende kracht tot op het ogenblik van de conceptie (43).

De controverse wettiging — wettigheid is dus niet louter theoretisch. Een gewettigd kind is tot op het moment van het huwelijk een natuurlijk kind geweest. Het kan slechts als natuurlijk kind aanspraak maken op rechten die vóór het huwelijk zijn opengevallen. Een wettig kind daarentegen bezit de wettigheid vanaf het ogenblik van de conceptie.

In *Duitsland* is wettiging van een ongeborn kind eveneens overbodig (44). Al de kinderen, binnen het huwelijk geboren, zijn wettig, ook als ze vóór het huwelijk verwekt worden (B.G.B., § 1591).

Maar naast de gewone wettiging kent het Duitse rechtssysteem nog het instituut van de «Ehelichkeits-erklärung» (B.G.B., §§ 1723-1740). Deze bestaat uit een wettiging door de vader, zonder huwelijk, in geval het huwelijk uitgesloten is door de dood, de geesteskrankheid of het slecht gedrag van de moeder. Het komt ons voor dat niets de Ehelichkeitserklärung van het ongeborn kind in de weg staat. Deze vereist immers geen voorafgaande erkenning (45), die in *Duitsland* onmogelijk is vóór de geboorte van het kind.

Een instituut analoog aan dit der Ethelichkeits-erklärung vinden we ook in Zwitserland en Nederland. De *Zwitserse* wetgeving (artikel 260 Z.G.B.) bepaalt dat, zo het huwelijk onmogelijk is, het kind ook kan gewettigd worden door de rechter. In *Nederland* is dergelijke wettiging mogelijk door brieven van wettiging door de Koning verleend, in geval het huwelijk niet kan volgen door de dood van een der ouders (artikel 330 Nederlands B.W.). Bovendien kan de Koning, zelfs tijdens het huwelijk, brieven van wettiging verlenen zo de ouders verzuimden het kind te erkennen vóór of bij het aangaan van het huwelijk (artikel 329 Nederlands B.W.). Het is duidelijk dat ook het ongeboren kind van deze mogelijkheid geniet, krachtens artikel 3 Nederlands B.W., respectievelijk artikel 31 Z.G.B.

Gewone wettiging van de nasciturus is ook hier overbodig. Alle kinderen in het huwelijk geboren zijn wettig (Nederlands B.W., artikelen 305 en 309; Z.G.B., artiKel 252).

5. Aanneming.

Om te kunnen adopteren mag men geen wettige afstammeling, doch erkend natuurlijk kind hebben, behalve wanneer het om de aanneming van dit kind gaat (B.W., artikel 344). Vroeger werd algemeen aanvaard dat de rechtsspreuk «*Infans conceptus...*» hier van toepassing is ⁽⁴⁶⁾. De aanwezigheid van een ongeboren kind bij de adoptant houdt de aanneming tegen. De adoptie wordt bijgevolg niet bekrachtigd indien de adoptant(e) vader (moeder) is van een ongeboren kind. Op welk ogenblik moet de conceptie verwezenlijkt zijn? Op het moment dat de akte van aanneming wordt opgesteld. De akte is immers de basis van de adoptie; de bekrachtiging en de overschrijving zijn slechts een bevestiging van de overeenkomst. Zo heeft de adoptie ook terugwerkende kracht tot op het ogenblik van de akte.

Heeft de wet van 22 maart 1940 deze toestand gewijzigd? Het derde lid van het nieuwe artikel 344 luidt als volgt: «De geboorte van een kind van de aannemende persoon, na de bekrachtiging van de aanneming, is zonder gevolg op die aanneming.» Hieruit werd afgeleid dat het toepassingsgebied van het principe «*Infans conceptus...*» beperkt wordt tot de kinderen vóór de homologatie geboren. De geboorte van een kind na de homologatie zou zonder gevolg zijn op de adoptie, zelfs al was dit kind verwekt vóór de akte van aanneming ⁽⁴⁷⁾ ⁽⁴⁸⁾.

Dit was zeker niet de bedoeling van de wetgever, zoals blijkt uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 22 maart 1940 ⁽⁴⁹⁾.

De tekst van artikel 344, 3  lid, stond in het regeringsontwerp onder artikel 353. Volgens de motivering gold het slechts een gevolgtrekking van artikel 352 (erfrechtelijke roeping van het aangenomen kind). Dit stond reeds in het oorspronkelijke artikel 350 B.W., maar wordt hier klaarder uiteengezet ⁽⁵⁰⁾. Men heeft dus de vroegere toestand in geen enkel opzicht willen wijzigen.

De Senaatscommissie van Justitie voegde artikel 353 van het oorspronkelijk ontwerp bij artikel 344, als 3  lid. Dit bracht geen wijziging aan de betekenis of de draagwijdte ervan. Het was enkel de bedoeling de oorspronkelijke nummering van de Code Civil te eerbiedigen ⁽⁵¹⁾.

Nergens werd verklaard dat de rechtsspreuk «*Infans conceptus...*» werd opgeheven. Meer nog, het verslag van de Kamercommissie vermeldt uitdrukke-

lijk dat de rechtsspreuk de aanneming verhindert ⁽⁵²⁾.

In het jongste verleden vonniste de rechtbank te Charleroi ⁽⁵³⁾ dan ook tot driemaal toe dat de aanwezigheid van een ongeboren kind een hinderpaal vormt voor de adoptie. Tot driemaal toe werd dit vonnis door het Hof van Beroep te Brussel hervormd ⁽⁵⁴⁾, op grond van artikel 344, 3  lid ⁽⁵⁵⁾. Deze houding steunt alleen maar op de tekstuitlegging en schriftgeleerdheid, die men reeds lang uit de moderne rechtsvinding verbannen achtte. Zij houdt niet in het minst rekening met de betekenis en de strekking van de wet. De wetgever wil immers angstvallig de gelijktijdige aanwezigheid van wettige en geadopteerde kinderen in éénzelfde familie voorkomen ⁽⁵⁶⁾. Daarom het vereiste dat de adoptant geen kinderen mag hebben op het ogenblik van de aanneming. Mede daarom ook het leeftijdsvereiste dat aan de aannemende persoon wordt gesteld. De ongelukkige formulering van artikel 344, 3  lid, is eenvoudig te wijten aan een onoplettendheid van de wetgever. Uit deze tekst besluiten dat de rechtsspreuk wordt afgewenteld, is in flagrante tegenspraak met de geest van de wet.

In geval er een ongeboren kind voorhanden is op het ogenblik van de aannemingsakte, moet de rechtbank dus de homologatie uitstellen tot na de geboorte. De nasciturus staat immers de adoptie slechts in de weg voor zover hij later levend en levensvatbaar geboren wordt. Door de bekrachtiging tot bij de geboorte uit te stellen past men de rechtsspreuk toe, zonder rechtstreeks in tegenspraak te komen met artikel 344, 3  lid. Op die manier worden de geest en de letter van de wet met elkaar verzoend.

Homologeert de rechtbank toch de aanneming, bij voorbeeld omdat zij onwetend is omtrent de zwangerschap, dan moet deze bekrachtiging verenietigd worden ⁽⁵⁷⁾. Deze vernietiging kan gesteund worden, niet alleen op de rechtsspreuk, maar ook op het feit dat het aangenomen kind er geen voldoende voordelen bij heeft opgenomen te worden in een familie waar een wettig kind verwacht wordt (B.W., artikel 43) ⁽⁵⁸⁾.

Over de adoptie vinden we in *Zwitserland* dezelfde regeling als bij ons. Daar eveneens wordt vereist dat de aannemende persoon geen wettige afstammelingen heeft (Z.G.B., artikel 264). Ook de nasciturus, die krachtens artikel 31 Z.G.B. gelijk gesteld wordt met een geboren kind, verhindert de adoptie ⁽⁵⁹⁾.

De nasciturus staat ook in *Duitsland* de adoptie in de weg, op grond van het principe «*Infans conceptus...*» ⁽⁶⁰⁾. Dit wordt nochtans betwist in de rechtsleer ⁽⁶¹⁾. De algemene geldingskracht van de rechtsspreuk wordt in Duitsland immers niet zozeer benadrukt als bij ons.

Het probleem stelt zich niet in *Nederland* ⁽⁶²⁾. Daar wordt immers niet vereist dat de aannemende persoon geen afstammelingen mag hebben op het ogenblik van de adoptie. De nasciturus houdt dus evenmin als het reeds geboren kind de adoptie tegen.

Naar aanleiding van de adoptie wordt in de rechtsleer dikwijls een eigenaardige *bewijsregeling* voorgesteld. Een kind dat geboren wordt minder dan 180 dagen na de akte van aanneming, wordt geacht vóór de akte te zijn verwekt, een ander, meer dan 300 dagen na de akte geboren, is na de akte verwekt. In geval het kind echter geboren wordt tussen de 180  en de 300  dag na de akte van aanneming, zou de rechtbank moeten vaststellen wanneer de conceptie in feite plaats gehad heeft ⁽⁶³⁾. Volgens deze auteurs mag het kind de vermoedens niet in de meest gunstige zin interpreteren, omdat het hier niet om zijn wettigheid gaat.

Deze opvatting is onbegrijpelijk. Als het bestaan van het ongeboren kind geen verband houdt met zijn afstamming, waarom wordt dan een kind dat meer dan 300 dagen na de akte geboren is, beschouwd als na de akte verwekt? Men moet de vermoedens nemen voor wat ze zijn: ofwel past men ze toe, ofwel verworpt men ze. Het gaat niet op de vermoedens gedeeltelijk toe te passen en voor het andere deel te verwerpen.

De rechter moet dus altijd de dag van de conceptie vaststellen: de kwestie van het bestaan van de nasciturus staat hier los van de vraag naar zijn afstamming. Uitzonderlijk kunnen beide problemen toch met elkaar verbonden zijn. In dit geval moeten de vermoedens worden toegepast, maar dan in hun geheel.

Nergens wordt er een woord gerept over de *mogelijkheid een ongeboren kind te adopteren* (64). Het lijkt nochtans geen twijfel dat de nasciturus kan geadopteerd worden, dit bij toepassing van de rechtsspreuk «*Infans conceptus...*». Het is in het grootste belang van het kind dat de aanneming zo vlug mogelijk en wel reeds vóór de geboorte geschiedt, bij voorbeeld als de adoptant vreest te sterven vooraleer het kind geboren wordt.

In *Nederland* is de adoptie van een ongeboren kind echter uitgesloten. Als voorwaarde voor de aanneming wordt hier immers vereist dat op de dag van het verzoek tot adoptie, het kind reeds meer dan drie jaar door de adoptanten verzorgd en opgevoed werd (*Nederlands B.W.*, artikel 344k, onder letter f).

6. Curatele ad Ventrem.

Door artikel 393 B.W. wordt het instituut van de curatele ad ventrem voorzien (65). «Indien, bij het overlijden van de man, de vrouw zwanger is, wordt door de familieraad een curator over de ongeboren vrucht benoemd. Bij de geboorte van het kind wordt de moeder voogdes over het kind en is de curator, van rechtswege, de toeziende voogd.»

De bevoegdheden van de curator ad ventrem worden door het Burgerlijk Wetboek niet omschreven. Ze moeten worden afgeleid uit het doel dat de wetgever nastreefde bij het in leven roepen van deze instelling. De curator verdedigt de belangen van het ongeboren kind; hij is bewaarder en beheerder van de rechten van de nasciturus. Vervolgens heeft hij toezicht over het verloop van de zwangerschap en de geboorte, dit om te beletten dat de moeder een zwangerschap zou voorwenden om zich het vermogen van de overleden echtgenoot toe te eigen (66). Dit laatste werd in het Romeinse recht, waaruit het instituut van de curatele ad ventrem stamt, als normaal beschouwd. Het is echter niet meer in overeenstemming met onze hedendaagse opvattingen. Bovendien bestaat er praktisch geen sanctie voor de benoeming van de curator ad ventrem, zodanig dat deze laatste nog wel aangetroffen wordt in de wet, maar niet meer in het maatschappelijk leven.

Er is geen reden tot benoeming van een curator ad ventrem als er nog andere minderjarige kinderen zijn. De belangen van de nasciturus zullen dan verdedigd worden door de toeziende voogd. Anderzijds zal de moeder hier geen voordeel halen uit een voorgewende zwangerschap (67).

Ook in het *Nederlands Burgerlijk Wetboek* wordt de aanstelling van een curator over de ongeboren vrucht voorzien in geval de moeder zwanger is bij het overlijden van de vader (artikel 403). De kantonrechter doet de aanstelling slechts op verklaring van

de moeder: zo anderen hem over de zwangerschap inlichten mag hij hierop niet ingaan (68).

De taak van de curator bestaat er in de vooruitzichten van de nasciturus te vrijwaren. Hij moet die maatregelen treffen die tot het behoud en het beheer der goederen dringend nodig zijn (69). Zo moet hij bij boedelscheiding waken over het openhouden van de toekomstige rechten van het kind. De boedelscheiding zelf kan hij echter niet verhinderen (70). Hij kan immers geen rechtshandelingen verrichten in naam van het kind, noch het vertegenwoordigen. De curator ventris kan er slechts voor zorgen dat de belangen van het kind niet worden geschaad.

Komt het kind levend ter wereld, dan wordt de moeder van rechtswege voogdes en de curator toeziende voogd, tenzij er nog kinderen zijn, over wie reeds een ander met toeziende voogdij belast is (artikel 403, laatste lid).

De curatele ad ventrem is ook in *Zwitserland* bekend, maar wordt in de wet niet onder die naam vernoemd. Het derde lid van artikel 393 Z.G.B. bepaalt dat de voordijraad gehouden is te voorzien in de aanstelling van een curator wanneer de belangen van een infans conceptus moeten beveiligd worden (71). De curatele wordt ingesteld als voorlopige maatregel ter bescherming der goederen van de nasciturus, zodra het de overheid ter ore komt dat deze goederen gevaar lopen.

Een andere toepassing van deze instelling vinden we onder de titel van de Onwettige Afstamming. Vanaf het ogenblik dat de moeder haar zwangerschap ter kennis brengt van de voordijraad benoemt deze een curator die de belangen van het natuurlijk kind moet verdedigen (artikel 311). Deze curator kan gedurende de zwangerschap reeds de vader opzoeken («*Vaterschaftsprozess*»). Dit vanzelfsprekend voor het geval de moeder de belangen van het ongeboren natuurlijk kind niet kan of niet wil verdedigen (72).

In *Duitsland* kan een curator, een «*Pfleger*», over de ongeboren vrucht benoemd worden, telkens de vader of de moeder de ouderlijke macht over het kind niet zouden bezitten, indien het reeds geboren was, en allen in dit geval (B.G.B. 1912). Deze *Pfleger* wordt benoemd door het Vormundschaftsgericht, dat van ambtswege optreedt (73).

In de Franse, en bijgevolg in de Belgische rechtsleer wordt dit instituut enigszins in het belachelijke getrokken (74). Men kan dit alleen maar betreuren. Voorzeker, de curatele ad ventrem wordt in de wet zeer onvolledig en gebrekkig geregeld. Toch wil het ons voorkomen dat deze instelling kan uitgewerkt worden tot een nuttig instrument om in vele gevallen de belangen van het ongeboren kind te vrijwaren. Hiervoor is het nodig een betere omschrijving te geven van de gevallen waarin de curatele moet worden ingesteld. Ook de bevoegdheid van de curator moet nauwer bepaald; het toezicht over de zwangerschap dient afgeschaft. Tenslotte zouden er sancties moeten voorzien worden voor de aanstelling van de curator ad ventrem. Gedeeltelijk kan men zich hierbij inspireren op de hoger beschreven buitenlandse wetgevingen.

7. Nationaliteit.

In België paste men vroeger de rechtsspreuk «*Infans conceptus...*» ook toe op de nationaliteit (75). Hieruit volgde dat niet het moment van de geboorte, maar wel dat van de conceptie bepalend was voor het verwerven van de nationaliteit. De wet van 8 juni 1909 bevatte zelfs een uitdrukkelijke toepassing van de rechtsspreuk (artikel 3).

Thans heeft de conceptie geen invloed meer op het verkrijgen van de nationaliteit. Dit sinds de wet van 15 mei 1922. Het werkelijk belang van het kind is, dat het de nationaliteit verkrijgt die zijn vader op het ogenblik van de geboorte bezit (76). Anderzijds is de rechtsspreuk wel van toepassing op het kind dat geboren wordt na de dood van zijn vader. Het verkrijgt de nationaliteit die de vader bezat bij zijn overlijden. De nationaliteit van de moeder wordt ook in dit geval niet in aanmerking genomen (77).

8. Beding ten voordele van derden.

Het principe «*Infans conceptus...*» vindt nog een toepassing in het beding ten behoeve van derden. Er kan bedongen worden ten gunste van een derde die reeds verwekt, maar nog niet geboren is (78).

Bovendien wordt het mogelijk geacht te bedingen ten voordele van een derde die zelfs niet eens verwekt is. Immers, het beding ten behoeve van een derde komt tot stand door het contract afgesloten tussen bedinger en belover. Bij dit contract wordt de tussenkomst van de beneficiaris niet vereist. Het volstaat dat de beneficiaris aanvaardt op het ogenblik dat de prestatie kan opgeëist worden. (79).

Ook in Duitsland (80), Zwitserland (81) en Nederland (82) kan een ongeborn kind beneficiaris zijn van een beding ten voordele van een derde. Het moet zelfs niet verwekt zijn op het ogenblik dat het contract wordt gesloten.

9. Aanspraak op schadeloosstelling uit onrechtmatige daad.

De nasciturus heeft een aanspraak op schadevergoeding in geval hij slachtoffer is van een onrechtmatige daad (83). Het is niet vereist dat hij verwekt is op het ogenblik van de fout. Het volstaat dat de schade intreedt na de verwekking, zelfs al werd de fout bedreven vóór de conceptie (84).

Hiervan wordt afgeweken in de wet op de arbeidsongevallen. Het kind heeft slechts aanspraak op schadeloosstelling voor de dood van zijn vader wanneer het verwekt was op het ogenblik van het ongeval (85).

De aanspraakgerechtigdheid strekt zich ook uit tot de natuurlijke kinderen. Maar kan een natuurlijk ongeborn kind aanspraak maken op schadevergoeding wegens de dood van zijn vader zo het nog niet erkend was op het ogenblik van de schade? De Belgische wetgeving bevat geen bepaling die deze aanspraak kan beletten. Integendeel, artikel 340, b, B.W. (wet van 6 april 1908) kent aan niet-erkende natuurlijke kinderen een onderhoudsaanspraak toe tegenover hun vader. Daaruit volgt dat een niet-erkend natuurlijk kind recht op schadevergoeding heeft indien de vader gedood of verwond wordt. Dit recht kan uitgebreid worden tot het ongeborn kind krachtens het algemeen rechtsprincipe.

De wet op de arbeidsongevallen voorziet ook hier een afwijking. Het natuurlijk kind is slechts aanspraakgerechtigd wanneer het erkend was vóór het arbeidsongeval (86). Dit onderstreept nog eens te meer het nut van de erkenning vóór de geboorte (87).

Kan men reeds vóór de geboorte de vordering instellen in naam en voor rekening van het ongeborn kind? De Rechtbank van Luik (88) oordeelde dat de eis onontvankelijk is, zolang het kind niet levend en levensvatbaar geboren is. Dit is onjuist. In principe is de eis ontvankelijk (89). Iets anders is natuurlijk de uitspraak. Hiervoor is vereist dat het kind levend en levensvatbaar geboren wordt. De behandeling van

de zaak en de uitspraak van het vonnis dient dus uitgesteld tot na de geboorte van het kind. Wordt dit kind niet levend en levensvatbaar geboren, dan vervalt de reden van de eis. Maar dit belet niet dat de eis, op het ogenblik dat hij ingesteld wordt, ontvankelijk was.

De kwestie is niet alleen theoretisch. Het kind kan er werkelijk belang bij hebben dat de eis vóór de geboorte wordt ingesteld. Voorzeker, de verjaringstermijn zal in geen geval verstreken zijn bij de geboorte. Evenmin zal, in geval van overlijden van de vader, de eis tot schadevergoeding van de moeder-weduwe nadeel berokkenen aan de eis later door haar in naam van het kind ingesteld: dan treedt ze immers op in de hoedanigheid van moeder-voogdes (90).

Toch is het nuttig dat reeds vóór de geboorte kan worden gevorderd. De moeder kan zich dan bij het Openbaar Ministerie voegen, in de strafvordering tegen de betichte (91). Op die manier beschikt zij over een uitstekend gangmaker in het proces. Anderzijds zullen de kosten van het geding kleiner zijn, als de moeder haar eigen vordering kan combineren met deze van haar ongeborn kind.

Ook in Duitsland wordt aangenomen dat de nasciturus een aanspraak op schadevergoeding heeft (92). Deze is niet enkel gegrond op § 823, I, B.G.B. (93), maar soms bovendien op § 823 II, volgens hetwelk men schadevergoeding verschuldigd is, indien men inbreuk pleegt tegen een wet die tot bescherming strekt van het slachtoffer. De nasciturus is dus aanspraakgerechtigd indien hem schade wordt toegebracht door een daad die indruist tegen een wet strekkende tot zijn bescherming (94).

Het Bürgerliche Gesetzbuch bevat tenslotte nog § 844, II, volgens hetwelk de nasciturus schadevergoeding kan eisen in een speciaal geval van schade door terugkaatsing: het geval waarin hij, die het kind onderhoud zou moeten verschaffen, gedood wordt. Volgens zekere auteurs (95) zou de aanspraak op schadevergoeding van het ongeborn kind gebaseerd zijn op een analogische toepassing van dit paragraaf. Nochtans is § 844, II, B.G.B. overbodig (96). Het kind kan zijn aanspraak rechtstreeks uit § 823 B.G.B. putten, door middel van de rechtsspreuk «*Infans conceptus...*».

In het Nederlands Burgerlijk Wetboek wordt de schadeloosstelling uit onrechtmatige daad geregeld in artikel 1401. Ook het ongeborn kind is aanspraakgerechtigd krachtens de algemene bepaling van artikel 3. Wanneer het kind schade lijdt door terugkaatsing, wegens de dood (artikel 1406) of de verwonding (artikel 1407) van zijn vader, is de aanspraak echter meer beperkt.

Bij doodslag hebben alleen die kinderen een aanspraak, «*die plegen onderhouden te worden door de arbeid van de vader*». Algemeen wordt aanvaard dat hier bedoeld worden de kinderen die «*plachten*» onderhouden te worden (97). Een kind kan dus geen schadevergoeding verkrijgen indien het niet reeds vóór het overlijden van de vader werkelijk door hem onderhouden werd (98).

De verwonding van de vader geeft de nasciturus geen aanspraak, want het is alleen de gekwetste die in dit geval mag vorderen (artikel 1407, 1^e lid).

Sinds een arrest van de Hoge Raad van 1943 (99) kan ook vergoeding van extra-patrimoniale schade worden gevorderd. Zo het ongeborn kind schadeloosstelling kan vorderen krachtens artikel 1401, kan het dus ook morele vergoeding eisen.

Het Zwitserse artikel 31 Z.G.B. dat aan de nasciturus voorwaardelijk rechtsbekwaamheid toekent,

biedt het ongeborn kind meteen de mogelijkheid om schadeloosstelling te vorderen uit onrechtmatige daad (100). Lijdt het kind rechtstreeks schade, dan kan het vergoeding vorderen op grond van artikel 41 O.R.; lijdt het schade door terugkaatsing, dan kan het aanspraak maken op schadeloosstelling voor zover het kind hierdoor zijn steun («verzorger») verliest (artikel 45, 3° lid, O.R.). In tegenstelling met Nederland is hier het begrip «verzorger» ruimer genomen. Niet alleen degene die al steun genoot van zijn verzorger, maar ook hij die naar de natuurlijke loop der dingen in de toekomst onderhoud zou genoten hebben, zo de dood er niet tussengekomen ware (101), kan vergoeding vorderen voor het verlies van zijn verzorger.

Herstel van de morele schade wordt uitdrukkelijk voorzien in artikel 47 O.R. Dat het ongeborn kind hiervan gebruik kan maken volgt uit het voorgaande.

III. Beperkte, voorwaardelijke rechtsbekwaamheid.

Zowel in de doctrine als in de jurisprudentie is men het er dus over eens dat de lichaamsvrucht in bepaalde gevallen bescherming verdient. Dezelfde eensgezindheid bestaat niet omtrent de grondslag en het rechtskarakter van die bescherming. Is het ongeborn kind een rechtssubject, of worden enkel maar zijn belangen verdedigd?

Vele auteurs weigeren de nasciturus een werkelijke rechtsbekwaamheid toe te kennen. Zij steunen zich hiervoor meestal op het feit dat zijn bestaan al te zeer afhankelijk is van dit van zijn moeder (102). Deze opvatting is nog een overblijfsel uit het Romeinse recht, waar het ongeborn kind eenvoudig als «pars viscerum matris» werd beschouwd. Men zou dan ook kunnen denken dat er slechts sprake kan zijn van een fictieve rechtsbekwaamheid.

Ongetwijfeld, de rechtsbekwaamheid van het ongeborn kind is fictief in technisch-juridische betekenis. De rechtsbekwaamheid begint, volgens de traditionele opvatting, met de geboorte (103). Dus is het een fictie te zeggen dat de nasciturus als rechtsbekwaam beschouwd wordt, wanneer het om zijn belangen gaat. Maar de techniek van de wet en haar betekenis zijn twee verschillende dingen. In feite is de nasciturus rechtsbekwaam telkens dit in zijn belang is, en op voorwaarde dat hij later levend (en, in het Belgisch rechts, levensvatbaar) geboren wordt (104). Het gaat dus om een beperkte *rechtsbekwaamheid* (105), een rechtsbekwaamheid die reëel is, maar die aan een tweevoudige beperking onderworpen is.

Vooreerst bestaat ze slechts voor zover ze in het belang van het ongeborn kind is (106). Het heeft enkel de mogelijkheid om rechten te verwerven, niet om verplichtingen op te nemen, tenzij dan verplichtingen in verband met zijn rechten.

Vervolgens is de rechtsbekwaamheid afhankelijk van de voorwaarde dat het kind *levend* (en eventueel levensvatbaar) geboren wordt. In werkelijkheid is het hier dat de fictie ligt: een kind dat niet levend (levensvatbaar) geboren wordt, wordt geacht nooit te hebben bestaan (107).

Naast deze dubbele beperking is er nog het feit dat de nasciturus uiteraard *handelingsonbekwaam* is. Dit alles geeft aan zijn rechten een voorwaardelijk (108), onbepaald en voorlopig (109) karakter. Er is niettemin wezenlijke rechtsbekwaamheid. De wetenschap leert dat het kind een eigen leven leidt vanaf het ogenblik der verwekking. Het natuurrecht houdt voor dat het kind een eigen persoonlijkheid bezit van op dit ogenblik. Het positief recht, consequent met wetenschap en natuurrecht, bepaalt dat de nasciturus rechts-

bekwaamheid bezit (110). Enkel beperkt het deze rechtsbekwaamheid. De rechtsbekwaamheid is aanwezig vanaf het ogenblik der conceptie, maar dan slechts onder een beperkte en voorwaardelijke vorm. Zij ontwikkelt zich tot volledige rechtsbekwaamheid met de geboorte.

De theorie volgens welke de rechtsbekwaamheid slechts ontstaat bij de geboorte, maar dan met terugwerkende kracht tot op het ogenblik van de conceptie (111), kan wellicht ook de bestaande toestand verklaren. Ze lijkt ons echter minder gelukkig, omdat ze het persoonlijkheidskarakter van het ongeborn kind niet impliceert.

Het rechtsstatuut van het ongeborn kind verschilt dus essentieel van de toestand van een nog niet-verwekt kind (112). Bij het niet-verwekte kind kan geen sprake zijn van rechtsbekwaamheid: immers het bestaat niet, en het kan dus geen rechten hebben. Enkel «kunnen het rechten voorbehouden worden» (113). Zo in het beding ten behoeve van derden. Zo ook bij schenkingen en legaten ten gunste van personen die nog niet verwekt zijn.

In zijn ijver tot bescherming van het ongeborn kind gaat Ernst Wolf te ver. Volgens hem is de nasciturus volledig rechtsbekwaam (114). De rechtsbekwaamheid is onafhankelijk van het feit of het kind al dan niet levend geboren wordt; of de lichaamsvrucht een ogenblik vóór of na de geboorte sterft, heeft geen belang.

Men kan zich wel afvragen hoe dit het belang van een ongeborn kind kan beschermen, vermits het toch niet levend geboren wordt. Het positief recht moet geen principes verkondigen, maar wel deze doen naleven; het wendt hiervoor de middelen aan die het meest bruikbaar, het meest opportuun schijnen. Het enige gevolg van Wolf's opvatting zou zijn, het verwekken van hinderlijke vermogensverschuivingen met de onvermijdelijke betwistingen in de familie van de nasciturus. Welnu, het recht is er om orde, niet om wanorde te scheppen (115).

De voorwaarde van levende geboorte is dus volledig te verantwoorden. Of de ademhaling het goede criterium van leven is laten wij hier in het midden (116). Eén zaak is zeker: het is een bruikbaar criterium.

Van de andere kant worden kinderen wier organen onvoldoende ontwikkeld of misvormd zijn, zodat ze niet bekwaam zijn om te blijven leven, gelijkgesteld met dood-geborenen. Ze worden geacht nooit te hebben bestaan.

Dit gaat te ver! Zelfs al sterft het kind kort na de geboorte, van het ogenblik dat het levend geboren wordt is het een menselijk wezen geweest. Lichamelijke misvormingen of geestelijke onvolmaaktheden, welke ze ook zijn, tasten de persoonlijkheid niet aan (117). Het onderzoek naar de levensvatbaarheid bij de geboorte leidt trouwens tot te vergaande betwistingen.

Deze voorwaarde werd dan ook uit de meeste buitenlandse wetgevingen geweerd. De Duitse, Zwitserse, Nederlandse en Italiaanse codices eisen alleen een levende geboorte. Het Oostenrijkse Wetboek en een aantal Zwitserse kantonale wetboeken vermoeden zelfs het leven bij de geboorte. Elders moet het kind dit bewijzen.

Een kind dat levend geboren wordt is een onafhankelijk mens. Dus moet zijn juridische persoonlijkheid worden erkend. Al de rechten die het voorwaardelijk waren toegevalen tijdens de zwangerschap, moeten dan ook definitief worden.

Omer COENEN en
Louis VAN ORSHOVEN,
Lewven.

(1) Voor België, zie Kluyskens, Personen- en Familierecht, 25; De Page I, 236 en Complément; Dekkers I, 46. Voor Frankrijk: Planio I, 408-411; Planio I et Ripert I, 10-11; Aubry et Rau I, § 53, blz. 305-307; Jossierand I, 184-186.

(2) De Page I, 236; Laurent I, 327.

(3) Voor Duitsland, zie Lehrbuch des Bürgerlichen Rechts, L. Ennecerus, Th. Kipp und Ur. Wolff. Vierzehnte Auflage von Hans Karl Nipperdey, Allgemeiner Teil (Ennecerus-Nipperdey) § 84, blz. 317-318; Das Bürgerliche Gesetzbuch, mit besonderer Berücksichtigung der Rechtsprechung des Reichsgerichts und des Bundesgerichtshofes, bearbeitet von Johannes Denecke und Dr. Friedrich Oegg (R.G.R. Komm. Z. B.G.B.) § I; Bürgerliches Gesetzbuch, erläutert von Dr. G. Planck B.G.B.) § I; Wolf, E. und Naujoks, H., Anfang und Ende der Rechtsfähigkeit des Menschen (Frankfurter wissenschaftliche Beiträge, Rechts- und Wirtschaftswissenschaftliche Reihe, Band II).

(4) Zo op het stuk van de schenkingen, en van de aanspraakgerechtigdheid wegens onrechtmatige daad. Zie verder.

(5) Zo inzake erkenning en adoptie. Zie verder.

(6) Voor Nederland: Asser, C.; Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht, deel I, Personenrecht, door P. Scholten, blz. 6 en vlg.; Völlmar, H.F.A., Nederlandsch Burgerlijk Recht, I, 41; Diephuis, Het Nederlandsch Burgerlijk Regt naar de volgorde van het Burgerlijk Wetboek verklaard, ad art. 3; De Groot, H., Inleiding tot de Hollandsche Rechts-Geleerdheid, I, 3, § 4. (7) Ned. B.W. art. 3, 1° lid: «Het kind van hetwelk een vrouw zwanger is wordt als reeds geboren aangemerkt, zo dikwijls deszelfs belang vordert».

(8) Voor Zwitserland: Rossel-Mentha, Manuel du Droit Civil Suisse, I, blz. 106 en vlg.; Egger, A., Kommentar zum Schweizerischen Zivil Gesetzbuch, ad art. 31.

(9) Z.G.B. art. 31, 2° lid: «Vor der Geburt ist das Kind unter dem Vorbehalt rechtsfähig, dass es lebendig geboren wird» - «L'enfant conçu jouit des droits civils, à la condition qu'il naisse vivant».

(10) Scholten in Asser's Personenrecht, blz. 8-9; Rossel-Mentha I, blz. 107; Egger, op. cit., ad art. 31.

(11) Uitdrukkelijk in art. 31 Z.G.B.

(12) Kluyskens, Erfenissen, 11; Arntz II, 1277-1278; Planio III, 1526-1528; Planio I et Ripert IV, 27; Colin et Capitain III, 609.

(13) Omtrent dit punt ontstaat nochtans meer en meer betwisting. Zie o.m. Noot G.H. onder Paris, 26-2-1953, D. 1953, 445-447. Zie ook François, Contribution à l'étude de la personnalité, observations critiques sur la conception, la naissance, la vie, la viabilité, la mort. Revue générale de Droit 1931, blz. 18 en vlg., blz. 143 en vlg., blz. 192 en vlg., blz. 286 en vlg., 1932, blz. 13 en vlg., blz. 109 en vlg., blz. 179 en vlg.

(14) Orléans, 16-3-1832 en Cass. fr. 28-11-1833, S. 1834. I.668; Grenoble, 20-1-1853, D. 1855.II.39, S. 1853.II.716; Poitiers, 24-7-1865, S. 1865.II.271, D. 1865.II.129; Cass. fr. 4-1-1935, D.P. 1935.I.5, met noot; S. 1936.I.17, met noot; Chambres réunies fr. 8-3-1939, D.C. 1941, 37, met noot, S. 1941.I.25, met noot.

(15) De Page IX, 45 en vlg.; Aubry et Rau IX, § 592, blz. 405, met voetnoten 2 en 3; Julliot de la Morandière in noot D.C. 1941, 37; Planio III, 1528, voetnoot 1.

(16) Ook Laurent (VIII, 537 en vlg.) vindt dit stelsel buitengewoon practisch. Maar tekstverreder als hij is, houdt hij zich aan de letter van de wet; de vermoedens van artikelen 312 en vlg. mogen alleen toegepast inzake afstemming.

(17) In die zin ook: Mazeaud, H. et L., Traité théorique et pratique de la responsabilité civile, délictuelle et contractuelle, III, 2409.

(18) Rossel-Mentha I, 138 en 590.

(19) Zo kan een kind dat meer dan 300 dagen na het opvallen van een recht geboren wordt, zijn bestaan op dat ogenblik met alle middelen bewijzen. Zie Introduction à l'étude du C.C.S., tome I, Louis Rehfoos, Droit de la famille, blz. 49; Rossel-Mentha I, 138.

(20) Kipp-Coing, Erbrecht, 2 II; R.G.R. Komm. z. B.G.B. § 1 en § 1923; In die zin ook: Ennecerus-Lehmann, Das Bürgerliche Recht, II, 262, 3 blz. 640.

(21) Diephuis I, 192; Opzoomer ad art. 3.

(22) Scholten in Asser's Personenrecht, blz. 7.

(23) De tekst van art. 725 B.W. zegt dat hij die nog niet verwekt is «onbekwaam» is te erven. Deze uitdrukking is verkeerd. Niet verwekt is meer dan onbekwaam. Om onbekwaam te zijn moet men minstens bestaan.

(24) «leefbaar» (viable), zegt het B.W. in de artikelen 725 en 906. Beter ware: «levensvatbaar» (lebensfähig), maar dan in de betekenis van: vatbaar om te blijven leven.

(25) Bij artikel 883 evenals bij de artikelen 946 (testamenten) en 1716 (schenkingen) voegt de wet nog: «...met inachtneming van de regel bij artikel 3 van dit wetboek vastgesteld». Deze toevoeging is overbodig. De regel van artikel 3 is algemeen, en zou ook zonder deze uitdrukkelijke verwijzing hier van toepassing zijn.

(26) Dit artikel is overbodig. De erigerechtigdheid van de nasciturus volgt uit de algemene bepaling van artikel 31 Z.G.B. In geval men toch wilde herinneren aan de regel van artikel 31, had men beter gezegd dat de nasciturus bekwaam is «ten kosteloze titel te ontvangen», en niet alleen te «erven». Hierin zouden dan ook de legaten begrepen zijn (Rossel-Mentha II, 1032).

(27) «Genus am Gemeinschaftsvermögen».

(28) De dichter Cohn herdichtte § 1923 II kernachtig als: «erzeugt ist so gut wie geboren».

(29) Völlmar III, 921.

(30) Ennecerus-Nipperdey § 84, blz. 316, voetnoot 7.

(31) Dit volgt ook analogisch uit artikel 544 Z.G.B. (erfbekwaamheid van de nasciturus) en a contrario uit artikel 539 Z.G.B. (bekwaamheid om bij versterf te ontvangen).

(32) Kluyskens, Personen- en Familierecht, 570; De Page I, 1131; Laurent IV, 42; Planio I, 1418; Baudry-Lacantinerie I, 892; Jossierand I, 1192; Aubry et Rau IX, § 568, blz. 235-236, met voetnoot 27; Cass. fr. 13-7-1886, D. 1887. I.119 met noot, S. 1887.I.65 met noot; Cass. Fr. 2-1-1895; D.P. 1895.I.367.

(33) De Franse rechtspraak oordeelde dat een verklaring van zwangerschap door de moeder, ontvangen door de officier bekwaam om de erkenning te akteren, geldt als erkenning: Grenoble 13-1-1840, S. 1840.II.216; Colmar 25-1-1859, S. 1859.II.279. Anderzijds heeft de erkenning van vaderschap vóór de geboorte maar met aanduiding van de vermoedelijke datum der geboorte, geen gevolg in geval het kind een aanzienlijke tijd vóór of na deze datum geboren wordt: Douai 23-3-1841, S. 1841.II.536; Cass. fr. 1-8-1843, S. 1843.I.926.

(34) Scholten in Asser's Personenrecht, blz. 340; Völlmar I, 207; De Bie en Van de Werk, Kinderrecht, blz. 43.

(35) Egger, op. cit. ad art. 303; Zie ook Zeitschrift für Zivilstandswezen, Heft 2, februari 1940: La reconnaissance d'un enfant naturel avant sa naissance.

(36) Planck B.G.B. § 1718; Endemann, L., Lehrbuch des Bürgerlichen Rechts, II, § 206, blz. 647.

(37) Dit was ook de toestand in het Oud-Hollandsrecht: «Moeder maakt geen bastaard». Zie Völlmar I, 207.

(38) Systematische behandeling van dit probleem bij Planio I, 1294-1300, en Rouast, A., La condition juridique de l'enfant conçu avant et né pendant le mariage, Revue trimestrielle de droit civil, 1927, blz. 137.

(39) Cass. Fr. 28-6-1869, D.P. 1869.I.335, S. 1869.I.446; Cass. Fr. 7-1-1910, S. 1914.I.273, met noot. Zo ook: Baudry-Lacantinerie I, 790; Colin et Capitain I, 242; Jossierand I, 1039. Volgens Rouast (op. cit.) gaat het om een wettiging door de wet, meer bepaaldelijk door art. 314 B.W. («légitimation légale»). Zie ook Aubry et Rau IX, § 545, blz. 36-38, met voetnoot 9.

(40) Beudant II, 534 en vlg.; Demolombe V, 60-63; Laurent III, 385; De Page I, 1235.

(41) V. 29-11-1906, Pas. 1907.I.54; D. 1909.II.68, S. 1910.IV.18.

(42) Cass. fr. 8-1-1930, D.P. 1930.I.51, met noot; S. 1930.I.257, met noot; Cass. fr. 2-7-1936, D.P. 1936.I.118 met noot.

(43) Cass. fr. 4-1-1935, D.P. 1935.I.5, met noot, S. 1936.I.17, met noot; Chambres réunies fr. 8-3-1939, D.C. 1941, 37 met noot, S. 1941.I.25, met noot. Zo werd ons recht in overeenstemming gebracht met de moderne Europese wetgevingen, die al de kinderen in het huwelijk geboren, op gelijke voet plaatsen (B.G.B. 1591 en Z.G.B. art. 252. Zo ook de Codex juris Canonici, art. 1114).

(44) Planck B.G.B. § 1719. De wettiging vereist geen voorafgaande erkenning in Duitsland (§ 1719 B.G.B.).

(45) De verklaring van de vader «dat hij het kind als het zijn erkent» (B.G.B. § 1825) kan niet beschouwd worden als een gewone erkenning in de zin van § 1718 B.G.B.

(46) Laurent IV, 198; Demolombe VI, 16; Aubry et Rau IX, § 556, blz. 178, voetnoot 4; Planio I et Ripert II, 1017.

(47) Auvray, Adoption et tutelle officieuse, n° 12, blz. 44.

(48) Anderzijds zou artikel 344, 3° lid, voor gevolg hebben dat de geboorte van een kind vóór de homologatie, de adoptie tegenhoudt, zelfs al was dit kind na de akte van aanneming verwekt.

(49) De Page I, 1253 (Complément); Mallié, J., L'adoption et l'enfant conçu, J.T. 1957, blz. 385 en vlg.

(50) Pasin. 1940, blz. 134.

(51) Pasin. 1940, blz. 152.

(52) Pasin. 1940, blz. 141.

(53) Rb. Charleroi 27-7-1954, J.T. 1955 blz. 64; Rb. Charleroi 18-11-1954, J.T. 1955, blz. 63; Rb. Charleroi 4-2-1956, J.T. 1957, blz. 374.

(54) Brussel 11-9-1954, J.T. 1955, blz. 60, met noot; Brussel 6-4-1955, Pas. 1956, II, 158, J.T. 1955, blz. 513; Brussel 5-3-1956, J.T. 1957, blz. 388.

(55) Ook de rechtbank te Marche (23-10-1954), J.T. 1955, blz. 64 met advies O.M.) vonniste in deze zin. Zelfs Mallié (op. cit.), die de argumenten geput uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 22 maart 1940 onderschrijft, schikt zich toch naar de ongelukkige tekst van artikel 344, 3° lid.

(56) Zie o.m. Pasin. 1940, blz. 140-141, blz. 153.

(57) Van Eecke, G., Certaines questions pratiques concernant l'adoption, Tijdschrift van de vrederechters, 1945, blz. 422-423.

(58) Zie advies O.M. bij Rb. Marche, 23-10-1954, J.T. 1955, blz. 64.

(59) Rossel-Mentha I, 610; Béguin, L., L'adoption dans le projet de C.C.S., blz. 68; Thalberg, J., Die Adoption, blz. 38.

(60) Dernburg, Das bürgerliche Recht des Deutschen Reichs und Preussens, IV, § 94, blz. 303-304.

(61) Planck B.G.B. § 1741; Ennecerus-Lehmann, op. cit. II, § 219, blz. 555; Kühlenbeck, L. Von den Pandekten zum bürgerlichen Gesetzbuch, III, § 35, blz. 120, voetnoot. Hierover schrijft Dernburg (op. loc. cit., voetnoot 2): «Das ist aber Wortauslegung die auf den Zweck der Gesetzesbestimmung keine Rücksicht nimmt.»

(62) Wet van 26 januari 1956, houdende invoering van de mogelijkheid van adoptie (Ned. B.W. art. 344 j-o). Voordien was de adoptie uit het Burgerlijk Wetboek geweerd, onder invloed van oud-Hollandse opvattingen.

(63) Demolombe VI, 17; Aubry et Rau IX, 556, blz. 178, voetnoot 4, Planio I et Ripert II, 1017.

- (64) Alleen in Planck B.G.B. § 1741 kan men lezen: « Ein nasciturus kann nicht an Kindesstatt angenommen werden. »
- (65) Zie Pandectes Belges, Tw. Curateur au ventre.
- (66) De Page II, 139; Arntz I, 700; Laurent IV, 393 en 395; Colin et Capitant I, 484, 3°; Planiol et Ripert I, 464; Aubry et Rau I, § 136, blz. 811-814; Baudry-Lacantinerie I, 1033.
- (67) Laurent IV, 394; Arntz I, 700; Colin et Capitant I, 484, 3°; Anders: Aubry et Rau I, § 136, blz. 812; Baudry-Lacantinerie I, 1033.
- (68) Rb. Middelburg 8-1-1900, W. 7402.
- (69) Scholten in Asser's Personenrecht, 407; De Bie-Van de Werk, op. cit. blz. 150.
- (70) Art. 1112, Ned. B.W.
- (71) « ... zur Wahrung der Interesse des Kindes vor der Geburt »; « ... lorsqu'il importe de sauvegarder les intérêts d'un enfant conçu. »
- (72) Rossel-Mentha I, 677.
- (73) Kipp-Coing, op. cit., § 1912; Planck B.G.B. § 1912.
- (74) o.m. Planiol et Ripert I, 464; De Page II, 139.
- (75) V. 28-2-1881, Pas. 1881, I, 134; V. 9-7-1883, Pas. 1883, I, 304. Zo ook nu nog in Frankrijk: Planiol I, 408.
- (76) Pasin. 1922, blz. 116 (herhaald bij bespreking van de wet van 30 juli 1934, Pasin. 1934, blz. 286); De Page I, 236 (Complément) en I, 345; Kluyskens, Personen- en Familierecht, 41.
- (77) De Page I, 346.
- (78) De Page II, 674. A fortiori geldt hier de argumentatie ter verdediging van het beding ten behoeve van een nog niet verwekte derde.
- (79) Kluyskens, Verbintenissen, 43; De Page II, 674-675; Colin et Capitant II, 137; Planiol II, 646; Planiol et Ripert VI, 368; Jossierand II, 293 en vlg.
- (80) B.G.B. § 331 II; R.G.R. Komm. z. B.G.B. § 1.
- (81) O.R. art. 112 en Z.G.B. art. 494.
- (82) Rutten in Asser's Verbintenissenrecht II, blz. 341; Völlmar III, 738; H.R. 1-4-1921, W. 10775, N.J. 1921, blz. 669; H.R. 17-12-1926, W. 11620, N.J. 1927, blz. 257.
- (83) A.P.R., Tw. Schade en Schadeloosstelling, door Jan Ronse, 978; De Page I, 236, voetnoot I; II, 950; Gent 24-5-1952, R.G.A.R. 1952, 5079; Burg. Rb. Brussel, 10-7-1943, Pas. 1944, III, 42; V. 21-11-1949, Pas. 1950, I, 178. Er is zelfs een aanspraak voor eerschade. (Zie Ronse, J. Aanspraak op schadeloosstelling uit onrechtmatige daad, 719, en de door hem geciteerde auteurs).
- (84) Mazeaud, op. cit., III, 2409.
- (85) K.B. 28-9-1931, art. 4, B.
- (86) K.B. 28-9-1931, art. 4, B. Zo ook in Frankrijk, Wet van 30-10-1946, art. 53, b, 1° lid.
- (87) Zie wat wij schrijven over de erkenning.
- (88) Corr. Rb. Luik, 16-4-1937, R.G.A.R. 1937, 2394.
- (89) A.P.R., Tw. Schade en Schadeloosstelling, door Jan Ronse, 978; De Page I, 236, voetnoot I.
- (90) A.P.R., zelfde Tw., 979.
- (91) Slechts gedeeltelijk aanvaard in A.P.R., zelfde Tw., 980.
- (92) Ennecerus-Nipperdey, § 84, blz. 316; Wolf und Naujoks, op. cit., blz. 164 en vlg.; Schmidt, R., Der Schutz der Leibesfrucht gegen unerlaubte Handlung, Juristen Zeitung 1952, blz. 167-169; B.G.H. 20-12-52/II Z.R. 141-51 (O.L.G. Hamm) (B.G.H.Z. 8, 243 en vlg.) / Juristen Zeitung 1953, blz. 307, noot.
- (93) B.G.B. § 823 (I) Wer vorsätzlich oder fahrlässig das Leben, den Körper, die Gesundheit, die Freiheit, das Eigentum oder ein sonstiges Recht eines anderen widerrechtlich verletzt, ist dem anderen zum Ersatze des daraus entstehenden Schadens verpflichtet.
- (II) Die gleiche Verpflichtung trifft denjenigen, welcher gegen ein der Schutz eines anderen bezweckendes Gesetz

verstoszt. Ist nach dem Inhalte des Gesetzes ein Verstoß gegen dieses ohne Verschulden möglich, so tritt die Ersatzpflicht nur im Falle des Verschuldens ein.

(94) Zo strekt, volgens Schmidt (op. cit.) het « Gesetz zur Bekämpfung der Geschlechtskrankheiten » tot steun van een eventueel later geboren lichaamsvrucht. Dit zou blijken uit de motivering van het wetsontwerp. Anders: B.G.H., 14-6-1951 / III Z.R. 156 - 50 / Juristen Zeitung 1951, blz. 758.

(95) Ennecerus-Nipperdey, op. cit., § 84, blz. 316.

(96) A.P.R., Zelfde Tw., 978.

(97) Rutten in Asser's Verbintenissenrecht II, blz. 602; Jonckers-Nieboer, De Schadevergoeding bij onrechtmatig lichamelijk letsel, blz. 28; H.R. 19-11-1943, N.J. 1944, 21; H.R. 21-5-1954, N.J. 1954, 460. Anders: Wolfsbergen, Onrechtmatige daad, blz. 225.

(98) Rb. Amsterdam, 10-10-1933, N.J. 1933, blz. 1727.

(99) H.R. 21-5-1943, N.J. 1943, 455.

(100) Zie o.m. Egger, op. cit. ad art. 31.

(101) B.G.E. 1953 II S. 52.

(102) Demolombe XIII, 174; Aubry et Rau I, § 53, blz. 305-306; Planiol I, 407; Jossierand I, 184; Baudry-Lacantinerie I, 153; Endemann I, § 26, blz. 118-119; R.G.R. Komm. z. B.G.B. § 1; Scholten in Asser's Personenrecht, blz. 6; Diephuis I, blz. 61; Völlmar I, 41, blz. 39.

(103) Uitdrukkelijk in B.G.B. § 1.

(104) Alles wel beschouwd komt heel de kwestie dus hier op neer: Men gaat uit van de fictie dat de rechtsbekwaamheid begint met de geboorte. Om deze fictie te milderen heeft men er een tweede in 't leven geroepen: « Infans conceptus pro iam nato habetur, quoties de commodis eius agitur ». Waarom al deze ficties? Laten wij eenvoudig zeggen dat de nasciturus van een beperkte rechtsbekwaamheid geniet.

(105) « Beschränkte Rechtsfähigkeit »: Ennecerus-Nipperdey, § 84, blz. 316, Schmidt, op. cit.

(106) De rechtsspreuk « Infans conceptus... » strekt niet tot het belang van derden. Zo kan een nasciturus niet meegedeld worden onder de kinderen, die de vader van de voorgedij vrijstellen (B.W. art. 436). Zo spreekt men ook ten onrechte van toepassing van de rechtsspreuk in de noot onder Trib. de la Seine 31-1-1950, D. 50, 151.

(107) Uitdrukkelijk in Ned. B.W., art. 3, 2° lid.

(108) « Bedingte Rechtsfähigkeit »: Ennecerus-Nipperdey, § 84, blz. 316; Kühlenbeck I, blz. 77. Zo ook: Pandectes Belges, Tw. Conception, 4.

(109) « Unbestimmtheit des Subjekts bis zur Geburt », « Schwebender Rechtsfähigkeit », « Anwartschaft ». Verder nog: « Juristische Person », « Subjektloser Rechte ». Al deze constructies worden besproken bij Ennecerus-Nipperdey, § 84, voetnoot 8, blz. 316. Aubry et Rau I, § 53, blz. 306: « capacité juridique provisoire ».

(110) Uitdrukkelijk in art. 31 Z.G.B.

(111) In die zin. De Page I, 236; Scholten in Asser's Personenrecht, blz. 6; Diephuis I, blz. 61; Rossel-Mentha I, 138. Anderzijds spreekt Planiol (I, 408) van « personnalité anticipée ».

(112) Anders: R.G.R. Komm. z. B.G.B. § 1.

(113) Dit wordt bij Ennecerus-Nipperdey (§ 75, blz. 285, met noot 9) « Gebundenheit eines Gutes » genoemd.

(114) Wolf und Naujoks, op. cit., blz. 230 en vlg. Zie ook blz. 146 en vlg. Zie ten slotte de bespreking van dit werk door Prof. Leo Raape, Juristen Zeitung 1956, blz. 671.

(115) Wolf voorziet trouwens deze opwerping, en aanvaardt daarom de voorwaarde van levende geboorte, maar dan alleen op het stuk van de erfenissen.

(116) Over het ganse probleem van de levende en levensvatbare geboorte, zie François, op. cit.

(117) Laurent VIII, 546; Arntz II, 1280; Aubry et Rau I, § 53, blz. 306-307.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 10 november 1957

Eerste voorzitter: M. Wouters
Raadsheer-Verslaggever: M. De Bersaques
Advocaat - Generaal: M. Delpelchin
Advokaten: Mrs. Pirson en Veldekens

Gemeentelijke bouwverordening. — Bevel tot afbraak van het in strijd met de verordening opgerichte gebouw aan de koper daarvan.

Het bestreden vonnis stelt vast, dat het door een vorige eigenaar op het erf van eiseres in cassatie opgerichte gebouw niet beantwoordt aan verscheidene voorschriften van de bouwverordening der gemeente Brasschaat.

Luidens art. 48 van die verordening, regelmatig

uitgevaardigd krachtens de artt. 50 van het decreet van 14 december 1789 en 3 van titel XI van het decreet van 16-24 augustus 1790, zal de rechter, behalve de straf, de herstelling van de overtreding betreffende de gebouwen in voorkomend geval bevelen door de overtreders te veroordelen tot herstel van de plaatselijke gesteldheid in haar vorige staat of tot afbraak van de werken, die de overtreding uitmaken.

Daar het gaat om bepalingen van algemeen belang, die de publieke gezondheid en veiligheid betreffen, mag de uitvoering ervan, zover ze de afbraak der ongeoorloofde werken bedoelen, zelfs ten laste van de nieuwe eigenaar van het onroerend goed worden bevolen.

Goos t/ Gemeente Brasschaat.

Gelet op het vonnis, gewezen door de Vrederechter van het Kanton Ekeren, de 8 mei 1956;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 544, 1101, 1136, 1165, 1382, 1383, 1582 en 1583 van het Burgerlijk Wetboek, 47, 48 en 49 van het reglement betreffende de gebouwen van de gemeente Brasschaat van 19 augustus 1904, gewijzigd op 10 maart 1905, 6 april 1907, 23 april 1910 en 8 mei 1922, 44 van het Strafwetboek, 161 en 189 van het Wetboek strafvordering, 11 en 97 van de Grondwet,

doordat, na te hebben vastgesteld dat het gebouw, waarvan de gemeente verweerster de afbraak vervolgde als zijnde in strijd met de voorschriften van het bouwreglement, door verkoper van eiseres opgericht was geweest — en niet door eiseres zelve — voordat zij het aankocht, en na te hebben erkend dat zij geen overtreding had gepleegd op gezegd reglement, het bestreden vonnis, zonder een enkele fout in haren hoofde op te nemen, niettemin eiseres veroordeelt om het wederrechtelijk opgericht huis op haar grond te Brasschaat af te breken en, bij gebreke zulks vrijwillig te doen, verweerster machtigt om tot deze afbraak te te doen overgaan op kosten van eiseres, deze kosten invorderbaar op eenvoudig vertoon der kwijtingen, en dat om de enige reden dat eiseres in de rechten doch ook in de verplichtingen van zijn rechtsvoorganger is getreden, dat de verplichting nog steeds bestaande in hoofde van die rechtsvoorganger tegenover de gemeente het gebouw af te breken overgegaan is op eiseres en de gemeente zo gerechtigd is te eisen dat zij zou nakomen deze verplichting van civiele aard, de gemeente dit recht puttende niet zodanig in de bepalingen van haar bouwreglement dan wel in de algemene wetgevende beschikkingen,

1. dan wanneer het verkoopcontract niet in hoofde van de aankoper de verbintenissen die reeds in hoofde van de verkoper zijn geboren doet overgaan, en in het bijzonder zijn verbintenis uit hoofde van overtredingen door hem gepleegd op het gemeentelijk reglement over de gebouwen (schending van de artikelen 1101, 1136, 1165, 1582 en 1583 van het Burgerlijk Wetboek);

dan wanneer het vonnis erkent dat de rechtsvoorganger van eiseres nog steeds tot zijn verbintenis van af te breken jegens de gemeente gehouden is, vaststelling die een tegenstrijdigheid van de redenen uitmaakt vermits zij alle mogelijkheid van een beweerde verbintenisovergang uitsluit, wat het Hof aldus in de onmogelijkheid stelt zijn toezicht over de wettelijkheid van de beslissing uit te oefenen (schending van artikel 97 van de Grondwet);

dan wanneer het vonnis zo eiseres veroordeelt tot het herstellen van het nadeel aan de gemeente veroorzaakt door een overtreding, waarvan het vonnis vaststelt dat eiseres de dader niet is en zonder ten hare laste geen enkel persoonlijke fout op te nemen (schending van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet);

2. dan wanneer de artikelen 47, 48 en 49 van het voormeld reglement van de gemeente Brasschaat betreffende de gebouwen het herstellen der plaatsen in hun vorige staat of het afbreken der werken die de overtreding uitmaken enkel voorzien door veroordelingen van «de overtreders», en niet ten laste van een derde, niet plichtig aan de overtreding, en wanneer de vrederechter, rechtsprekende uitsluitend als burgerlijke rechter en niet als strafrechterlijke, dan wettelijk eiseres niet kon veroordelen, zonder dat de dader zelf van de overtreding werd veroordeeld het kwestieus gebouwtje af te breken, waarvan zij eigenares was,

en, zelfs indien de dader van de overtreding tot deze

afbraak kon veroordeeld worden, dan kon het alleen op zijn kosten en eigen risico zijn, en indien het de gemeente toegelaten was zich in de plaats te stellen van gezegde schuldlige, dan kon het eveneens zijn — behoudens haar verhaal tegen deze laatste — ten laste er de kosten van te dragen jegens eiseres en deze schadeloos te stellen over alle schade die deze afbraak voor haar zou kunnen medebrengen (schending van de artikelen 47 tot 49 van het gemeentereglement van Brasschaat in het middel aangeduid, 44 van het Strafwetboek, 161 en 189 van het Wetboek van strafvordering, 11 en 97 van de Grondwet, 544, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek) :

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat het gebouw opgericht door een vorige eigenaar op het erf van aanlegster aan verschillende voorschriften van het reglement betreffende de gebouwen der gemeente Brasschaat niet beantwoordt;

Overwegende dat luidens artikel 48 van dat reglement, regelmatig genomen krachtens de artikelen 50 van het decreet van 14 december 1789 en 3 van Titel XI van het decreet van 16-24 augustus 1790, behalve de straf, de rechter de herstelling der overtreding betreffende de gebouwen in voorkomend geval zal uitspreken door de overtreders te veroordelen tot het herstellen der plaatsen in hun vorige staat of tot het afbreken van de werken die de overtreding uitmaken;

Overwegende dat, vermits het gaat om bepalingen van algemeen belang welke de publieke gezondheid en veiligheid betreffen, de uitvoering ervan, in zover ze het afbreken der ongeoorloofde werken bedoelen zelfs ten laste van de nieuwe eigenaar van het onroerend goed, mag worden uitgesproken;

Overwegende, derhalve, dat welke ook de waarde weze van de door het middel gecritiseerde redenen, het dispositief van het bestreden vonnis wettelijk gerechtvaardigd is, zodat het middel, bij gemis aan belang, niet ontvankelijk is;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 14 januari 1957

Voorzitter : M. Vandermersch
Raadsheer - verslaggever : M. Rutsaert
Advocaat - generaal : M. Delpelchin

Eerherstel in strafzaken. — Bij genadebesluit verleende schorsing. — Aanvang van de in de wet van 25 april 1896 bepaalde vijfjarige termijn.

In tegenstelling met de schorsing door de hoven en rechtbanken gelast krachtens art. 9 van de gewijzigde wet van 31 mei 1888, waarbij de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordeling in het strafstelsel zijn ingevoerd, is de bij genademaatregel verleende schorsing geen schorsing van de tenuitvoerlegging van de straf, doch een kwijtschelding van die straf, welke kwijtschelding evenwel onder een ontbindende voorwaarde is gesteld en dienvolgens voor intrekking vatbaar.

De door het genadebesluit toegestane kwijtschelding van het niet ondergane gedeelte van de opgelegde gevangenisstraf wordt derhalve door de veroordeelde verworven, niet vanaf de verstrijking van

de door het genadebesluit bepaalde schorsingstermijn, doch op de dag zelf, waarop zij werd toegestaan, zodat wegens de opheffing van het overblijvende gedeelte van de hoofdgevangenisstraf, die straf op die dag als vervallen diende te worden beschouwd.

Een aanvullende straf van stelling onder toezicht van de politie verkrijgt uitwerking van de dag, waarop de hoofdstraf is vervallen, hetzij zij ondergaan is of verjaard, hetzij zij bij K.B. is kwijtgescholden.

Het Hof van Beroep heeft derhalve wettelijk kunnen beslissen, dat de termijn van vijf jaar, bepaald in de wet van 25 april 1896 op het eerherstel in strafzaken, aangevuld door de wet van 8 februari 1954, verlopen was sedert het verstrijken van een termijn van twee jaar, ingaande vanaf de dag, waarop de veroordeelde de door het genadebesluit toegestane kwijtschelding van de overblijvende gevangenisstraf had verkregen.

De Heer Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Gent t/ Poissonnier G.

Gelet op het bestreden arrest op 24 april 1956 gewezen door de Kamer van Inbeschuldigingstelling van het Hof van beroep te Gent;

Over de twee middelen : het eerste : afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 3, 4 en 5 der besluitwet van 15 februari 1946, doordat het bestreden arrest beslist heeft dat de termijn van vijf jaar voorzien door de wet op het eerherstel verlopen was en dienvolgens het eerherstel van verweerder heeft uitgesproken om reden dat de bijkomende straf van twee jaar politietoezicht waartoe verweerder benevens een hoofdgevangenisstraf veroordeeld werd, een aanvang heeft genomen op de datum waarop het nog niet ondergaan gedeelte van de hoofdgevangenisstraf gedurende drie jaar bij genadebesluit geschorst werd zodat vijf jaren verlopen zijn sinds de datum van het verstrijken van de duur der bijkomende straf dan wanneer krachtens artikel 1 van de besluitwet van 15 februari 1946 het stellen onder politietoezicht slechts een aanvang neemt nadat de hoofdgevangenisstraf ondergaan werd en de tegen verweerder uitgesproken hoofdgevangenisstraf slechts na verstrijking van de door het genadebesluit bepaalde schorsingstermijn als ondergaan kan beschouwd worden :

het tweede : afgeleid uit de schending van artikel 1, 3°, van de wet van 25 april 1896 gewijzigd door artikel 1 der wet van 8 februari 1954,

doordat het bestreden arrest eerherstel aan verweerder verleent, dan wanneer geen vijf jaren verlopen waren sedert dat het politietoezicht ondergaan was geweest, vermits het politietoezicht slechts een aanvang neemt nadat de hoofdgevangenisstraf ondergaan werd en derhalve in onderhavig geval enkel na verstrijking van de door het genadebesluit van 28 juli 1947 bepaalde schorsingstermijn van drie jaar een aanvang heeft kunnen nemen.

Overwegende dat uit de stukken der rechtspleging blijkt dat verweerder, na in 1945 voorlopig gevangen gehouden te zijn geweest, bij vonnis van de Krijgsraad te Ieper van 27 februari 1946, gewezen overeenkomstig de besluitwet van 10 november 1945, veroordeeld werd tot één jaar gevangenisstraf en stelling onder politietoezicht gedurende twee jaar; dat, zonder dat de gevangenisstraf ten uitvoer werd gelegd, een besluit van de Regent van 28 juli 1947 hem « een schorsing

van drie jaar voor de nog uit te boeten gevangenisstraf » verleend heeft; dat hij tijdens deze termijn geen veroordeling opgelopen heeft;

Overwegende dat het bestreden arrest het eerherstel van verweerder bij toepassing van de wet van 25 april 1896 uitspreekt op de grond dat de straf van stelling onder politietoezicht ingegaan is ingevolge het genadebesluit, en niet bij het verstrijken van de termijn van schorsing; dat derhalve vijf jaren verlopen zijn sedert het te niet gaan van de straf in de zin van artikel 1 van de wet van 25 april 1896;

Overwegende dat, in tegenstelling met de schorsing, door de hoven en rechtbanken gelast bij toepassing van artikel 9 van de gewijzigde wet van 31 mei 1888, waarbij de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordelingen in het strafstelsel worden ingevoerd, de bij genademaatregel verleende schorsing geen schorsing van de tenuitvoerlegging van de straf uitmaakt, doch een kwijtschelding is van die straf, bewuste kwijtschelding evenwel onder een ontbindende voorwaarde gesteld zijnde en dienvolgens vatbaar voor intrekking;

Overwegende dat de door het genadebesluit toegestane kwijtschelding van het niet ondergaan gedeelte van de door verweerder opgelopen gevangenisstraf derhalve door verweerder werd verworven niet vanaf de verstrijking van de door het genadebesluit bepaalde schorsingstermijn doch op de dag zelf waarop zij werd toegestaan, zodat wegens de opheffing van het overblijvende gedeelte van de hoofdgevangenisstraf, die straf op die dag als vervallen diende te worden beschouwd;

Overwegende anderzijds, dat een aanvullende straf van stelling onder toezicht van de politie uitwerking verkrijgt vanaf de dag waarop de hoofdstraf is vervallen, hetzij zij ondergaan werd of verjaard, hetzij zij door koninklijk besluit werd kwijtgescholden;

Overwegende dat het Hof van Beroep derhalve wettelijk heeft kunnen beslissen dat de termijn van vijf jaar voorzien bij de wet van 25 april 1896 op het eerherstel, in strafzaken, aangevuld door de wet van 8 februari 1954, verlopen was sedert het verstrijken van een termijn van twee jaren ingaande vanaf de dag waarop verweerder de door het genadebesluit toegestane kwijtschelding van de overblijvende gevangenisstraf had verkregen;

Overwegende dat de middelen derhalve naar recht falen;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 3 december 1957

Voorzitter M. Van Hal

Raadsheren : M.M. Ernst de Brunswijck en
Van der Haegen

O.M. : M. Smets, advocaat-generaal

Advokaten : Mrs. J. Wuyts (Mechelen), R. Lefèvre-Valentin (Brussel) en L. Van den Eede (Mechelen)

Wegenverkeer. — Voorbijrijden van stilstaand voertuig. — Manoeuvre in de zin van artikel 17 van het verkeersreglement. — Hindering van normale gang van achterligger die inhalingsmanoeuvre begon. — Aansprakelijkheid van afwijkende voorligger.

De weggebruiker, die naar links afwijkt om een rechts op de rijbaan stilstaand voertuig voorbij te rijden, voert een manoeuvre uit in de zin van art. 17 van het verkeersreglement en hindert de normale gang van de weggebruiker die hem volgt en reeds een inhalingsmanoeuvre begonnen was.

O.M. en b.p. F. Bracke t/ C. en J. B. Van Assche.

Op strafgebied.

Overwegende dat de eerste rechter, terecht, de gehele verantwoordelijkheid van het ongeval ten laste van verdachte Van Assche heeft gelegd;

Overwegende dat het door de bestanddelen van de bundel vaststaat dat deze verdachte, geleider zijnde van een gespannen voertuig met paard rechts van de baan Mechelen - Dendermonde reed in de richting van deze stad : dat hij op een dertigtal meter werd gevolgd door de autokamionette bestuurd door verdachte Bracke die in dezelfde richting reed;

Overwegende dat toen de eerste verdachte op een twintigtal meter genaderd was van een sleepwagen die regelmatig op de rechterkant van de baan stationeerde, hij achterwaarts keek en zijn arm horizontaal uitstak om waarschijnlijk aan te duiden dat hij het stilstaande voertuig zinnens was in te halen, dat hij nochtans zijn arm introk en in rechte lijn voortreed : dat zodoende hij aan de geleider van de auto die hem volgde de indruk gaf dat hij hem ging laten doorgaan, alvorens het stilstaande autovoertuig in te halen;

Overwegende dat toen verdachte Bracke steeds hem zeer dicht genaderd was, verdachte Van Assche plots naar links heeft uitgeweken met het gevolg dat de botsing tussen beide voertuigen onvermijdelijk werd;

Overwegende dat zodoende, de eerste verdachte een manoeuvre uitvoerde in de zin van art. 17 van de wegcode waardoor de normale gang van de andere bestuurders kon belet of gehinderd worden (cfr in deze zin Code de la Circulation de Roger Van Roye n° 864); dat de onregelmatige beweging van zijn voertuig een onvoorzienbare hinderpaal uitmaakte voor de gebruiker die hem volgde en die zijn inhalingsmanoeuvre reeds had begonnen;

Overwegende dat hieruit volgt dat de betichtingen A en B (zoals gewijzigd door de eerste rechter) door de eerste rechter bewezen verklaard, door het onderzoek vóór het Hof gedaan bewezen zijn gebleven;

Overwegende dat wat de betichting B betreft, de verjaring gestuit is geweest door het onderzoek ter terechtzitting d.d. 9 februari 1957;

Overwegende dat de betichting spruitende uit de inbreuk gepleegd op artikel 44 van het K.B. van 8 april 1954 en door de eerste rechter als bewezen ver-

klaard, door het onderzoek vóór het Hof niet bewezen is gebleven;

Overwegende inderdaad dat gezegd artikel verplicht het voornemen van verandering van richting kenbaar te maken, slechts wanneer de bestuurder de richting van zijn voertuig aanmerkelijk wil veranderen; dat het ter zake het geval niet is en dat bijgevolg verdachte Van Assche uit dien hoofde dient vrijgesproken te worden;

Overwegende dat terecht de eerste rechter beslist heeft dat de feiten der betichtingen A en B zich vermengen als voortspruitende uit éénzelfde gebrek aan vooruitzicht, voorzorg of achtzaamheid en er derhalve één straf dient toegepast, de zwaarste;

Overwegende dat hij een billijke toepassing heeft gedaan van de strafwet; dat nochtans geen redenen bestaan om op de eerste verdachte de beschikkingen van art. 9 der wet van 31 mei 1888 gewijzigd door de wet van 14 november 1947 toe te passen;

Overwegende dat de eerste rechter ook terecht de gedaagde Van Assche Joannes als burgerlijk verantwoordelijk heeft gesteld voor de betaling van de gerechtskosten ten laste gelegd van zijn aangestelde;

Overwegende dat de betichtingen ten laste gelegd van tweede verdachte en door de eerste rechter als niet bewezen verklaard, door het onderzoek vóór het Hof niet bewezen zijn gebleven;

Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat de eerste rechter de schade berokkend aan de burgerlijke partij Bracke billijk geraamd heeft; dat overigens geen betwisting bestaat over het bedrag van de schadevergoeding die haar door de eerste rechter toegekend werd;

Overwegende dat het terecht is dat de eerste rechter, wegens de vrijspraak van tweede betichte, zich onbevoegd heeft verklaard om over de eis der burgerlijke partijen Van Assche Camiel en Van Assche Joannes gericht tegen Bracke Felix te beslechten;

Om deze redenen :

Het Hof rechtdoende op tegenspraak en met eenparigheid,

gezien artikel 24 der wet van 15 juni 1935,

gezien de wetbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald alsook artikel van het Wetboek van Strafvordering, ter zitting door de heer Voorzitter aangeduid;

Doet het bestreden vonnis te niet in zover het de opschorsing van de tenuitvoerlegging van het vonnis gedurende drie jaar heeft bevolen en eerste verdachte niet vrijgesproken heeft uit hoofde van inbreuk op artikel 44 van het K.B. van 8 april 1954;

Wijzigende desaangaande :

zegt dat de veroordeling tot een geldboete van 50 fr. niet zal opgeschorst worden gedurende drie jaar;

Spreekt eerste verdachte vrij wegens inbreuk op art. 44 van het K.B. van 8 april 1954;

Bevestigt het vonnis waartegen beroep voor het overige en verwijst verdachte solidair met Van Assche Joannes tot de kosten van beroep, jegens de publieke partij, belopende tot op heden, in het geheel, de som van 737 frank;

Op burgerlijk gebied :

Bekrachtigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen;

Veroordeelt beroepers Van Assche solidair, tot de kosten van beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 28 mei 1957.

Voorzitter : M. Gerniers..
 Raadsheren : MM. De Grootte en Soenens.
 Advocaat-generaal : M. de Hoon.
 Advocaat : Mr P. Seghers (Antwerpen).

Repressie. — Verzoek tot opheffing van een levenslange vervallenverklaring van rechten na een ander verzoek waarop reeds vroeger was beslist.

Ten onrechte heeft de bestreden beslissing het op art. 2 van de wet d.d. 29 februari 1952 steunend verzoek niet ontvankelijk verklaard om reden, dat de rechtbank als gevolg van een vorig verzoek, steunend op de overgangsbepalingen van voornoemde wet, reeds vroeger toepassing heeft gedaan van bedoelde wet.

Deze stelling kan niet worden aanvaard, daar zij er op zou neerkomen de bepaling van art. 2 van voornoemde wet af te schaffen.

Buyens.

Gezien het verhaal bij aangetekend schrijven dd. 29 november, door voornoemde Buyens gericht tot de Procureur des Konings bij de Rechtbank van 1e aanleg te Dendermonde tot opheffing van de door hem van rechtswege opgelopen levenslange vervallenverklaring van de rechten aangehaald in art. 1 al. 1 der B.W. van 19-9-1945, zijnde het recht om openbare functies, bedieningen of betrekkingen te vervullen, het recht om te stemmen, te kiezen of verkozen te worden, het recht om een ereteken te dragen of om gezworene te zijn, ingevolge zijn afzetting als gemeenteonderwijzer te Schoonaarde, op grond van zijn gedraging ten opzichte van de vijand tijdens de bezetting, bij beslissing van de gemeenteraad van Schoonaarde dd. 15 juni 1945, beslissing welke werd goedgekeurd door de Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Oost-Vlaanderen dd. 31 juli 1945. Het beroep van Buyens tegen voormelde beslissing werd verworpen bij Besluit van de Prins Regent dd. 24 november 1945;

Bij vonnis der Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde dd. 21 februari 1953, werd het verhaal van Buyens, aangetekend op grond van art. 6 der wet van 29 februari 1952, ongegrond verklaard, waar het gericht is tegen het verval spruitende uit de opgelopen administratieve sanctie;

Gezien het vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde dd. 5 maart 1957 waarbij het verhaal niet ontvankelijk werd verklaard en Buyens verwezen werd in de kosten begroot op 100 fr.;

Overwegende dat appellant op 5 maart 1957 tijdig en regelmatig beroep aangetekend heeft;

Overwegende dat de bestreden beslissing ten onrechte het verhaal dd. 29 november 1956, gesteund op art. 2 der Wet van 29 februari 1952, niet ontvankelijk verklaard heeft om reden dat de Rechtbank, als gevolg van een vorige vraag dd. 5 maart 1952, gesteund op de overgangsbepalingen van voornoemde wet, reeds toepassing gemaakt heeft van bedoelde wet, bij vonnis dd. 21 februari 1953;

Overwegende dat deze stelling niet kan bijgetreden worden, daar ze er op neerkomt de bepaling van art. 2 van de bewuste wet af te schaffen;

Overwegende dat waar verzoeker bij arrest van de Kamer van Inbeschuldigingstelling van dit Hof dd. 13 december 1955 eerherstel bekomen heeft nopens de

veroordeling tot vijf jaar gewone hechtenis tegen hem uitgesproken op 20 januari 1948 door het Militair Gerechtshof van Gent, wegens vijandelijke politiek, en er anderzijds meer dan vijf jaar verlopen zijn sinds de vervallenverklaring voortspruitende uit zijne afzetting als gemeenteonderwijzer is ingegaan, de vraag dd. 29 november 1956 ontvankelijk is (art. 2 al. 2 der wet van 29 februari 1952);

Overwegende dat uit de bestanddelen van de bundel blijkt dat verzoeker tijdens de vijandelijke bezetting een vooraanstaande plaats in het V.N.V. bekleed heeft, maar dat uit het arrest, waarbij eerherstel uitgesproken werd, dient afgeleid dat hij sinds vele jaren van goed gedrag geweest is, ook op het gebied van burgertrouw;

Dat in die voorwaarden er aanleiding is om de behouden ontzetting van rechten voortspruitende uit de afzetting als gemeenteonderwijzer vanaf heden op te heffen;

Om deze redenen,

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op art. 2 der wet van 29 februari 1952, art. 15 der wet van 15 juni 1948 en art. 24 der wet van 15 juni 1935, al deze wetsbepalingen door de heer Voorzitter ter terechtzitting aangeduid;

Ontvangt het beroep; verklaart het gegrond;

Doet de bestreden beslissing teniet behoudens wat de kosten betreft; opnieuw wijzend :

Verklaart het oorspronkelijk verhaal ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond;

Zegt dat de ontzetting van rechten voortspruitende uit de afzetting van verzoeker als onderwijzer van heden af opgeheven wordt;

Veroordeelt appellant tot de kosten van het hoger beroep.

**BURGERLIJKE RECHTBANK
TE ANWERPEN**

Kortgeding. — 28 februari 1958.

Voorzitter : M. Van Camp.
 Advocaten : Mrs Dinet en Victor.

Onderwijstaal. — Overplaatsing van een leerling van een transmutatieklas naar een Nederlandse klas. — Onbevoegdheid van de Voorzitter der rechtbank in kortgeding.

De rechter in kortgeding is in algemene zin bevoegd feitelijkheden te doen ophouden, zelfs wanneer ze begaan zijn door een openbaar bestuur.

Deze bevoegdheid hangt af van het vervuld zijn van de volgende voorwaarden :

1° *het moet om een feitelijkheid gaan.*

2° *Het geval moet spoedeisend zijn.*

3° *De gevorderde beslissing moet slechts een voorlopige zijn, die geen nadeel toebrengt aan de zaak ten principale.*

Een feitelijkheid veronderstelt steeds een handeling of situatie waardoor de tegenpartij gehinderd wordt in de uitoefening van een actueel en onbetwist recht en aldus schade lijdt.

De bevoegdheid van de rechter in kortgeding houdt op, waar zijn beslissing noodzakelijk, hetzij de erkenning, hetzij de ontkenning van een door partijen betwist recht zou inhouden.

De in art. 17 van de Grondwet bedoelde vrijheid van onderwijs betekent slechts, dat elke burger het recht heeft het onderwijs zijner keuze te geven of te ontvangen zonder preventieve maatregel.

Het inrichten van transmutatieklassen is een faculteit, die uitsluitend afhangt van de soevereine beoordeling van de gemeenteraad voor de gemeentelijke scholen of van het schoolbestuur voor de bijzondere scholen en heeft slechts ten doel de taalminderheid geleidelijk aan te passen aan de taal van het gewest.

De vader heeft geen actueel en onbetwist recht om te eisen, dat zijn kind zou worden opgenomen in een transmutatieklas.

Het gaat derhalve niet om een feitelijkheid en ingevolge het beginsel der scheiding der machten is de rechter in kortgeding niet bevoegd de regelmatigte uitoefening der bestuurlijke macht te belemmeren.

Derieuw e.a. t./Claeyssens en Stad Antwerpen.

Overwegende dat de eis strekt:

1°. In hoofdde tot het horen verbod opleggen het kind van aanlegger van de transmutatieklas naar de klas van gelijke rang van de Vlaamse afdeling over te schakelen;

2° Ondergeschikt deze overschakeling te schorsen tot na de uitspraak ten gronde door de bevoegde instantie over deze betwisting.

In feite:

Overwegende dat de dochter van aanlegger in september 1956 in de transmutatieafdeling van het Stedelijk Onderwijsgesticht voor Meisjes n° 3 ter stede werd geplaatst, afdeling opgericht door de 2de verweerster, ingevolge de mogelijkheid haar verleend door art. 55 van het K.B. van 20 augustus 1957, houdende samenbundeling der wetten op het Lager Onderwijs (wet 14 juli 1932);

Overwegende dat deze intrede gebeurde met instemming van 1ste verweerster en de kantonnaal inspecteur;

Overwegende dat reeds op 11 oktober 1956 de taalinspectie (art. 66) aan de heer Minister van Openbaar Onderwijs liet kennen dat in voormelde onderwijsinstelling negen nederlandstalige of tweetalige leerlingen in het 1ste studiejaar waren geplaatst die thuishoorden in de nederlandse klas omdat zij niet tot de Latijnse taalstam behoorden (brief Min. O.O. 9 nov. 1956);

Overwegende dat 2de verweerster bij monde van haar Schepen van Onderwijs om de ouders van de betrokken leerlingen ter wille te zijn, beroep deed op het toenmalig art. 7 (thans art. 60) om de betrokken gevallen te onderwerpen aan de taaljury (brief 12 december 1956);

Overwegende dat de Heer Minister van Openbaar Onderwijs antwoordde dat vermits er geen twijfel bestond over de stiptheid der verklaringen van het gezinshoofd betreffende de moedertaal of de gebruikelijke taal van het kind er geen aanleiding toe was de taaljury te doen optreden (brief Min. O.O. 11 januari 1957);

Overwegende dat bij de aanvang van het volgend schooljaar 1957-1958 de heer Minister slechts opmerkt dat 21 kinderen van vreemde nationaliteit de lessen volgen in de overgangsklassen en vaststelt dat het doel der transmutatieklassen bereikt was vermits de overgrote meerderheid der leerlingen hun verdere studiën in het nederlands vervolgen (brief Min. O.O. dd. 25 oktober 1957);

Overwegende dat zonder voorafgaande verwittiging aanlegger op 3 februari 1958 een bericht ontving vanwege 1ste verweerster dat zij door hare overheid, zonder verdere specificatie, gelast werd zijn dochter over te plaatsen in de Vlaamse Afdeling;

Overwegende dat op het schriftelijk protest van aanlegger niet werd geantwoord;

Overwegende dat tweede verweerster thans als dwingende reden van hare handelwijze aanvoert dat de schoolinspectie ingesteld ingevolge art. 66 heeft geoordeeld dat de kinderen in kwestie met vrucht de lessen in de streektaal konden volgen en aldus op 29 november 1957, aan 2de verweerster mededeelde dat ze naar een Nederlandse klas moesten overgeheveld worden. Dat verder in dit schrijven de bedreiging zou uitgesproken zijn geweest dat ingevolge art. 70 de financiële tussenkomst van de Staat zou ingehouden worden ingeval van niet naleving van de wettelijke voorschriften;

Overwegende dat dit schrijven evenwel slechts handelt over de taaltoestanden in de gemeentelijke lagere gemengde school in de Lange Leemstraat en de leerlingen Bouchery, Crahay, e.a. Dat weliswaar dit schrijven de bedreiging vervat dat de schooloverheid attent wordt gemaakt op de bepaling van art. 28 der wet van 14 juli 1932 naar luid waarvan de uitkering van alle toelagen wordt geschorst ingeval van niet-naleving der wettelijke voorschriften tot tweemaal toe vastgesteld door de schoolinspectie;

In Rechte — Bevoegdheid:

Overwegende dat aanlegger Onze bevoegdheid vooropzet om reden dat de gewraakte handelingen feitelijkheden zouden uitmaken;

Overwegende dat de Rechter in Kortgeding in algemene zin bevoegd is om feitelijkheden te doen ophouden zelfs wanneer ze begaan werden door een openbaar bestuur; (Pand. Belges V b° référé n° 710), (Cass. 26-9-1946 Pas. 1946 I-335);

Overwegende echter dat deze bevoegdheid afhangt van volgende voorwaarden:

1° het moet om een feitelijkheid gaan;

2° er moet hoogdringendheid zijn (Brussel Kortgeding 29-6-1929 Pas. III. 168);

3° het mag slechts een voorlopige beslissing zijn die de grond der zaak niet benadeelt (art. 806 Wbrv.);

Overwegende de hoogdringendheid door de Rechter in Kortgeding beoordeeld wordt wanneer ernstige moeilijkheden te vrezen zijn; (Moreau Juridiction des référés n° 22);

Overwegende dat in casu ernstige redenen zijn om te vrezen dat de betrokken kinderen in hunne studiën zullen benadeeld worden door de plotselinge beslissing en de hoogdringendheid dus bewezen is;

Overwegende dat thans dient te worden onderzocht wat verstaan wordt door het begrip feitelijkheid;

Overwegende dat aan de hand van gevallen voorkomende in de rechtspraak kan uitgemaakt worden dat een rechtsloze feitelijkheid steeds een handeling of situatie veronderstelt waardoor de tegenpartij gehinderd wordt in de uitoefening van een actueel en onbetwist recht en aldus schade lijdt; (zie bvb. Kortgeding Brussel 3-11-1905 Pas. 1906 III nr 6; Luik 15-7-1925 Pas. 1926 T. II nr 30; Kortgeding Brussel 20-6-1917 Pas. 1918 III nr 22; Luik 22-3-1921 Pas. II 159; Luik Kortgeding 13-4-1922 Pas. III nr 174; Van Lennep « Het Kortgeding » blz. 74 e.v.)

Overwegende dat inderdaad de bevoegdheid van de Rechter in Kortgeding ophoudt daar waar zijn beslissing

sing noodzakelijkerwijze hetzij de erkenning hetzij de ontkenning van een door partijen betwist recht zou hebben; (Rép. Prat. V b° référé n° 276 par. 2);

Overwegende dat aanlegger in hoofddorde staande houdt dat de verplaatsing der kinderen gebeurde door eerste verweerster zonder regelmatige opdracht van tweede verweerster en aldus een feitelijkheid zou zijn;

Overwegende dat deze opdracht door tweede verweerster ter zitting wordt bevestigd en dit argument niet dient weerhouden;

Overwegende dat aanlegger in ondergeschikte orde doet gelden dat zijn burgerlijk recht van vrijheid van onderwijs voorzien door art. 17 G.W. zou zijn geschonden;

Overwegende dat aanlegger twee begrippen verwacht, enerzijds de vrijheid van onderwijs gewaarborgd door art. 17 G.W. en anderzijds de taalregeling van het lager onderwijs;

Overwegende voor wat aangaat de vrijheid van onderwijs bedoeld in art. 17 G.W. de jurist, slechts bekommerd om de juridische waarheid in deze tekst slechts de bevestiging vindt van twee essentiële principes:

1° de vrijheid der keuze als reactie tegen een monopolie van onderwijs;

2° de bevoegdheid van de wetgever als voorbehoudsmiddel tegen de administratieve willekeur;

Overwegende aldus deze vrijheid slechts bedoelt dat aanlegger zoals elke burger in het land het recht heeft het onderwijs van zijn keuze te geven of te ontvangen zonder preventieve maatregel; (Admin. Lexicon Vb° Vrijheid van Onderwijs n° 4);

Overwegende anderzijds de taalregeling in het lager onderwijs ingesteld bij de wet van 14 juli 1932 hernomen in het K.B. van 20 augustus 1957 hoofdstuk III van dwingende toepassing is en door iedereen in billijkheid dient nageleefd te worden naar de geest van de wetgever ongeacht de persoonlijke voorkeur, verzuchtingen of belangen van partijen;

Overwegende dat de hoofdzakelijk door de wet gehuldigde regel vervat is in art. 54: gewesttaal = taal van het onderwijs;

Overwegende dat niet kan betwist worden dat het inrichten van transmutatieklassen bij toepassing van art. 55 een faculteit is die uitsluitend afhangt van de soevereine beoordeling van de gemeenteraad voor de stadsscholen of het schoolbestuur voor de vrije scholen en slechts voor doel heeft de taalminderheid geleidelijk aan te passen aan de taal van het gewest (Rép. Prat. Vb° Enseignement n° 39 — Admin. Lexicon Vb° Lager Onderwijs n° 55);

Overwegende dat in casu aanlegger slechts het burgerlijk recht heeft te eisen dat zijn kind zou onderwijs genieten in een gemeenteschool (art. 68 par. 3) doch voor het overige zich moet schikken naar de reglementen der school en alleszins om opnemning van zijn kind in de transmutatieklas moet verzoeken;

Overwegende dat partijen twisten over de al of niet noodzakelijke toepassing van art. 60 dat het beroep van het familiehoofd regelt in geval van twijfel over de stiptheid zijner verklaring nopens de moedertaal of de gebruikelijke taal;

Overwegende desniettemin aanlegger niet kan ontkennen dat zelfs in geval van toepassing van art. 60 de uiteindelijke beslissing berust bij de betrokken Minister die de overplaatsing uitlokte;

Overwegende dat hieruit dient besloten dat, alhoewel het te betreuren is dat de overplaatsing der kinderen onpaedagogisch in het midden van het schooljaar is gebeurd zonder tijdige overgangstermijn noch aandui-

ding der criteria, het ten genoegen van recht is gebleken dat aanlegger geen actueel onbetwist recht heeft om te eisen dat zijn kind zou opgenomen worden in een transmutatieklas;

Overwegende dat het derhalve niet om een feitelijkheid gaat en de Rechter in Kortgeding aldus ingevolge het beginsel van de scheiding der machten niet bevoegd is om de regelmatige uitoefening van de bestuurlijke macht te belemmeren. (Kortgeding Antwerpen 19 februari 1885).

Om deze redenen,

Verklaart zich onbevoegd en stelt de kosten ten laste van aanlegger; verleent hem voor voor zoveel als nodig akte dat hij het geding schat op fr. 50.000,— in elk zijner delen en tegenover iedere partij enkel om te voldoen aan de wetten op de aanleg en de bevoegdheid.

Het bevel in kortgeding van de Heer Voorzitter der Rechtbank van Antwerpen, dat hierboven wordt gepubliceerd, heeft in verschillende kringen grote belangstelling verwekt. Inderdaad, het vraagstuk van de toepassing der wet op het lager onderwijs in verband met het oprichten van transmutatieklassen is een probleem dat geruime tijd in het brandpunt gestaan heeft der belangstelling.

Ten einde onze lezers te laten oordelen over de beide standpunten die verdedigd werden in het proces, dat aanleiding gaf tot bovenstaand bevel, drukken wij hieronder de nota's, die ingediend werden door beide partijen en waarin breedvoerig de wederzijdse standpunten worden uiteengezet.

* * *

Nota van Mr A. Dinet, raadsman van aanleggers.

Taalregeling in het lager onderwijs:

Het Staatsblad van 6 november 1957 publiceerde het Koninklijk Besluit, houdende coördinatie van de wetten op het lager onderwijs (K.B. 20.8.1957).

Hoofdstuk III van Titel IV van Afdeling III van dit K.B. behandelt de taalregeling in de artikelen, genummerd 54 tot en met 67.

Dit hoofdstuk III behandelt enerzijds de toestand wat betreft de Vlaamse streek, de Waalse streek en de Duitssprekende gemeenten, en anderzijds de Brusselsse agglomeratie en de taalgrens.

Voor de Vlaamse streek, Waalse streek en Duitssprekende gemeenten wordt als principe aanvaard dat de taal van het onderwijs de taal van de streek is (artikel 54).

Artikel 55 maakt echter hierop uitzondering door te bepalen:

« De kinderen wier moedertaal of gebruikelijke taal » niet de taal is van de streek, hebben het recht het » onderwijs in hun moedertaal te ontvangen ».

Dit artikel vervolgt:

« Echter zullen de gemeenten en besturen van aan- » genomen of aanneembare scholen oordelen over de » wezenlijkheid van die behoeften op taalgebied en » over de gepastheid daaraan tegemoet te komen. De » kinderen wier ouders de Belgische nationaliteit niet » bezitten, komen niet in aanmerking ».

Voor de weinig aandachtige lezer bevat deze bepaling van artikel 55 dus een tegenstrijdigheid: inderdaad kan men zich de vraag stellen hoe men zou durven spreken van een recht wanneer de uitoefening van dit recht ondergeschikt wordt gemaakt aan de

soevereine beoordeling van de gemeente of het bestuur van de school?

Men moet echter niet uit het oog verliezen dat deze tekst de vrucht is van moeizame besprekingen in het parlement en men dient dan ook te rade te gaan in de voorbereidende werken om deze tekst volledig te begrijpen.

Deze tekst betekent dat voor de kinderen, wier moedertaal of gebruikelijke taal niet de taal is van de streek, de gemeenten leergangen *kunnen* inrichten, waar deze kinderen in hun taal onderricht zullen krijgen (Bauwens « Régime linguistique de l'enseignement primaire blz. 9) maar de gemeenten zijn niet *verplicht* zulke klassen op te richten: de regering zou dit niet aan de gemeenten kunnen opleggen (De Schepper en Vansillette, Enseignement primaire, blz. 91).

De gemeenteoverheid beslist dus soeverein of zij al dan niet zulke klassen opricht, maar eens deze klassen in het leven geroepen, hebben de kinderen het *recht* het onderwijs in hun moedertaal aldaar te ontvangen.

Zou de Stad Antwerpen nu, eens deze klassen in leven geroepen, plots deze opheffen? Deze vraag werd gesteld gedurende de voorbereidende werken en de Minister verwees naar artikel 87 van de gemeentewet, die toelaat akten van de gemeenteoverheid te vernietigen wanneer deze het algemeen belang benadelen (Parl. Handl. blz. 1908, zitting van 2 juni 1932).

Dit punt heeft trouwens in casu minder belang, daar de Stad Antwerpen uitdrukkelijk ter zitting verklaarde dat het niet haar bedoeling was de transmutatieklassen af te schaffen.

Eens echter de transmutatieklassen in het leven geroepen, hebben de personen, deel uitmakend van de taal minderheid, *recht* hun kinderen in deze taal te laten opvoeden (Administratief Lexicon Lager Onderwijs, nr 55).

De thesis, ontwikkeld door de Stad Antwerpen ter zitting, namelijk dat de gemeenteoverheid soeverein beslist over de wezenlijkheid van de behoefte op taalgebied en over de gepastheid daaraan tegemoet te komen, als slaande op het toelaten of uitsluiten ten allen tijde van kinderen uit de transmutatieklassen, maakt het eerste deel van artikel 55 tot een dode letter en zelfs volkomen onbegrijpelijk.

Aldus geïnterpreteerd heeft het eerste deel van artikel 55 totaal geen betekenis meer.

Deze thesis van de Stad Antwerpen is trouwens volledig verworpen geworden door de auteurs die de wordingsgeschiedenis van de wet van 1932 hebben medegemaakt en die hierboven vernoemd werden.

Hebben nu alleen kinderen van Belgische burgers, wier moedertaal of gebruikelijke taal niet de taal van de streek is, het recht het onderwijs te genieten in hun moedertaal?

Hier volgt de Stad Antwerpen thans voor de Rechtbank weer de thesis dat dit alleen een voorrecht der Belgen is en steunt zich hiervoor op het Ministerieel rondschrijven van 5 oktober 1932.

Het is nochtans duidelijk dat de laatste zin van artikel 55: « de kinderen wier ouders de Belgische nationaliteit niet bezitten, komen niet in aanmerking » uitdrukkelijk slaat op de soevereine macht van de gemeente om te beslissen of het al dan niet gewenst is transmutatieklassen op te richten.

Eens deze klassen opgericht, hebben al de kinderen, niet alleen de Belgische, maar ook de kinderen van vreemdelingen, het recht in een andere landstaal onderricht te ontvangen, vermits de aanvang van artikel 55 niet alleen dit onderscheid niet maakt, maar

vermits artikel 13 van het burgerlijk wetboek uitdrukkelijk aan vreemdelingen dezelfde rechten toekent als aan de Belgen, op voorwaarde dat deze vreemdelingen in België hun woonplaats hebben.

Hoe komt nu een kind in de transmutatieklassen?

Het hoofd van het gezin dient een verklaring af te leggen wat de moedertaal als gebruikelijke taal van het kind is (artikel 55) (zie de formulieren uitgaande van de Stad Antwerpen, in het bundel).

Dit attest afgeleverd door de vader, is aan controle onderworpen (artikel 60).

Dit geldt niet alleen voor Brussel, zoals de Stad Antwerpen thans ter zitting pleitte, maar insgelijks voor de Vlaamse streek, de Waalse streek en de Duitssprekende gemeenten.

Inderdaad is Hoofdstuk III van het K.B. van 20 augustus 1957 betreffende de taalregeling in het lager onderwijs, onderverdeeld in verschillende onderafdelingen en namelijk:

I. Vlaamse streek, Waalse streek en Duitssprekende gemeenten.

II. Brusselse agglomeratie en taalgrens.

III. Gemeenschappelijke bepalingen (artikel 60: ingeval van twijfel over de stiptheid der verklaring van het gezinshoofd, wat betreft de moedertaal of de gebruikelijke taal van het kind, wordt er, in de loop van de eerste maand van het schooljaar, tot een onderzoek overgegaan door een jury...)

Artikel 60 is dus uitdrukkelijk voorzien als zijnde een gemeenschappelijke bepaling aan onderafdelingen I. en II.

Indien werkelijk, zoals thans de Stad Antwerpen durft pleiten, artikel 60 slechts toepasselijk zou zijn op de Brusselse agglomeratie, dan had artikel 60 niet dienen voorafgegaan te worden van de Titel III. Gemeenschappelijke bepalingen!

Ingeval dus de verklaring van de vader in twijfel getrokken wordt, zal de jury moeten onderzoeken of de opgegeven taal werkelijk de moedertaal of de gebruikelijke taal is van het kind.

In uitvoering hiervan bestaat de Ministeriële Omzendbrief van 21 oktober 1932, die beslist dat de inspectie moet nagaan of het kind bekwaam is, in de taal opgegeven door de vader, de lessen te volgen.

Drie maanden later, en wel op 26 januari 1933, volgt een nieuwe ministeriële omzendbrief, die radicaal afbreekt met de voorgaande en die als criterium stelt of het kind werkelijk onbekwaam is in de taal van de streek het onderricht te volgen.

We zien hier onmiddellijk dat de wil van de Wetgever verdraaid wordt. Inderdaad is het zeer goed mogelijk dat een kind niet onbekwaam zou zijn de lessen te volgen in de taal van de streek, wanneer nochtans de taal van de streek niet de moedertaal of de gebruikelijke taal is van het kind!

Wanneer nu kan deze controle van de jury uitgelokt worden?

Artikel 60 voorziet uitdrukkelijk dat dit dient geschieden in de loop van de eerste maand van het schooljaar.

De school van de Lamoriniërestraat begon haar leergangen op 1 september 1956 en het is slechts op 11 oktober 1956 dat de taalinspectie aan het Ministerie van Onderwijs laat weten dat negen kinderen zouden dienen overgebracht naar de Nederlandse klassen.

De Taalinspectie komt dus reeds 11 dagen te laat.

Het Ministerie heeft hiervan bericht gegeven aan de Stad Antwerpen door de brief van 9 november

1956, dus meer dan een maand na de eerste maand van het schooljaar.

Laattijdig bezwaar dient dan ook verworpen te worden.

Interessant is het op te merken dat in bewuste brief van 9 november 1956, ter zitting door de raadsman van de Stad Antwerpen voorgelezen, vermeld is : « in principe mogen enkel de leerlingen van de latijnse » taastam in de transmutatieklassen toegelaten worden ».

Niet alleen vinden we dit principe van volksstammen of taastammen niet terug in de Wet, maar men mag zich zelfs afvragen in welk zonderling brein dit wazig begrip tot stand is gekomen.

Kan deze controle, die in de eerste maand van het schooljaar dient te geschieden, uitgelokt worden door de overheid, iedere eerste maand van het schooljaar ?

Het antwoord schijnt bevestigend te zijn indien men zich houdt aan de tekst van de Wet.

Uit de voorbereidende werken blijkt echter dat een amendement werd ingediend met de bedoeling de passage : « in de loop van de eerste maand van het schooljaar », te vervangen door « in de eerste maand van de inschrijving op de school ».

Dit amendement werd teruggetrokken door tussenkomst van de toenmalige Minister van Openbaar Onderwijs, die uitdrukkelijk verklaarde dat het onderzoek van de jury diende te geschieden binnen de maand van het begin der studies van het kind in de school (Kamer van Volksvertegenwoordigers, Annalen 1931-32, II, blz. 1985).

Eens dat dus een kind meer dan een maand in een transmutatieklas is opgenomen, dient het zijn onderwijs in dezelfde taal te ontvangen tot het einde van het lager onderwijs.

Binnen de eerste maand van de inschrijving in de school, kan de stiptheid der verklaring van het gezinshoofd in twijfel getrokken worden, doch niet later.

Indien deze verklaring in twijfel wordt getrokken, dient de vraag onderworpen aan een jury met mogelijk beroep ofwel van Schepencollege ofwel van het gezinshoofd bij de bevoegde Minister.

Wat is nu geschied in de school der Lamorinièrestraat ?

Men heeft er de Wet volledig over het hoofd gezien.

Zonder de termijn van verval van één maand in acht te nemen, zonder de verklaring van het gezinshoofd aan de Jury te onderwerpen, zonder kennisgeving van een eventuele beslissing van de Jury, zonder mogelijkheid van beroep bij de Minister tegen de beslissing van de Jury, heeft men plots, op 10 februari, beslist het kind van aanlegger van de Transmutatieklasse naar de Vlaamse afdeling over te brengen.

De Stad Antwerpen beweert thans dat zij dit ten alle tijde mag. Zij verzwijgt echter angstvallig het rondschrjven M. O. I. *taalinspectie* nr 283 van 10 oktober 1953, dat uitdrukkelijk verbiedt in de loop van het schooljaar een kind van van de nederlandse afdeling naar een franse afdeling over te plaatsen.

Omgekeerd is het even weinig paedagogisch verantwoord van een kind van de Transmutatieklasse naar de nederlandse afdeling te sturen in de loop van het jaar.

De Wetgever zelf verbiedt trouwens het veranderen van school zonder wettige redenen, na verloop van de eerste maand van het schooljaar. Wanneer er wet-

tige redenen zijn, moeten deze aan de beoordeling van de Minister overgelaten worden (zie laatste twee alinea van art. 11 van het K.B. houdende cördinatie van de wetten op het lager onderwijs).

Dit principe wordt volledig over het hoofd gezien en men vindt het thans plots niet meer onpaedagogisch van midden in de loop van het jaar, kinderen van taalregime te doen veranderen.

Thans pleit de Stad Antwerpen dat aanlegger niet gerechtigd is beroep te doen op artikel 60 om zich te verzetten tegen de voorgenomen overschakeling, zonder naleving van de vormen en formaliteiten, voorzien in artikel 60, aanvoerend dat verweerders soeverein beslissen of een kind in de transmutatieklas blijft.

Dit is nochtans in flagrante tegenspraak met de houding zelf van de Schepen van Openbaar Onderwijs der Stad Antwerpen, die toch op 12 december 1956 een brief richtte aan de Minister van Openbaar Onderwijs (brief voorgelezen door de raadsman van verweerders ter zitting) waardoor de Schepen voor Onderwijs zelf toepassing van de Wet vraagt door de Taaljury te eisen van de door het Ministerie opgegeven kinderen.

Toezicht van de staat :

Wanneer de Stad Antwerpen ter zitting pleitte dat zij soeverein beslist of een kind al dan niet in de transmutatieklas blijft, sprak de Stad Antwerpen zich verder tegen door voorop te stellen dat uiteindelijk de Staat het laatste woord heeft, doordat ingeval van niet-naleving van de wettelijke voorschriften op het taalgebruik, tot tweemaal toe vastgesteld, de uitkering van alle toelagen geschorst kan worden (artikel 67 van het K.B.)

Het Ministerie van Openbaar Onderwijs zou nu geweigerd hebben tot het onderzoek te laten overgaan door een Jury en de Stad Antwerpen, bevreesd haar toelagen te verliezen, zwicht voor de beslissing van het Centraal Bestuur.

Besluit :

Het is niet ter zake dienend te onderzoeken of het kind van aanlegger als moedertaal of gebruikelijke taal het Frans had, bij zijn inschrijving in de school.

Het is voldoende te onderlijnen dat meer dan een maand verlopen is na de aanvang van het schooljaar, voordat het Ministerie protesteerde; dat bovendien artikel 60 overtreden werd een tweede maal door de verklaring van het gezinshoofd niet te onderwerpen aan het oordeel van een jury.

De Stad Antwerpen moet thans niet trachten zich te verschuilen achter een blijkbaar verkeerde interpretatie van de Wet vanwege het Centraal Bestuur, om thans op haar beurt de Wet te schenden.

Vermits de Taalinspecteur zelf door aanbrengen van zijn paraphe op de attesten, uitgaande van de ouders, zijn akkoord heeft betuigd, kan een nieuwe taalinspecteur, die een nieuw onderzoek doet, meer dan een maand na de aanvang van het schooljaar, aan de Staat niet de macht geven om de toelagen in te trekken.

Indien de Staat dit toch moest doen, beschikt de Staat over een verhaal bij de Raad van State.

De Stad Antwerpen vindt het echter gemakkelijker een tachtigtal leerlingen in het midden van het jaar, van taalregime te laten veranderen.

Het is kenmerkend dat deze maatregel genomen wordt tegenover kinderen die niet alleen in het tweede schooljaar de lessen volgen, maar insgelijks in het derde, het vierde en het zesde jaar.

Bevoegdheid van de heer Voorzitter zetelend in kort-geding :

A. Een feitelijkheid ongedaan maken :

Een feitelijkheid verhoeden, verhinderen of verbieden, valt zonder de minste twijfel onder de bevoegdheid van de Voorzitter zetelend in Kortgeding (zie Van Lennep : Kortgeding; Luik 28-12-1912, P.P. 1913, 851).

Wat is een feitelijkheid ?

Een feitelijkheid is de klaarblijkelijke onrechtmatige schending van een recht (Van Lennep : blz. 74). Het is een daad die niet toegelaten is door de Wet en die schade berokkent aan een derde (Luik 28-12-1912);

Hierboven werd voldoende aangetoond dat deze plotse overschakeling in de loop van het jaar, zonder inachtname van de termijn van één maand en zonder het onderzoek van de Jury, niet toegelaten is door de Wet en in strijd is met artikel 60 en 55.

Deze handeling van de Directrice van de school berokkent schade : niet alleen een materiële schade, vermits het de ouders verplicht tot een nieuwe aankoop van schoolboeken, vermits vele kinderen een schooljaar zullen verliezen, met de kosten daaraan verbonden, maar insgelijks een grote morele schade aan de kinderen : het is immers overduidelijk dat zowel paedagogisch als psychisch de Directrice op weinig verstandige manier te werk gaat met het wijzigen van taal in het onderricht.

Deze kinderen, die overgeheveld worden, kunnen inderdaad niet volgen in de Nederlandse afdeling en geraken ten achter tegenover de medeleerlingen.

Een feitelijkheid *ongedaan* maken, kan de Voorzitter indien zulks kan geschieden bij middel van een voorlopige beslissing (Van Lennep : Kortgeding, blz. 85).

De Rechtspraak heeft het beginsel vastgelegd dat de Voorzitter bevoegd is een einde te stellen aan een feitelijkheid, derwijze dat de zaken in hun vroegere staat hersteld worden (Van Lennep : blz. 85; Luik 22-12-1880, Pas. 1881, 71; Brussel 14-2-1902, P.P. 289; Brussel 5-1-1901, P.P. 248);

B. Is de feitelijkheid begaan door de uitvoerende macht ?

Aanlegger heeft niet alleen de Directrice van de school, maar insgelijks de Stad Antwerpen gedagvaard, omdat de Directrice, door schrijven van 7 februari 1958, aanlegger verwittigd had dat zij gelast werd, op bevel van haar hogere hiërarchische overheid, tot de overschakeling over te gaan;

In de loop der debatten is echter gebleken dat er noch regelmatige, noch schriftelijke beslissing bestaat die de Directrice hiertoe opdracht gaf;

Inderdaad is het de gemeenteraad, en de gemeenteraad alleen, die bevoegd is het schoolreglement vast te stellen en de onderrichtingen voor te schrijven betreffende het toelaten van leerlingen tot de school, tot hun wegzending, tot hun discipline, enz. (zie Valerius II, blz. 357 en I blz. 73). Deze bevoegdheid hoort niet toe aan het college van Burgemeester en Schepenen en nog minder aan de Schepen van Onderwijs.

Het wordt niet betwist dat de Gemeenteraad niet gekeind werd in deze aangelegenheid en geen enkele beslissing heeft genomen. Ook het Schepencollege heeft geen enkele beslissing genomen.

Het blijkt enkel dat de Schepen van Onderwijs mondeling onderrichtingen aan de Directrice zou gegeven hebben.

Welnu, zulke mondelinge onderrichtingen maken geen *administratieve akte* uit. Zulke mondelinge onderrichting is geen administratieve akte van de uitvoerende macht.

De Directrice is bijgevolg niet eens gedekt door een schriftelijke onderrichting, uitgaande van haar hiërarchische overste, de Gemeenteraad.

De Directrice is evenmin een orgaan van de uitvoerende macht en de daad, door haar gesteld, maakt derhalve een loutere feitelijkheid uit, dewelke verboden moet worden terwijl het dan voldoende is, het te vellen bevel gemeen te verklaren aan de Stad Antwerpen.

Ten onrechte zou de Stad Antwerpen opwerpen dat vernietiging van de genomen maatregel gevorderd dient te worden voor de Staatsraad;

Inderdaad is voldoende gebleken dat er geen beslissing bestaat van de Gemeenteraad of van een ander orgaan van de uitvoerende macht. Men kan toch moeilijk vernietiging vragen van een mondelinge, waarschijnlijk telefonische, instructie gegeven aan de Directrice door de Schepen.

C. Subsidiairlijk : Feitelijkheid gepleegd door uitvoerende macht.

Aangezien zelfs, indien aangenomen wordt dat deze overschakeling een feitelijkheid uitmaakt, uitgaande van de uitvoerende macht, dat dan nog deze kwestie zonder belang is;

Inderdaad voorziet artikel 92 van de Grondwet, dat betwistingen betreffende Burgerlijke rechten, uitsluitend tot de bevoegdheid van de Rechtbanken behoren, terwijl zelfs artikel 93 van de Grondwet, hetzelfde bevestigt, doch mogelijkheden van uitzondering voorziet door de Wet.

In casu staan we voor een burgerlijk recht en niet een politiek recht :

Inderdaad, Procureur-Generaal Leclercq in zijn besluiten voor Cassatie, 14 april 1921 (Pas. 1921, I, 136), gaf als bepaling van burgerlijke en politieke rechten :

« Les droits politiques, au sens de l'article 93 de la » Constitution sont l'ensemble des droits de participer » à l'exercice des pouvoirs qui émanent de la Nation. » Les droits civils sont, au sens de l'article 92, tous les » droits autres que les droits politiques. »

Artikelen 14 tot en met 20 van de Grondwet handelen trouwens over de burgerlijke rechten van de Belgen. Hieronder is uitdrukkelijk vermeld in artikel 17 de vrijheid van onderwijs en dit recht van onderwijs wordt beschouwd als een burgerlijk recht (Cassatie 14-4-1921, Pas. 1921, I, 139).

De Voorzitter, zetelend in Kortgeding, is dan ook wel degelijk bevoegd om de overschakeling te verbieden als feitelijkheid gepleegd door de administratie (zie Brussel 14-11-1899; Brux. 16-12-1905), minstens de overschakeling te schorsen totdat de bevoegde Rechtbank of instantie uitspraak zal hebben gedaan over de betwisting.

Om deze redenen :

Behage het U, Heer Voorzitter,

Aan aanlegger de doeleinden van het inleidend exploit toe te kennen.

Antwerpen, 21 februari 1958.

Nota van Mr R. Victor voor de Stad Antwerpen en de schoolbestuurster.

Al de dagvaardingen uitgebracht door de verschillende aanleggers hebben hetzelfde voorwerp en er bestaat dus slechts aanleiding één enkele nota in de verschillende zaken neer te leggen.

Het doel van de dagvaardingen bestaat er in verbod te horen opleggen aan de directrice van het Stedelijk Onderwijsgesticht voor Meisjes, Mej. Claeysens, en

aan de Stad Antwerpen de kinderen van de verschillende aanleggers over te plaatsen van de Transmutatieklas, in dewelke zij tot vóór kort de lessen hebben gevolgd, naar de gewone klassen; in bijkomende orde, deze overplaatsing voorlopig te schorsen totdat de Rechtbank ten gronde over de betwisting zou uitspraak gedaan hebben.

Verweersters werpen op dat de Heer Voorzitter, zetelende in kortgeding, stellig onbevoegd is om over de vraag te oordelen, daar het hier uitsluitend de beoordeling betreft van een bestuurlijke maatregel van pedagogische aard, waarvan uitdrukkelijk door de wet de beoordeling der opportuniteit uitsluitend aan het gemeentebestuur en de directie der scholen wordt overgelaten.

* * *

De wetgeving, die belang heeft op het stuk, is het Koninklijk Besluit van 20 augustus 1957, waardoor de verschillende wetten op het lager onderwijs werden samengeschiedeld.

Deze samengeschiedelde wetten bevatten een hoofdstuk III betreffende de taalregeling in het lager onderwijs, hoofdstuk dat enkel de reproductie is van de wet van 14 juli 1932 houdende taalregeling in het lager en het middelbaar onderwijs.

De beginselen, die op deze taalregeling betrekking hebben, zijn vastgelegd in de artikelen 54 tot en met 67 van bedoeld Koninklijk Besluit.

Het algemeen principe dat in deze taalwetgeving gehuldigd wordt is het beginsel der eentaligheid van het lager onderwijs in de Vlaamse streek, de Waalse streek en de Duitssprekende gemeenten (artikel 54).

Voor de Brusselse agglomeratie en de gemeenten van de taalgrens is de onderwijstaal de moedertaal of de gebruikelijke taal van het kind (artikel 58) met dien verstande dat in deze gemeenten het onderricht van de tweede landstaal verplicht is vanaf het derde lagere schooljaar.

Voor de Stad Antwerpen is de toestand dus zeer eenvoudig en is de voertaal van het lager onderwijs uitsluitend het Nederlands.

Nochtans voorziet artikel 55 de mogelijkheid aan kinderen, wier moedertaal of gebruikelijke taal niet de taal van de streek is, een onderwijs in hun moedertaal te verstrekken. Dit is het beginsel dat verwezenlijkt wordt door middel van de Transmutatieklassen, klassen waarvan de wet geen gewag maakt en waarvan de inrichting noch opgelegd noch zelfs voorzien is, doch die een middel zijn dat overgelaten wordt aan de gemeentebesturen om de kinderen, die een andere taal spreken dan deze van de streek, geleidelijk de streektaal eigen te maken en ze zo spoedig mogelijk in de gelegenheid te stellen het gewoon onderwijs in de streektaal te volgen.

Dat zulks de bedoeling is van deze Transmutatieklassen en van artikel 55 der samengeschiedelde wetten is tijdens de behandeling der wet van 1932 in de Wetgevende Kamers uitdrukkelijk verklaard geworden en wordt ten slotte door niemand betwist (zie samenvatting der bespreking in de Kamers in het artikel van Dr A. De Meerleer in het Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen van november 1957, blz. 367).

Over de vraag nu of de gemeentebesturen kunnen verplicht worden Transmutatieklassen in te richten en aan welke voorwaarden en modaliteiten deze klassen dienen te beantwoorden, zegt de wet niets. De tekst van artikel 55 neemt enkel het principe aan van

de mogelijkheid der inrichting van dergelijke klassen.

Er zijn dan ook onmiddellijk reeds in 1932 vragen gericht geworden tot de bevoegde Minister om te weten of de gemeentebesturen konden verplicht worden dergelijke klassen in te richten. Het blijkt uit een omzendbrief van de Minister van Openbaar Onderwijs in datum van 5 oktober 1932 dat er volstrekt geen enkele verplichting kan opgelegd worden noch aan de gemeente noch aan de schoolbestuurder dergelijke klassen in te richten. De conclusie van artikel 2 van bedoeld rondschrijven van 5 oktober 1932 luidt als volgt: «De oprichting van dergelijke klassen hangt dus af van de goede wil der schooloverheden.»

Verdere omzendbrieven hebben nog duidelijker de bedoeling van de wetgever bepaald.

De omzendbrief van Minister Bovesse in datum van 7 november 1935 bevat de volgende tekst: «Alleen de leerlingen welke niet in staat zijn om met vrucht de lessen in de streektaal te volgen mogen opgenomen worden in de aanpassingsklas.»

Uiteindelijk is er nog een ministerieel rondschrijven van Minister Harmel in datum van 21 juni 1953, waarvan de tekst, die het onderhavig geval interesseert, luidt als volgt: «Hoewel de wet dit niet uitdrukkelijk bepaalt, was het toch duidelijk de bedoeling van de wetgever deze transmutatieklassen of afdelingen op te richten voor de leerlingen die niet voldoende de streektaal kennen, om, zonder overgang, in de gewone klassen te worden opgenomen.»

De interpretatie van de wet door de ministeriële omzendbrieven is dus zeer duidelijk en zeer eenvoudig en wordt door niemand betwist.

Er bestaat geen enkele verplichting een transmutatieklas op te richten en wanneer toch dergelijke klas opgericht wordt oordeelt het gemeentebestuur of de schooldirectie souverain over de pedagogische vraag te weten of de kinderen al dan niet in staat zijn om op voldoende wijze het onderwijs in de streektaal te volgen.

* * *

In het onderhavig geval heeft het niet het minste belang er op te wijzen dat de interpretatieve omzendbrieven van de Minister van Openbaar Onderwijs de rechter niet binden, daar de wet zelf dit principe op duidelijke wijze neerschrijft in artikel 55.

Aanleggers hebben in hun dagvaarding het eerste lid van artikel 55 der wet gereproduceerd. Zij hebben echter er voor gezorgd het tweede lid, dat in het onderhavig geval essentieel is, niet in hun dagvaarding te vermelden. Dit tweede lid luidt als volgt: «Echter zullen de gemeenten en de besturen van aangenomen of aanneembare scholen oordelen over de wezenlijkheid van die behoefte op taalgebied en over de gepastheid daaraan tegemoet te komen. De kinderen wier ouders de Belgische nationaliteit niet bezitten komen niet in aanmerking.»

Het kan niet duidelijker verklaard worden dat het uitsluitend het gemeentebestuur is of de schooldirectie die souverain beslissen over de opportuniteit een Transmutatieklas op te richten en bepaalde kinderen in deze klas te plaatsen. Geen enkel ander gezag dan het gemeentebestuur zelf of de schooldirectie kan over deze aangelegenheid, die alleen van zuiver pedagogische aard is, een beslissing nemen.

Het is dus reeds a priori duidelijk dat, waar artikel 55 uitsluitend aan het gemeentebestuur en de schooldirectie het beoordelingsrecht toekent over de opportuniteit van de pedagogische toestand van de kinderen, er geen enkel ander gezag de beslissingen, die

ingevolge deze tekst worden genomen, kan beoordelen en dat de Rechtbank volstrekt onbevoegd is om de beslissingen van het gemeentebestuur te ontcrachten.

* * *

Er dient bijzonder op gewezen te worden dat deze opportuniteit, waarover de gemeentebesturen en de schooldirecties oordelen, door de wet zelf, ingevolge artikel 66 der samengeschatelde wetten, onder toezicht gesteld is van een inspectie ingericht door de Minister van Openbaar Onderwijs. De inspecteurs, die door Koninklijk Besluit benoemd worden, op een dubbele lijst voorgesteld door de Academiën, zijn bijzonder gelast met het nazicht van de toepassing der taalwetgeving op het lager onderwijs en, in geval de gemeentebesturen de bepalingen van de wet niet nakomen geeft artikel 67 het recht aan de Minister op grond van de vaststelling der bijzondere inspecteurs, de uitkering van alle toelagen aan het gemeentebestuur, dat de wet niet naleeft, te schorsen.

Het mecanisme van de wet is dus zeer duidelijk: er mogen transmutatieklassen worden ingericht; het gemeentebestuur en de schooldirectie oordelen souverain of er daartoe een opportuniteit bestaat. Dit oordeel is onderworpen aan het toezicht van de bijzondere taalinspecteurs, voorzien door artikel 66, en het wordt gesanctioneerd door de bedreiging de toelagen te schorsen (artikel 67), zodat het in laatste aanleg de Minister van Onderwijs is die beslist.

* * *

Hoe werd deze wet in het land uitgevoerd?

Op grond van de volstrecte souverainiteit der gemeenteverheid is in heel de Waalse streek, waar nochtans duizenden Vlaamse arbeiders met hun gezin wonen, geen enkele transmutatieklas ingericht geworden. De gemeentebesturen en de schooldirecties zijn er van oordeel dat de kinderen uit Vlaamse gezinnen door onderlinge omgang met de Waalse kinderen en door het volgen van de Franse lessen zich zeer vlug aan de toestand aanpassen en in de Waalse sfeer worden opgeslorpt. Daarover is reeds veel geschreven geworden en er werd kritiek over die toestand uitgebracht, doch zoals hoger aangetoond laat de wet niet toe aan wie ook in te grijpen, daar haar artikel 55 uitsluitend de gemeentebesturen en de schooldirecties rechtvaardig maakt over de opportuniteit van het oprichten van transmutatieklassen.

Voor de Waalse streek heeft men zich dan ook eenvoudig neergelegd bij de bestaande toestand en bij de afwezigheid van alle transmutatieklassen.

Te Antwerpen heeft men volstrect deze houding niet aangenomen en er zijn wel degelijk door het gemeentebestuur transmutatieklassen ingericht geworden. In deze klassen worden geplaatst de kinderen van Waalse oorsprong, die geen Nederlands kennen en die stilaan moeten aangepast worden om op het einde van de derde lagere graad, zoals artikel 57 het voorstelt, met vrucht de leergangen van de volgende graad in het Nederlands te kunnen volgen.

Ook werden in deze klassen geplaatst de kinderen, waarvan beweerd werd dat hun gebruikelijke omgangstaal niet het Nederlands was, en het gemeentebestuur alsook de schooldirectie heeft steeds op dit punt op zeer brede wijze de verklaringen van de vader gevolgd en zich zeer inschikkelijk getoond voor de plaatsing van de kinderen in de transmutatieklassen.

Er werd nu echter op dit gebied heel wat bedrog gepleegd en sommige kinderen, die zeer behoorlijk Nederlands kennen en die met het grootste gemak de lessen in de streektaal in de gewone klassen zouden kunnen volgen, zijn door toedoen van een bedrieglijke verklaring van hun ouders in de transmutatieklassen geplaatst geworden.

Er zijn ook veel grensgevallen. Er zijn namelijk kinderen, meestal voortkomende uit ouders van vreemde oorsprong, al zijn ze ook Belg genaturaliseerd, die thuis een volstrect vreemde taal spreken, die noch het Nederlands noch het Frans is en die dan van de beide landstalen even veel of even weinig kennen. Ook deze kinderen werden in de transmutatieklassen geplaatst en verschillende van de aanleggers in de tegenwoordige zaak bevinden zich in dit geval.

In elk geval is de houding van het gemeentebestuur van Antwerpen uitermate breed geweest en heeft dit zich steeds gehouden aan de verklaring van de vader, alhoewel dit volstrect niet de geest is van de wet, die bedoeld heeft de kinderen in de klassen te plaatsen met de gewesttaal als voertaal zodra ze over voldoende begripsvermogen beschikken om daar op behoorlijke wijze de lessen te kunnen volgen.

Het is dus in de eerste plaats reeds een blijk van grote ondankbaarheid vanwege de aanleggers wanneer zij kritiek uitoefenen op de verweersters, die zich ten hunnen opzichte zo breed en zo inschikkelijk getoond hebben.

* * *

Daar deze inschikkelijkheid niet strookt met de bedoeling van de wetgever is de taalinspectie, ingesteld ingevolge artikel 66, die nauwkeurig al de bijzondere gevallen te onderzoeken heeft, het niet eens geweest met het gemeentebestuur noch met de schooldirectie en er werden voor een reeks kinderen, waartussen deze van de aanleggers, inmorastellingen gezonden, waarbij betekend werd dat deze kinderen uitstekend door middel van de streektaal konden onderwezen worden en dat ze onmiddellijk in de gewone klassen dienden overgeplaatst te worden. Voor de meeste kinderen van de aanleggers werd zulks reeds door de Minister van Openbaar Onderwijs betekend aan het gemeentebestuur door schrijven van 9 november 1956. Het gemeentebestuur heeft niet onmiddellijk gevolg gegeven aan deze inmorastelling. Ten einde de ouders ter wille te zijn heeft het gemeentebestuur getracht deze maatregel uit te stellen en er is zelfs door de schepen van onderwijs bij brief van 12 december 1956 beroep gedaan op het instellen van een taaljury om het geval van deze kinderen te onderzoeken. De Heer Minister is hierop niet willen ingaan en door schrijven van 11 januari 1957 is aan het gemeentebestuur betekend geworden dat de kinderen, waarover het hier gaat, zich niet in de voorwaarden bevinden om van het uitzonderlijk regime te genieten.

Het schrijven van de Minister drukt zich als volgt uit: « Het doel der klassen met bijzonder taalstelsel is, volgens de wetgever, de leerlingen, welke er in opgenomen worden, aan te passen bij het normaal regime van de streek.

Alleen de leerlingen welke niet in staat zijn om met vrucht de lessen in de streektaal te volgen mogen dus opgenomen worden in de aanpassingsklassen. »

Daar de taalinspectie nu, wat bedoelde kinderen betreft, uitdrukkelijk had vastgesteld dat zij uitstekend de lessen in de streektaal konden volgen, werd op

29 november 1957 nogmaals aan het gemeentebestuur medegedeeld dat deze kinderen naar een klas met het Nederlands als voertaal dienden overgeheveld te worden. Er werd in ditzelfde schrijven een verwijt gemaakt aan het gemeentebestuur dat het de ministeriële onderrichtingen niet nakwam en de bedreiging werd uitgesproken dat, wanneer niet onmiddellijk het gemeentebestuur de bevolen maatregel uitvoerde, de subsidiën zouden worden ingehouden, zoals de wet dit voorziet bij wetsovertredingen gepleegd door het gemeentebestuur.

Het is dan slechts, na lang wachten, na alle mogelijkheden van verhaal te hebben uitgeput dat uiteindelijk het gemeentebestuur de bevelen van het Ministerie heeft moeten uitvoeren en het de kinderen naar een gewone klas heeft overgeschakeld.

* * *

Het is volkomen ten onrechte dat de aanleggers in hun dagvaarding gewag maken van het feit dat door de verweersters de procedure, voorzien in artikel 60 van de wet, niet zou zijn nagekomen. Dit artikel voorziet dat, in geval van twijfel over de stiptheid der verklaring van het gezinshoofd betreffende de moedertaal of de gebruikelijke taal van het kind, er in de loop van de eerste maand van het schooljaar tot een onderzoek kan overgegaan worden door een bijzondere jury, waarvan de beslissing dan in hoger beroep kan betwist worden voor de Minister van Openbaar Onderwijs.

Noch het gemeentebestuur, noch de schooldirectie heeft dit artikel moeten toepassen, om de goede reden dat zij er nooit aan gedacht hebben de verklaring van het gezinshoofd te betwisten. Het gemeentebestuur heeft aangenomen dat de gebruikelijke taal voor de bedoelde kinderen niet het Nederlands zal geweest zijn en, vermits desaan gaande geen betwisting voorkwam, bestond er vanzelfsprekend niet de minste aanleiding de procedure voorzien door artikel 60 in te stellen.

Het beste bewijs dat er geen betwisting was is het feit dat de kinderen in de transmutatieklas zijn geplaatst geworden. Er kan dus geen schijn van verwijt aan het gemeentebestuur of aan de schooldirectie worden toegericht betreffende het niet nakomen van artikel 60.

Een heel andere kwestie is echter te weten tot hoever de rechten gaan van de kinderen die de streektaal niet als voertaal hebben.

Artikel 55 voorziet dat voor die kinderen een speciale transmutatieklas kan opgericht worden, wanneer het gemeentebestuur of de schooldirectie het nuttig en nodig oordeelt.

Wanneer echter de taalinspectie vaststelt dat het gemeentebestuur te breed is en dat kinderen in de transmutatieklas geplaatst worden die voldoende Nederlands kennen om de lessen in de streektaal te volgen, dan zijn de taalinspectie en het Ministerie de hoogste overheden, die over de plaatsing in deze transmutatieklassen beslissen, met als sanctie het inhouden van de subsidiën, en dan is noodzakelijkerwijze het gemeentebestuur verplicht te gehoorzamen aan de bevelen van de door de wet voorziene hiërarchische overheid.

Welke ook de houding weze van het gemeentebestuur, — en ze was te Antwerpen uiterst breed en welwillend —, de taalinspectie en de Minister beslissen in laatste aanleg, gaan de overtredingen van de wet tegen en weigeren de wettelijke subsidiën wanneer overtredingen ten onrechte worden gehandhaafd.

Het Ministerie staat uitdrukkelijk op het standpunt

dat het uitsluitend de begripsmogelijkheden in het Nederlands zijn die het criterium vormen voor het volgen der lessen in de gewone klassen en dat enkel, wanneer deze begripsmogelijkheden niet bestaan, het gemeentebestuur souverain mag oordelen over de plaatsing van een kind in een transmutatieklas, dit dan onder toezicht van de taalinspectie en van het Ministerie.

Uit dit alles blijkt ten overvloede dat in de tegenwoordige zaak er noch door het gemeentebestuur, noch door de schooldirectie de minste fout werd begaan ten nadele van de kinderen of van hun ouders. Het gemeentebestuur heeft zich tot het uiterste ingespannen om die ouders ter wille te zijn en hun kinderen de gelegenheid te geven in de transmutatieklas de lessen te volgen, tot op het ogenblik dat het Ministerie deze houding als een overtreding van de wet heeft beschouwd en het gemeentebestuur verplicht heeft de kinderen te plaatsen in de gewone klassen waar ze uitstekend de lessen kunnen volgen.

In feite kan er dus geen enkel verwijt noch aan het gemeentebestuur noch aan de schooldirectie gemaakt worden.

* * *

Welk is nu de toestand in rechte?

Deze is zeer eenvoudig. Door artikel 55, 2° lid, wordt aan het gemeentebestuur en aan de schooldirectie door de wet zelf een vrije beoordelingsmacht verleend betreffende de opportuniteit om de kinderen al of niet in transmutatieklassen te plaatsen. Van het ogenblik dat dergelijke vrije beoordelingsmacht aan een bepaald gezag is toegekend is de rechterlijke macht volstrekt onbevoegd om over het gebruik van deze discretionaire macht, die de wet aan het gemeentebestuur en de schooldirectie toekent, te oordelen.

De principes, die op dit stuk steeds worden toegepast, staan klaar en duidelijk uiteengezet in het werk van Cyr. Cambier « La responsabilité de la puissance publique et de ses agents ». Hij drukt zich daarin uit als volgt, blz. 413 : « Il existe un pouvoir discrétionnaire de l'administration. Il s'exerce au vœu de la loi et en vue de son exécution. Il se caractérise par la liberté qui est laissée à l'administration à prendre les mesures les plus opportunes à la réalisation de sa fin. Dans l'exercice de son pouvoir discrétionnaire, l'administrateur public n'a de compte à rendre qu'à son supérieur hiérarchique. Le juge est incompétent pour connaître de l'opportunité des mesures laissées à la discrétion de l'administration. »

Dat deze toestand zich in het onderhavig geval voordoet spreekt vanzelf. Artikel 55 in zijn tweede gedeelte geeft uitdrukkelijk aan het gemeentebestuur en de schooldirectie het recht te oordelen « over de wezenlijkheid van die behoefte op taalgebied en over de gepastheid daaraan tegemoet te komen ». Dit is juist het geval van discretionaire macht voorzien in het geciteerd uittreksel van het boek van Cyr. Cambier.

Wanneer de wet zelf op zo uitdrukkelijke wijze uitsluitende bevoegdheid toekent aan een bepaald gezag, is enkel de hiërarchische overheid bevoegd te oordelen over de gestelde handelingen en is de rechterlijke macht volstrekt onbevoegd om deze vrije beslissing van de administratie te censureren.

In het onderhavig geval komt er nog bij dat het juist de hiërarchische overheid van de verweersters is, namelijk de Minister van Openbaar Onderwijs, steunende op de verslagen van de bijzondere taalinspecteurs voorzien door artikel 66 van de wet, die de maatregel van het gemeentebestuur heeft geëist.

Het is vanzelfsprekend ondenkbaar dat de rechter-

lijke machte een vrij beoordelingsrecht, dat op zo duidelijke wijze aan de administratie door de wet zelf is toegekend in hoofde van de gemeenten en schoolbesturen onder toezicht van een taalinspectie en van de Minister van Openbaar Onderwijs, zou kunnen censureren. Het is werkelijk het type van het geval der vrije beoordelingsmacht van de administratie gewild door de wet zelf, die volkomen aan de censuur van de rechterlijke macht ontsnapt.

De Heer Voorzitter zal zich dan ook zonder twijfel in het onderhavig geval onbevoegd verklaren.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e kamer bis. — 20 maart 1958.

Voorzitter : M. Huyghebaert.

Rechters : MM. Verhoeven en Hernould.

Advocaten : Mrs. H. Laureyns en E. Staes.

Echtscheiding. — Niet toepasselijkheid van artikel 214b B.W. na echtscheiding ten aanzien van de uit het huwelijk gesproten kinderen.

Artikel 214b van het Burgerlijk Wetboek kan bezwaarlijk aangewend worden als uitvoeringsmaatregel van een bij vorige en andere beschikking toegekend eigen recht, dan wanneer het geen twijfel overlaat dat de bij deze wettekst voorziene machtiging geen eigen vorderingsrecht tegen derden of tegen de andere echtgenoot invoert; de machtiging genomen op grond van artikel 214b van het Burgerlijk Wetboek laat de rechten van derden onaangeroerd terwijl, zo dit artikel als uitvoeringsmaatregel van een eigen persoonlijke titel zou aangewend worden, de gemachtigde echtgenoot op gelijke voet zou komen te staan met de derde-schuldeisers.

Artikel 214b van het Burgerlijk Wetboek onderstelt dat de echtgenoten samenleven of althans slechts feitelijk gescheiden zijn; indien zij integendeel wettelijk echtgescheiden zijn kan bovenvermeld artikel van het Burgerlijk Wetboek geen toepassing meer vinden, daar er alsdan geen huishouden meer bestaat en er zelfs geen echtgenoten meer zijn; de bijdrageplicht tussen echtgenoten bestaat slechts zolang zij in die hoedanigheid in de behoeften van het huishouden moeten voorzien.

Het betalen van een onderhoudsgeld na echtscheiding voor de kinderen uit het huwelijk gesproten is een verplichting die haar oorsprong vindt in de afstamming en in de ouderlijke macht die ondanks de ontbinding van het huwelijk blijft voortbestaan; die verplichting wordt geregeld bij artikel 303 van het Burgerlijk Wetboek.

Gelet op de artikels 2, 24, 34, 36, 37 en 41 der Wet van 15 juni 1935;

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten, overwikkeld ter zitting van 5 december 1957;

Overwegende dat het beroep, aan de hand van de voorgebrachte stukken tijdig en in regelmatige vorm ingesteld, ontvankelijk voorkomt;

Overwegende dat het blijkt uit het rekest door geïntimeerde ingediend bij de eerste Rechter dat de oorspronkelijke eis, door huidige geïntimeerde ingesteld, er toe strekt bij middel van artikel 214/b van het Burgerlijk Wetboek uitvoering te bekomen van een

beschikking van het vonnis van echtscheiding tussen partijen dd. 23 juni 1951, waarbij appellant veroordeeld werd tot maandelijksse betaling aan geïntimeerde van 500 frank voor ieder der beide kinderen, door voormeld vonnis aan de hoede van geïntimeerde toevertrouwd, zijnde in totaal 1.000 frank; dat de eis door de eerste Rechter bij verstek toegekend werd;

Overwegende dat ter zake de vraag rijst of artikel 214/b van het Burgerlijk Wetboek toepasselijk is als maatregel van uitvoering van een vorig verworven titel op onderhoudsgeld;

Overwegende dat bezwaarlijk artikel 214/b van het Burgerlijk Wetboek kan aangewend worden als uitvoeringsmaatregel van bij een vorige en andere beschikking toegekend eigen recht, dan wanneer het geen twijfel overlaat dat de bij deze wettekst voorziene machtiging geen eigen vorderingsrecht tegen derden of tegen de andere echtgenoot invoert; dat de machtiging genomen op grond van artikel 214/b van het Burgerlijk Wetboek de rechten van derden onaangeroerd laat terwijl, zo dit artikel als uitvoeringsmaatregel van een eigen persoonlijke titel zou aangewend worden, de gemachtigde echtgenoot op gelijke voet zou komen te staan met de derde-schuldeisers (De Page, t. I, Compl. 706bis; Mechelen, Vred. Zuid, 30 oktober 1952, R.W. 1952-53, kol. 900; Mercuriale, Hayoit de Termicourt, 15 september 1938, blz. 36-40, P.P. 1939);

Overwegende dat klaarblijkelijk in het vonnis a quo de eerste Rechter geen rekening heeft gehouden met het tussengekomen en definitief geworden vonnis van echtscheiding;

Overwegende dat artikel 214/b van het Burgerlijk Wetboek onderstelt dat de echtgenoten samenleven of althans slechts feitelijk gescheiden zijn; dat, indien zij integendeel wettelijk echtgescheiden zijn, bovenvermeld artikel van het Burgerlijk Wetboek geen toepassing meer vinden kan, daar alsdan er geen huishouden meer bestaat en er zelfs geen echtgenoten meer zijn; dat de bijdrageplicht tussen echtgenoten slechts bestaat zolang zij in die hoedanigheid in de behoeften van het huishouden moeten voorzien (Kluyskens, Personen- en Familierecht, n° 393, 2°; Verbreking 27 november 1941, Pas. 1941, I, 437; Verbr. 6 juni 1946, Pas. 1946, I, 236; R.W. 1957, 933; Vred. Beringen 6 juli 1956);

Overwegende dat het betalen van een onderhoudsgeld na echtscheiding voor de kinderen uit het huwelijk gesproten een verplichting is die zijn oorsprong vindt in de afstamming en in de ouderlijke macht die ondanks de ontbinding van het huwelijk blijft voortbestaan (R.W. 1957, Vred. Beringen 6 juli 1956); doch dat deze verplichting tot onderhoud na echtscheiding geregeld wordt bij artikel 303 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat de door geïntimeerde aangehaalde argumenten tot staving harer zienswijze een betoog uitmaken « de lege ferenda », doch niet passen in het kader van de bestaande wetgeving;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering gesteund op artikel 214/b van het Burgerlijk Wetboek derhalve niet ontvankelijk is;

Dat ook het beroep gegrond is;

De Rechtbank,

Rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;

Na er over beraadslaagd te hebben;

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond;

Hervormt dienvolgens het vonnis a quo en, doende wat de eerste Rechter had moeten doen,

Verklaart de oorspronkelijke eis niet ontvankelijk, wijst geïntimeerde ervan af;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van het geding in beide instanties.

NOOT: Door bovenstaand vonnis wordt afgebroken met een sinds enkele jaren door deze Rechtbank gevestigde rechtspraak (cfr. vonnissen dd. 3 december 1953, R.W. 1953-54, kol. 1776, en 24 oktober 1956, R.W. 1956-57, kol. 1800) waarbij de meeste lagere rechtsmachten zich hadden aangesloten en volgens dewelke artikel 214/b B.W. van toepassing blijft na echtscheiding voor de uit het huwelijk gesproten kinderen.

Het vonnis verwerpt vooreerst de stelling als zou artikel 214/b B.W. kunnen worden toegepast als uitvoeringsmaatregel van een volgens het gemeen recht bekomen onderhoudsgeld. Het steunt zich hierbij op de beschouwing dat de machtiging op grond van artikel 214/b verleend geen eigen recht tegen de andere echtgenoot of tegen derden invoert, terwijl als uitvoeringsmaatregel bedoeld van een persoonlijke titel, de gemachtigde echtgenoot op gelijke voet met de andere schuldeisers zou worden gesteld.

Dit argument lijkt ons nochtans niet pertinent. Zo inderdaad mag aangenomen worden dat de machtiging voorzien door artikel 214/b slechts het karakter heeft van een gerechtelijk mandaat en geen persoonlijk recht in het leven roept, waarom zou dan de omstandigheid dat deze machtiging wordt gebruikt als uitvoeringsmaatregel van een persoonlijke titel aan artikel 214/b een draagwijdte verlenen die het op zichzelf niet bezit?

De schuldeiser van een onderhoudsgeld toegestaan volgens het gemeen recht staat ongetwijfeld op gelijke voet met elk ander schuldeiser door de titel die hij heeft bekomen en beschikt over dezelfde wijzen van uitvoering van zijn vonnis als de andere schuldeisers. Indien hij evenwel de bijzondere uitvoeringsmaatregel voorzien door artikel 214/b B.W. kiest die hem alleen kan worden verleend, dan gebeurt dit met de beperkingen aan deze procedure verbonden. De verleende machtiging zal daarom in geen geval de rechten van derden kunnen aantasten.

De Page, waar het vonnis naar verwijst (deel I n° 706/bis), schrijft in dit verband:

«... D'autre part, les sommes obtenues par la voie de l'article 214/b peuvent être saisies par les créanciers du conjoint, même entre les mains de l'époux bénéficiaire. Or, l'époux qui recourt à l'article 214/b en vertu d'un titre de droit commun est déjà saisissant...»

Men vraagt zich echter af om welke reden de echtgenoot die beroep doet op artikel 214/b reeds beslagleggende is. Dezelfde auteur toont immers wat later aan dat de «machtiging om in ontvangst te nemen» geenszins met een beslag en nog minder met een beslag-arrest kan worden gelijkgesteld (deel I n° 706 quater).

Het bezwaar dat bij de toepassing van artikel 214/b als uitvoeringsmaatregel van een vonnis een onderhoudsgeld toekennende, oprijst is dus niet dat dit artikel tot bovenvernoemd doel gebruikt een ruimere draagwijdte zou hebben dan als zelfstandige procedure, doch wel omgekeerd.

Zo schrijft Hayoit de Termicourt (Mercuriale van 15 september 1938, p. 39):

«Enfin nous avons vu que l'article 214/b est applicable indépendamment de toute disposition légale sur l'insaisissabilité de certaines créances. Or, on ne saurait soutenir avec succès que les dispositions qui limitent les droits du créancier, lorsque celui-ci poursuit l'exécution de son titre par les voies du droit commun cesseront d'être applicables, s'il choisit la voie simplifiée d'exécution qu'on prétend lui être ouverte par

l'article 214/b. Il faudra donc nécessairement admettre qu'en tant que voie d'exécution des jugements, cet article a une portée moins large que sous l'aspect mode de sanction de l'obligation légale de contribution aux charges du ménage. Mais où trouve-t-on cette distinction dans le texte? Sur quoi peut-on la fonder?»

Artikel 214/b B.W. zal derhalve als uitvoeringsmaatregel van een vroeger bekomen titel een beperktere draagwijdte moeten hebben dan als afzonderlijke procedure. De moeilijkheid is nu dit onderscheid juridisch te verklaren.

Een veel eenvoudiger argument tegen de toepassing van artikel 214/b als uitvoeringsmaatregel van een onderhoudsgeld na echtscheiding bekomen, lijkt ons inziens nochtans de bepaling van artikel 6 van de wet op de bevoegdheid. Dit artikel voorziet dat de vrederechters geen kennis nemen van de uitvoering hunner vonnissen. A fortiori kan men zeggen dat zulks geldt voor de vonnissen van andere en hogere rechtsmachten.

Alhoewel in principe het vonnis van 20 maart 1958 zij het dan niet om dezelfde motieven kan goedgekeurd, blijft nog de vraag in hoeverre het opportuun was dat de Rechtbank haar gevestigde rechtspraak op gaf op een ogenblik dat in het parlement over een wetsvoorstel dat de machtiging voorzien door artikel 214/b B.W. toepasselijk verklaart na inleiding ener echtschidingsprocedure, werd gestemd.

Had de rechtbank zich in haar overtuiging niet met meer reden kunnen laten leiden door de sociale overweging «que si la mission du juge est de dire le droit, il a aussi et surtout la mission de rendre la justice et que dans la réalité et la complexité de la vie, l'équité peut et doit parfois faire prévaloir cette mission d'être juste sur celle d'appliquer brutalement un texte (Luik, 28 februari 1945, Pas. 1945, III, 73).

Ernest Staes,
advocaat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

1e Kamer — 9 juli 1957.

Voorzitter : M. Janssens de Vaerebeke.
Rechters : MM. Kerkhove en de Serk.
O.M. : M. Langrock.

Verzet. — Ongemotiveerd verzet niet ontvankelijk.

De zogenaamde motivering van een verzet, die er op neerkomt te beweren, dat het vonnis niet oordeelkundig gewezen werd, zonder enige reden aan te voeren, waarop deze mening steunt, is geen motivering, zodat het verzet wegens gebrek aan motivering niet ontvankelijk is.

Bonnet t/ Braeckman.

Overwegende dat het verzet gemotiveerd werd als volgt:

Aangezien zelfde vonnis gesteund was op feiten welke ter zake niet doeltreffend waren, en trouwens niet bewezen;

dat het kind ten onrechte werd toevertrouwd aan verweerster;

dat de toegekende onderhoudsgelden buiten alle verhouding overdreven zijn».

Overwegende dat deze zogenaamde motivering er

geen is, daar het erop neerkomt te zeggen dat het vonnis niet oordeelkundig geveld werd, zonder enige reden in te roepen waarop deze opinie gesteund is;

Overwegende dat bij gebrek aan motivering het verzet niet ontvankelijk is;

Om deze redenen,

De Rechtbank,
recht doende op tegenspraak,
Gehoord de Heer Langerock, 1e substituut-Procureur
des Konings, in zijn advies;

Verklaart het verzet niet ontvankelijk, wijst het af,
en veroordeelt de verzetdoende partij tot de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

Kortgeding. — 4 mei 1957

Voorzitter : M. A. Bernaerts
Referendaris : M. C. De Swaef

Advocaten : Mrs. Depuydt en Baert (Loco Demeester)

Kantonnement. — Bevoegdheid der Rechtbank van Koophandel.

Kantonnement. — Termijn binnen dewelke het dient te worden gevraagd.

De Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel is bevoegd om kennis te nemen van een vordering die er toe strekt, het kantonnement te horen toelaten.

De vordering tot bekomen van toelating van kantonnement moet ingesteld worden binnen de termijn van 15 dagen na de betekening van het beslag (art. 635 bis R. v.).

Overwegende dat de eis er hoofdzakelijk toe strekt de bevrijding te bekomen van de, ten laste van aanlegger, tot tenuitvoerlegging in beslag genomen goederen, mits storting, door bedoelde aanlegger, op een bijzondere rekening ter bank van de Crédit Ostendais of in handen van welkdanig ander sekwester, van het beslag nodig om te beantwoorden aan de oorzaken van het bedrag, deze som speciaal bestemd zijnde tot betaling van de schuldvordering der twee eerste verweerders, op voorwaarde dat de rechten van deze laatsten later zouden worden erkend;

Overwegende dat aanlegger uitdrukkelijk aanstipt dat zijn vordering gegrond is op artikel 554 en volgende van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, zodat de andere door hem geformuleerde eisen slechts als een noodzakelijk gevolg van de aanvaarding van zijn consignatie-aanbod met speciale bestemming voorkomen;

Overwegende dientengevolge dat de exceptie van onbevoegdheid door verweerders opgeworpen van elke grond ontbloomt is;

Overwegende dat de vordering tot het bekomen van het toestaan van een consignatie met speciale bestemming dient te geschieden zoals voorgeschreven bij artikel 635 bis van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering;

Overwegende dat een dergelijke vordering dientengevolge moet worden ingesteld binnen een termijn van vijftien dagen te rekenen van de betekening van het beslag;

Overwegende dat in onderhavig geval tot uitvoerend

beslag werd overgegaan d.d. 26 maart 1957, ingevolge betekend exploit van bedoelde datum;

Dat dus uiterlijk de bevrijding van de inbeslaggenomen goederen mits consignatie met speciale bestemming kon worden aangevraagd op 10 april 1957;

Dat de vordering gegrond op het exploit d.d. 11 april 1957 dan ook, wegens laattijdigheid, niet ontvankelijk is;

Om deze redenen :

Wij, A. Bernaerts, ondervoorzitter bij de Rechtbank van Koophandel te Brussel, zetelend in het Gerechtsgebouw ter openbare terechtzitting in zake kortgeding ter vervanging van de wettelijk belette voorzitter, bijgestaan door C. De Swaef, referendaris, verklaren de vordering niet ontvankelijk en verwijzen aanlegger in de kosten heden begroot op 20 frank.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Pleitwedstrijd van 31 mei 1958

1. Het lot heeft de volgende nummers toegekend aan de Conferenties der Jonge Balie welke aan de Nederlandstalige pleitwedstrijd deelnamen :

1. Gent	2. Kortrijk
3. Antwerpen	4. Brugge
5. Turnhout	6. Hasselt
7. Brussel	8. Mechelen.

2. De deelnemers aan wie een oneven nummer werd toegekend zijn belast met het samenstellen van de bundel. Deze bevat een dagvaarding en eventueel stukken tot staving van eis en verweer. De bundel wordt aldus ne varietur samengesteld.

3. Op 26 april zal ieder deelnemers aan wie een oneven nummer werd toegekend de bundel mededelen aan zijn tegenstrever, d.i. de deelnemers aan wie het beantwoordend even nummer werd toegekend. Het secretariaat van het Verbond zal van deze mededeling verwittigd worden.

4. Op 3 mei zal de deelnemer die deze mededeling zal hebben ontvangen, aan zijn tegenstrever en aan het secretariaat van het Verbond laten weten of hij verkiest eiser dan wel verweerder te zijn.

5. Op 12 mei zal de verweerder zijn besluiten in dubbel exemplaar aan zijn tegenstrever mededelen.

6. Op 25 mei zal de eiser de zijne aan zijn tegenstrever mededelen en een kopij van de besluiten van beide partijen sturen aan de heer Stafhouder René Victor, Justitiestraat 21, te Antwerpen.

7. De wedstrijd zal doorgaan op 31 mei, vanaf 10 uur in het gerechtsgebouw te Brussel.

De jury zal voorgezeten worden door de heer Stafhouder René Victor, bijgestaan door twee door het lot aangeduide voorzitters der Jonge Balie.

8. De orde der debatten zal door het lot bepaald worden. De debatten zullen ongeveer vijftien minuten voor iedere partij in beslag nemen.

9. Om 13 uur zal door het Verbond een lunch aan de deelnemers aangeboden worden.

Belangrijke nota

1. De mededelingen aan het secretariaat van het Verbond moeten gericht worden aan de zetel van het Verbond, Gerechtsgebouw, Brussel.

2. De mededelingen aan de tegenstrever moeten aan hem rechtstreeks gericht worden, of, indien zijn naam nog niet bekend is, aan de voorzitter van zijn Conferentie.

Een lijst der adressen der voorzitters der Conferenties en der deelnemers wordt bij onderhavig bericht gevoegd.

1. Gent

Voorzitter : Mr. Jan Ronse, Zandpoortstraat 35, Gent.

Deelnemer : M. X.

2. Kortrijk

Voorzitter : Mr. Albert Leuridan, Leopoldstraat 24, Kortrijk.

Deelnemer : M. X.

3. Antwerpen

Voorzitter : Mr. Willy Calewaert, Belgiëlei 15, Antwerpen.

Deelnemer : M. Werner Lens, Amerikalei 21, Antwerpen.

4. Brugge

Voorzitter : Mr. Herman Aernouts, Elisabethlaan 86, Knokke.

Deelnemer : M. William De Becker, Karel de Goedestraat 6, Brugge.

5. Turnhout

Voorzitter : Mr. Emile van den Hove d'Ertsenryck, Patersstraat 25, Turnhout.

Deelnemer : M. Robert Van Rompaey, Molderdijk 5, Mol.

6. Hasselt

Voorzitter : Mr. L. Warnants, Toekomststraat 22, Hasselt.

Deelnemer : M. J. Smeesters, Gorseweg 92, Sint-Truiden.

7. Brussel

Voorzitter : Mr. Edgar Van Cauwelaert, Steenweg op Ninove, 153, Brussel.

Deelnemer : M. X.

8. Mechelen

Voorzitter : Mr. L. Van den Eede, Ridder Desainlaan 29, Mechelen.

Deelnemer : M. Jozef Verhavert, Kerkstraat 17, Duffel.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 februari - 28 februari 1958)

I. Staats- en administratief recht.

1. *Landbouw.* — Het K.B. van 18 janurari (S. 1 februari 1958, 616) stelt de vergoedingen vast verschuldigd aan de Nationale Dienst voor afzet van land- en tuinbouwprodukten voor de uitvoer van eieren.

2. *Ministerie van Middenstand.* — Het K.B. van 21 janurari 1958 (S. 2 februari 1958, 636) wijzigt het definitief kader van het personeel der administratie van het Ministerie van Middenstand.

3. *Nationale Maatschappij voor de Huisvesting.* — Het K.B. van 20 januari 1958 (S. 2 februari 1958, 638) stelt de intrest- en delgingslasten, te dragen door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting op de in 1957 gelichte schijven harer leningen, vast.

4. *Bouwbedrijf.* — Bij M.B. van 2 januari 1958 (S. 2 februari 1958, 639) wordt het opmaken van een maandelijks statistiek van de bedrijvigheid in het bouwbedrijf voorgeschreven.

5. *Wateringen en Polders.* — Het K.B. van 23 janurari 1958 (S. 5 februari 1958, 698) stelt de datum vast waarop de wet betreffende de wateringen en de wet betreffende de polders in werking treden, terwijl het anderzijds de afbakeningen der Polderzones bepaalt.

6. *Wateringen en Polders.* — Het K.B. van 30 januari 1958 (S. 5 februari 1958, 704) stelt het algemeen politiereglement van de Polders en Wateringen vast.

7. *Financiën.* — Het K.B. van 31 januari 1958 (S. 7 februari 1958, 759) verleent de staatswaarborg aan een lening van 4.800.000 dollar aangegaan door Ruanda-Urundi.

8. *In- en uitvoer van sleepboten en binnenschepen.* — Bij M.B. van 30 december 1957 (S. 8 februari 1958, 787) wordt de aangifte van de in- en uitvoer van sleepboten en binnenschepen opgelegd.

9. *Scheepvaart.* — Het K.B. van 12 december 1957 (S. 8 januari 1958, 789) schrijft een aantal maatregelen voor betreffende de levensmiddelen aan boord van Belgische koopvaardischepen en vissersvaartuigen.

10. *Scheepvaart.* — Het M.B. van 16 december 1957 (S. 8 februari 1958, 792) stelt de minimum voorwaarden vast omtrent de levensmiddelen aan boord van schepen.

11. *Onderwijs.* — De wet van 31 december 1957 (S. 10-11 februari 1958, 820) wijzigt artikel 38 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs.

12. *Onderwijs.* — Het K.B. van 9 januari 1958 (S. 10-11 februari 1958, 821) stelt het organiek reglement van de verbeteringsraad voor het normaal onderwijs vast.

13. *Landbouw.* — *Hoge Raad voor Wetenschappelijk Onderzoek.* — Het K.B. van 3 februari 1958 (S. 12 februari 1958, 840) wijzigt het K.B. van 11 december 1957 tot oprichting van een Hogere Raad voor het Wetenschappelijk Onderzoek in de Landbouw.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

14. *Ministerie van Buitenlandse Zaken.* — Het K.B. van 8 februari 1958 (S. 13 februari 1958, 868) stelt het kader der betrekkingen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel vast.

15. *Economische Zaken. — Mijnen.* — Bij de wet van 24 januari 1958 (S. 14 februari 1958, 888) wordt artikel 38 van de bij K.B. van 15 september 1919 geordende wetten op de mijnen, groeven en graverijen door andere bepalingen vervangen. Deze bepalingen hebben betrekking op de concessiemogelijkheden der Kempische kolenreserves.

16. *Nationale Raad voor Steenkolenmijnen.* — De wet van 24 januari 1958 (S. 14 februari 1958, 890) wijzigt de wet van 13 augustus 1947, houdende instelling van de Nationale Raad voor Steenkolenmijnen.

Bovendien wijzigt deze wet de gecoördineerde wetten op de mijnen, groeven en graverijen.

17. *Financiën.* — Bij K.B. van 5 februari 1958 (S. 14 februari 1958, 897) wordt de Minister van Koloniën er toe gemachtigd een lening in België aan te gaan van 1 miljard 500 miljoen frank.

18. *Financiën.* — Bij M.B. van 5 februari 1958 (S. 14 februari 1958, 898) worden de voorwaarden en modaliteiten bepaald betreffende de uitgifte van de Koloniale Schuld 5,5% 1958-1964.

19. *Financiën.* — Bij K.B. van 6 februari 1958 (S. 14 februari 1958, 900) wordt de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting er toe gemachtigd onder Staatswaarborg een lening aan te gaan van 1 miljard frank.

20. *Landbouw.* — Het K.B. van 4 februari 1958 (S. 15 februari 1958, 915) schrijft bijzondere maatregelen ter bestrijding van rundertuberculose voor.

21. *Oprichting en aankoop van industriële en ambachtelijke gebouwen.* — Het K.B. van 10 februari 1958 (S. 15 februari 1958, 924) stelt de uitvoeringsmaatregelen vast der wet van 10 juli 1957, waarbij tot bevordering van de economische expansie en tot bestrijding van de werkloosheid financiële steun van de staat voor de oprichting of de aankoop van industriële en ambachtelijke gebouwen wordt verleend.

22. *Landsverdediging.* — Het M.B. van 7 februari 1958 (S. 15 februari 1958, 928) wijzigt het M.B. van 15 februari 1952 houdende reglement voor de militairen met onbepaald verlof.

23. *Internationale Overeenkomst.* — In het Staatsblad van 15 februari 1958 (930) verscheen de tekst van het protocol en de bijlage, opgemaakt te Londen op 1 december 1956 en houdende wijziging van de Internationale Suikervereenkomst te Londen op 1 oktober 1953 ondertekend.

24. *Koloniën.* — Het K.B. van 7 januari 1958 (S. 19 februari 1958, 992) stelt de voorwaarden vast tot aanwerving van zekere personeelsleden van het koloniaal geneeskundig centrum.

25. *Verkeerswezen - Loodsrechten.* — Het K.B. van 10 februari (S. 19 februari 1958, 994) wijzigt de loodsrechten op de Schelde beneden Antwerpen.

26. *Verkeerswezen - Loodsrechten.* — Het K.B. van 11 februari 1958 (S. 19 februari 1958, 997) wijzigt

het K.B. van 27 december 1951 houdende verhoging van sommige loodsrechten.

27. *Verkeerswezen - Loodsrechten.* — Het K.B. van 12 februari 1958 (S. 19 februari 1958, 989) wijzigt de K.B. van 12 september 1933 en 28 december 1951 betreffende de vaststelling van bijzondere taksen voor loodsdienst aan de kust.

28. *Economische Zaken - Nijverheidsmaaldertijen.* — Bij het K.B. van 16 januari 1958 (S. 19 februari 1958, 999, 1001) worden toelagen verleend aan nijverheidsmaaldertijen voor de jaren 1955 en 1956.

29. *Oorlogsschade.* — Het K.B. van 11 februari 1958 (S. 20 februari 1958, 1030) stelt, inzake oorlogsschade aan woongebouwen, de integrale vergoedingscoëfficiënt die van toepassing is voor de periode van 1 januari 1958 tot 30 juni 1958 vast op 5,65.

30. *Oorlogsschade.* — Het K.B. van 11 februari 1958 (S. 20 februari 1958, 1031) stelt, inzake oorlogsschade aan boten, de integrale vergoedingscoëfficiënt toepasselijk voor de periode van 1 februari 1958 tot 31 maart 1958 vast op 5,90.

31. *Economische Zaken - Contracten van verkoop op afbetaling - Controle.* — Bij M.B. van 23 januari 1958 (S. 21 februari 1958, 1049) worden de ambtenaren van de algemene economische inspectie en van de dienst van de handelsetonomie aangewezen als zijnde bevoegd om kennis te nemen van de contracten en andere bescheiden waarvan sprake is in de wet van 9 juli 1957 tot regeling van de verkoop op afbetaling en van zijn financiering.

32. *Herstelpensioenen - burgerlijke slachtoffers van de oorlog 1940-45.* — Het K.B. van 15 februari 1958 (S. 22 februari 1958, 1077) wijzigt het K.B. van 25 maart 1954 tot regeling van de procedure voor de toepassing van de wet van 15 maart 1954 betreffende de herstelpensioenen voor de burgerlijke slachtoffers van de oorlog 1940-1945 en hun rechthebbenden.

33. *Landbouw.* — Het K.B. van 11 februari 1958 (S. 23 februari 1958, 1102) wijzigt het K.B. van 12 september 1956 betreffende de insectenetende vogels en de vogelvangst.

34. *Internationaal akkoord.* — In het Staatsblad van 23 februari 1958 (1107) verscheen de tekst van het 8e additioneel protocol, ondertekend op 29 april 1953 te 's Gravenhage, bij de op 5 september 1944 te Londen ondertekende douaneovereenkomst tussen België, Luxemburg en Nederland.

35. *Internationaal akkoord.* — In het Staatsblad van 23 februari 1958 (1119) werd de tekst opgenomen van het 9e additioneel protocol, ondertekend op 16 juli 1953, te 's Gravenhage, bij de op 5 september 1944 te Londen ondertekende douaneovereenkomst tussen België, Luxemburg en Nederland.

36. *Internationaal akkoord.* — In het Staatsblad van 23 februari 1958 (1022) werd de tekst opgenomen van het 10e additioneel protocol, ondertekend op 11 december 1953 te 's Gravenhage, bij de op 5 september 1944 te Londen ondertekende douaneovereenkomst tussen België, Luxemburg en Nederland.

37. *Ministerie van Verkeerswezen.* — Het K.B. van

10 januari 1958 (S. 23 februari 1958, 1125) wijziget het Regentsbesluit van 5 september 1946 houdende vaststelling van het organiek kader en van de weddenscalen van het personeel van het Ministerie van Verkeerswezen.

38. *Openbare Werken - Erkenning van aannemers.* — Het K.B. van 12 februari 1958 (S. 23 Februari 1958, 1126) wijziget het Regentsbesluit van 29 maart 1947 betreffende de toepassingsmaatregelen inzake erkenning der aannemers.

39. *Onderwijs.* — Het K.B. van 16 januari 1958 (S. 24-25 februari 1958, 1144) wijziget het K.B. van 14 december 1950 tot vaststelling van de voorwaarden voor het toekennen van de graden en diploma's van candidaat en van licentiaat in de koloniale en administratieve wetenschappen.

40. *Onderwijs.* — Het K.B. van 15 februari 1958 (S. 24-25 februari 1958, 1145) regelt de gelijkwaardigheid van bepaalde Franse en Nederlandse diploma's van hoger onderwijs met de overeenkomstige Belgische diploma's.

41. *Reclame.* — Bij K.B. van 19 November 1957 (S. 26 februari 1958, 1184) wordt een interministeriële commissie van advies inzake aanplakken en reclame maken ingesteld.

43. *Verkeerswezen - Rivierbevrachting.* — Het K.B. van 23 december 1957 (S. 26 februari 1958, 1230) bepaalt de laad- en lostijd alsmede het bedrag van het liggeld inzake rivierbevrachting.

44. *Handel in slaap- en verdovende middelen.* — Het K.B. van 3 februari 1958 (S. 26 februari 1958, 1232) wijziget het K.B. van 31 december 1930, betreffende de handel in slaap- en verdovende middelen alsmede het Regentsbesluit van 11 februari 1946 betreffende de handel en de verkoop van bijzonder giftige stoffen.

45. *Diensten van Eerste Minister.* — Het K.B. van 8 februari 1958 (S. 27 februari 1958, 1251) wijziget het personeelskader van de diensten van de Eerste Minister.

46. *Diensten van de Eerste Minister.* — Bij K.B. van 8 februari 1958 (S. 27 februari 1958, 1251) wordt het K.B. van 17 december 1953, tot wijziging van de bezoldigingschalen der bijzondere graden in de diensten van de Eerste Minister gewijzigd.

47. *Internationale Overeenkomst.* — In het Staatsblad van 27 februari 1958 (1258) verscheen de tekst van het Europees akkoord betreffende het stelsel inzake het personenverkeer tussen de lidstaten van de raad van Europa, ondertekend te Parijs op 13 december 1957.

48. *Landsverdediging.* — Het K.B. van 21 februari 1958 (S. 27 februari 1958, 1262) wijziget het K.B. van 9 april 1954 houdende algemene organisatie van het Ministerie van Landsverdediging tot vaststelling van de bevoegdheden der hoofden van diensttakken en der inspecteurs-generaal alsmede machtiging van de Minister van Landsverdediging om een gedeelte zijner bevoegdheden over te dragen.

49. *Reclame.* — Het K.B. van 5 december 1957 (S. 28 februari 1958, 1289) stelt de landschappen vast

waarvoor regelen worden gesteld op het aanplakken en reclame maken.

50. *Onderwijs.* — Het K.B. van 28 januari 1958 (S. 28 februari 1958, 1363) regelt het toekennen van toelagen voor opera's en symfonische werken.

51. *Ministerie van Verkeerswezen.* — Het K.B. van 30 januari 1958 (S. 28 februari 1958, 1367) wijziget het Regentsbesluit van 5 september 1946 houdende vaststelling van het organiek kader en van de weddenscalen van het personeel van het Ministerie van Verkeerswezen.

52. *Ministerie van Verkeerswezen.* — Bij K.B. van 30 januari 1958 (S. 28 februari 1958, 1369) wordt het tijdelijk kader van het Ministerie van Verkeerswezen voor het jaar 1957 uitgebreid.

53. *Loodsdienst - Antwerpen.* — Bij K.B. van 20 februari 1958 (S. 28 februari 1958, 1370) wordt de loodsdienst voor de schepen in de rede van Antwerpen gereorganiseerd en het te betalen recht vastgesteld.

54. *Loodsdienst - Antwerpen.* — Bij K.B. van 21 februari 1958 (S. 28 februari 1958, 1370) worden maatregelen voorgeschreven betreffende de beloodsing van zeeschepen op de Schelde boven Antwerpen.

II. Burgerlijk recht.

55. *Contracten op afbetaling.* — Zie nr 31.

56. *Vaderschap en aanneming van kinderen.* — Bij de wet van 10 februari 1958 (S. 20 februari 1958, 1020) worden de artikelen 313, 315, 331, 333, 335, 339, 342a, 344 betreffende het vaderschap, de afstamming en de aanneming van kinderen door andere bepalingen vervangen.

57. *Wederzijdse plichten en rechten tussen echtgenoten.* — De wet van 13 februari 1958 (S. 27 februari 1958, 1248) wijziget artikel 214 g van het Burgerlijk Wetboek.

Het vonnis gewezen bij toepassing van artikel 214 b Burgerlijk Wetboek kan thans worden ingeroepen tegen alle huidige of toekomstige derden, schuldenaars, op kennisgeving door de griffier.

III. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon.

58. *Bestaanszekerheid.* — Krachtens de wet van 7 januari 1958 (S. 7 februari 1958, 748) kunnen fondsen voor bestaanszekerheid worden opgericht.

Deze fondsen voor bestaanszekerheid genieten rechtspersoonlijkheid. Hun statuten worden door de paritaire comité's vastgesteld en door de koning bindend verklaard. Zij worden beheerd door vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers.

Verder regelt deze wet de werking der fondsen.

59. *Arbeidsongevallen - Verzekeringen.* — Bij K.B. van 7 februari 1958 (S. 16 februari 1958, 952) wordt de algemene verordening betreffende de verzekering tegen arbeidsongevallen gewijzigd.

60. *Arbeidsongevallen - Verzekeringen.* — Het K.B. van 10 februari 1958 (S. 16 februari 1958, 953) wijziget het K.B. van 7 december 1931 houdende algemeen reglement van de verzekering tegen arbeidsongevallen.

61. *Mijnarbeid*. — Het K.B. van 25 januari 1958 (S. 16 februari 1958, 955) stelt de voorwaarden vast krachtens dewelke jongens van 16 tot 18 jaar op de ondergrondse werven van mijnen, groeven en graverijen mogen aanwezig zijn. Het schrijft verder maatregelen voor betreffende hun beroepsopleiding.

IV. Fiscaal Recht.

62. *Verkeersbelasting*. — Het K.B. van 13 januari 1958 (S. 2 februari 1958, 637) wijzigt het K.B. van 15 maart 1940 betreffende de verkeersbelasting op de autovoertuigen.

63. *Inkomstenbelastingen*. — Het K.B. van 4 november 1957 (S. 8 februari 1958, 775) wijzigt het K.B. van 22 september 1937 tot uitvoering van de samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelastingen.

64. *Invoerrechten*. — Het K.B. van 31 januari 1958 (S. 8 februari 1958, 776) stelt het tarief van invoerrechten vast.

H.Boonen.

TAALKUNDIGE KRONIEK

MARGINALIA

(R.W. 16.3.1958)

« Juistheid en duidelijkheid van uitdrukking zijn in de taal van recht en wetgeving twee hoofdvereisten, die nooit mogen worden voorbijgezien. » (Julius Obrie : De Nederlandse Rechtstaal (voordracht voor de Vlaamse Conferentie), Gent, Dullé-Plus, 1880).

1. « ...geïntimeerde... sinds lang geen krediet meer *van doen* had,...

— « van doen hebben » is dialect voor « nodig hebben ».

2. « ...dat hij *niet in staat is* zijn verbintenissen na te leven... »

— het voornaamwoordelijk bijwoord mag niet vergeten worden : « ...er niet toe in staat is... »

3. « ...vooraleer uitspraak te doen *ten gronde*... »

— Het Hof van Cassatie gebruikt de uitdrukking « over de grond » !

4. « *dat anderzijds*, het ter zake niet gaat om in de handelsboeken het bewijs te putten van een verbintenis tegenover appellant; dat *geïntimeerde's* schuld... »

— « anderzijds » : als Duits verworpen en vervangen door « aan de andere kant ».

— « geïntimeerde's schuld » : hier hoort eigenlijk het zwak verbogen « des of 's geïntimeerden » wat de klok enkele decennia terug zet. Waarom niet « van geïntimeerde » ?

5. zendt de zaak naar de eerste rechter voor verdere behandeling *ten gronde*... »

— zie 3.

6. « dat geïntimeerde niemand blijkt gevonden te hebben die *bereid is* het nodige krediet toe te staan... »

— zie 2.

7. « Overwegende dat verweerder *zijne* verantwoordelijkheid in het ongeval ontkent doch verweerder in vrijwaring inzake geroepen heeft om hem te *zien* tussenkomen in *het* hogervermeld geding ten einde in geval verweerder in hoofdeis verantwoordelijk zou verklaard worden voor het ongeval van 21 mei 1956, verweerder in vrijwaring zowel in eigen naam als in zijn hoedanigheid van vader en wettelijk beheerder der goederen van dezès minderjarige dochter zich te zien en te horen veroordelen om de vervolgingen der hoofdeisers te *zien* ophouden ten belope van minstens 90 % ;...

— « zijne » wordt tegenwoordig niet meer verbogen.

— « het » : overbodig.

— « zien » : hiermee wordt nogal eens overdreven. In het eerste geval zou men « doen » kunnen schrijven, in het tweede geval kan het wegge laten worden daar « horen » wel kan volstaan, in het derde geval behoort het tot de constructie « te horen veroordelen om de vervolgingen... te zien ophouden... » Wat is het onderwerp van « zien » hier ?

— « dezès » : wijst op iemand anders dan het onderwerp. De « verweerder in vrijwaring » is dus, volgens deze zin, de « vader en wettelijk beheerder » van iemand anders' minderjarige dochter !

— « zich » : de zin waartoe dit woord behoort is, ontdaan van alle bijhorigheden : « ten einde... verweerder in vrijwaring... zich te zien en te horen veroordelen... »

Men kan twee dingen bedoeld hebben :

a) « ten einde... verweerder in vrijwaring... te zien en te horen veroordelen... » ofwel

b) « opdat... verweerder in vrijwaring... zich zou zien en horen veroordelen... »

Quid ?

Verder ontbreken in deze zin tal van leestekens die het geheel iets duidelijker zouden kunnen maken. Zo bv. komma's na « ontkent », « geding », « einde », « vrijwaring », « dochter ».

8. Dat meer bepaaldelijk in geval van wettelijke subrogatie *het aan te nemen is dat*...

— « het » staat beter na « dat ».

— « aan te nemen is » : betekent in het Nederlands « kan aangenomen worden » de rest van de volzin wijst op een noodzakelijkheid dus had er moeten staan « moet aangenomen worden ».

Komma's vóór « meer bepaald(elijk) » en na « subrogatie ».

9. « Ten gronde » = « over de feiten » ?

10. « Op dat moment naderde verweerder met zijn auto... en was ongeveer 20 meter *vanaf* de plaats waar het meisje zich bevond. »

— « vanaf » = « van ». « Van... af » of « vanaf » wordt gebruikt wanneer er beweging is bv. in « hij reed 20 meter vanaf de plaats... », of in « iets meten vanaf... ».

11. « Hierbij botste hij op het voor hem *niet* bestemde weggedeelte tegen het voertuig van eerste aanlegger, *die* uit de tegenovergestelde richting kwam. »

— « niet » : hoort vóór « voor hem ».

— « die » . staat hier niet « dat » ?

— komma's vóór « op » en na « weggedeelte » !

12. « Dat getuige... toevallig *omzag* en een meisje zag, dat naast haar fiets *liep* met het voorwiel *van dat rijwiel* op de rijbaan over de sliprand *staan* ».

— « omzag » — beter « omkeek ».

— « liep » — « staan »: een meisje dat loopt staat niet stil dus: «... en een meisje naast haar fiets zag staan, met het voorwiel op de rijbaan over de sliprand ».

— « van dat rijwiel » verlengt de zin onnodig, er wordt daar over niets anders met wielen gesproken.

13. «... dat aanleggers geen beroep *maken* op de beginselen... »

— men zegt « een beroep doen op » voor personen. In andere gevallen heet het « zich beroepen op... »

14. « Dat aanleggers aan verweerder verwijten niet meester te zijn geweest van zijn snelheid en zijn stuur, *hetgeen afbreuk maakt* op de verplichtingen voorzien in artikel 25... »

— « afbreuk maakt op » — Hier zijn verscheidene uitdrukkingen met elkaar verward:

« afbreuk doen aan » = verminderen, schade toebrengen,
« afdoen aan » = veranderen (meestal negatief gebruikt),
« een inbreuk uitmaken op » = een vergrijp zijn tegen.

Men zal wel het laatste bedoeld hebben.

15. «... dat hij, ... eerst links en nadien rechts zwenkte *om* uiteindelijk het stilstaand voertuig... *te komen* aanrijden;

— « om » drukt een doel uit in het Nederlands. Dit is hier zeker niet het geval!

— « komen » — waarom « komen » en niet « gaan », of eventueel niets? Bv. als volgt: «... eerst links, nadien rechts zwenkte en tenslotte het voertuig... aanreed. »

16. «... een niet *verrechtvaardigen* manoeuvre... »

— « verrechtvaardigen »: bestaat niet; het is « rechtvaardigen ».

17. «... het meisje plotseling met haar rijwiel *op* de rijbaan *reed* wanneer verweerder op zeer korte afstand was *toegekomen*;

— « op de rijbaan reed »: doet ons denken aan een plotse verschijning, een plots en onverwacht zich aldaar *bevinden*, terwijl men duidelijk de onverwachte beweging bedoelde die uitgedrukt wordt door het onscheidbare werkwoord « oprijden » dus is de juiste uitdrukking: «... de rijbaan opreed »...

— « toegekomen ». Als hij echter « toegekomen » (aangekomen) was, zou hij wel stilgehouden hebben en ware er niets gebeurd. Hier past « gekomen » of, beter nog, « genaderd », met vóór « op » het woordje « tot », dus: «... wanneer verweerder tot op zeer korte afstand was genaderd. »

18. «... dat het een *gekend* verschijnsel is dat bij remming en *afwijking* in hoge snelheid een voertuig begint te slippen, hetgeen *dan ook* belet *dat* de voerder zijn *verdere* bewegingen nauwkeurig *kan* controleren;

— komma's na « dat » en « snelheid »;
— « gekend » — men zegt. « bekend »;

— « afwijking », alhoewel niet volledig verkeerd, ware beter vervangen door « uitwijken » daar hier toch een « uit de weg gaan » bedoeld wordt;

— « in hoge snelheid » — moet zijn « bij hoge snelheid »;

— « dan ook » wordt te veel gebruikt en dikwijls als het weinig of geen zin heeft;

— « dat... kan... » — breedspakige wijze om iets eenvoudigs te zeggen;

— « verdere » is evident en dus overbodig.

Het geheel vereenvoudigd en verbeterd: «... dat het een bekend verschijnsel is dat, bij remmen en uitwijken bij hoge snelheid, een voertuig begint te slippen, wat de voerder (dan ook) belet zijn « verdere » bewegingen te controleren. »

19. « Overwegende *dat zelfs indien* theoretisch kan geredetwist worden nopens de manoeuvre *welke* verweerder had moeten uitvoeren hem *geen verwijt kan gemaakt* worden, verrast als hij was door de fout van een *andere*, niet onmiddellijk de meest gepaste rijbeweging te hebben uitgevoerd, in overweging *nemend* de zeer korte *tijdspanne* waarover hij beschikte; »

— « dat zelfs indien »: storende opeenvolging van betekenisarme woorden, zonder leesteken;

— « indien » leidt een toegeving in, dus hoort hier een constructie met « al »;

— « welke »: eenvoudiger ware « die » of « dat »;

— « geen verwijt kan gemaakt worden » — [faire des reproches]: « iemand verwijten toesturen »; vindt men de handeling op zichzelf verkeerd, dan zegt men: «... niet kan verweten worden dat... » of «... niet kan verwijten dat... »

— « andere »: « ander ». Gewoner zou geweest zijn « een anders fout » of « andermans fout ».

— «... in overweging nemend... ». Het onderwerp moet, volgens de schikking van de zin, « verweerder » zijn, men bedoelt echter dat het de steller van de tekst is. Dit kan duidelijk gemaakt worden.

— « tijdspanne » — « tijd » is korter en zegt hetzelfde op gewone wijze.

— « waarover » — dit moet een zetfout zijn.

In dagelijkse taal zou dit stukje luiden: « Overwegende dat — al kan men theoretisch redetwisten over de manoeuvre die verweerder had moeten uitvoeren — men hem niet kan verwijten dat hij niet onmiddellijk de meest gepaste zijbeweging heeft uitgevoerd, zo men in overweging neemt de korte tijd waarover hij beschikte, verast als hij was door een anders fout. »

20. « Overwegende dat de eis in vrijwaring hierdoor zonder voorwerp *is komen te staan*; »

— « komen te staan »: deze nietszeggende en ouderwetse uitdrukking, waarmee ten andere veel gesport wordt, kan geheel achterwege blijven, zo men na « is » een punt zet.

J. Leliard.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

MEDEDELINGEN

BELGISCH - LUXEMBURGSE UNIE VOOR STRAFRECHT

De Belgisch-Luxemburgse Unie voor Strafrecht zal haar volgende vergadering houden op zondag 3 mei aanstaande, te 14 u. 30, op het Gerechtshof te Dinant.

Op de dagorde dezer zitting staat vermeld de bespreking van het onderwerp: «Aanwijzing aangaande de criminele politiek in zake alcoholisme», dat door het Seminarie voor Sociaal Verweer aan de Unie was voorgesteld geworden.

Deze bespreking zal ingeleid worden, wat haar medico-psychologische aspecten betreft, door Dr. J. P. De Waele, en wat betreft de gerechtelijke en administratieve aspecten door heer advocaat A. Vanwelkenhuyzen.

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State: januari 1958 :

Rechtspraak.

Rechtskundig Tijdschrift voor België, n° 1, 1958 :

O. De Leye : De gelijktijdige toepassing van arbeidsongevallenwet en gemeen recht bij arbeidsongevallen. — Cyriel Van Camp : De onderzoeksrechter (vervolg).

Tijdschrift voor Sociaal Recht en van de Arbeids-gerechten, n° 3, 1958 :

Goethals G. : Het stakingsrecht in de Franse wetgeving en rechtspraak.

Tijdschrift voor Notarissen, n° 3, maart 1958 :

L. Cordy : Vervreemdingen aan rechtstreekse erfenamen. Enkele gevaren.

Nederlands Juristenblad, afl. 14, 5 april 1958 :

Mr E. Wytema : Eigenlijke en oneigenlijke rechtspraak en de artikelen 15 e.v. Huurwet (II, slot). — Mr E. A. M. Santen : De Armenwet en de zelfstandigheid van de in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw. — Mr P. Wildeboer : Enkele vragen ten aanzien van de Adoptiewet.

Afl. 15, 12 april 1958 :

Prof. Mr Sjoerd Gerbrandy : De kantongerechtsprocedure en het getuigenverhoor in het kader van ons Burgerlijk Procesrecht. — Mr J. de Ruiter : Een leemte in de overgangsregeling in de Pachtwet ? — Mr F. P. J. Perquin : Artikel 134, lid 3, Rv.

Afl. 16, 19 april 1958 :

Prof. Mr Sjoerd Gerbrandy : De kantongerechtsproce-

dure en het getuigenverhoor in het kader van ons Burgerlijk Procesrecht (II, slot). — Mr W. Schenk : Het wetsontwerp tot wijziging van het tarief van justiekosten en salarissen in burgerlijke zaken. — Mr A. S. De Muinck Keizer : Onwezenlijke telastleggingen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, n° 4532, 5 april 1958 :

Mr C. A. Uniken Venema : Overdracht en verpanding van rechten in het ontwerp B.W. (IV). — G. Th. Graafland : Ad artikel 1, letter A, wet van 7 juli 1955, St. 390. — Prof. Mr R. D. Kollewijn : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (V, slot).

N° 4533, 12 april 1958 :

Mr C. A. Uniken Venema : Overdracht en verpanding van rechten in het ontwerp B.W. (V). — Mr J. van der Haar : Wijziging van de crematiebepalingen. — Mr K. N. Korteweg : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Zakenrecht (I).

N° 4534, 19 april 1958 :

Mr C. A. Uniken Venema : Overdracht en verpanding van rechten in het ontwerp B.W. (VI, slot). — Mr R. Korthals Altes : Nietigverklaring van een schijnhuwelijk tussen een Nederlandse man en een Duitse vrouw, m.o. Prof. Mr R. D. Kollewijn. — Mr K. N. Korteweg : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Zakenrecht (II, slot).

Journal des Tribunaux, n° 4190, 20 avril 1958 :

Y. Douchamps : La loi du 3 janvier 1958 relative aux cessions et mises en gage des créances sur l'Etat du chef de travaux et fournitures. — Jean Thieffry : La dispense pour cause morale et la désignation pour le contingent spécial de la Garde territoriale anti-aérienne (G.T.A.). Lois sur la milice coordonnées par arrêté royal du 2 septembre 1957 (Moniteur du 15 septembre 1957). — Jurisprudence.

Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique, 4me livr., 1958 :

L. Stichelbaudt : Loi du 10 février 1957 modifiant certaines dispositions du Code Civil (livre I, titres VII et VIII) relative à la paternité, à la filiation et à l'adoption.

Revue Pratique du Notariat Belge, 241e livr., mars 1958 :

André Minet : L'objet de la donation. - Achat. - Achat d'un immeuble. - Prix payé par un tiers. - Donation de l'immeuble ou du prix ?

Recueil Dalloz : 14e cahier, 16 avril 1958 :

Christian Gabolde : Evolution du recours dans l'intérêt de la loi en matière administrative.

STATISTIEK VAN DE IN 1957 GEREgistREERDE HUWELIJKSCONTRACTEN

I. - Opgave, per provincie en per gerechtelijk arrondissement, van de in 1957 geregistreerde huwelijkscontracten.

Provincie	Gerechtelijk arrondissement	Wettelijke gemeenschap	Gemeenschap van aanwinsten	Algemene gemeenschap	Regime zonder gemeenschap	Scheiding van goederen	Scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten	Dotaalstelsel	Totaal
Antwerpen	Antwerpen	109	943	906	—	791	127	—	2.876
	Mechelen	193	300	390	—	125	29	—	1.037
	Turnhout	51	26	121	—	68	17	—	283
		353	1.269	1.417	—	984	173	—	4.196
Brabant	Brussel	589	1.796	609	—	1.599	692	1	5.286
	Leuven	690	378	58	—	94	74	—	1.294
	Nijvel	46	315	37	—	109	55	—	562
		1.325	2.489	704	—	1.802	821	1	7.142
Henegouwen	Bergen	226	591	8	—	94	59	—	978
	Charleroi	135	581	7	—	188	63	—	974
	Doornik	373	595	42	—	82	35	—	1.127
		734	1.767	57	—	364	157	—	3.079
Limburg	Hasselt	173	42	113	—	71	30	—	429
	Tongeren	69	19	31	—	59	27	—	205
		242	61	144	—	130	57	—	634
Luik	Luik	20	154	5	—	499	60	—	738
	Hoei	19	55	6	—	41	28	—	149
	Verviers	9	54	47	—	259	54	—	423
		48	263	58	—	799	142	—	1.310
Luxemburg	Aarlen	29	39	1	—	15	20	—	104
	Marche	2	21	1	—	41	8	—	73
	Neufchâteau	—	12	—	—	15	5	—	32
		31	72	2	—	71	33	—	209
Namen	Namen	14	179	2	2	125	35	—	357
	Dinant	7	71	2	—	49	19	—	148
		21	250	4	2	174	54	—	505
Oost-Vlaanderen	Gent	357	372	148	—	238	166	—	1.281
	Oudenaarde	383	182	44	1	76	86	—	772
	Dendermonde	575	381	130	—	100	167	—	1.353
		1.315	935	322	1	414	419	—	3.406
West-Vlaanderen	Brugge	94	467	287	—	160	84	—	1.092
	Ieper	85	91	48	—	33	35	—	292
	Kortrijk	87	230	88	—	82	64	—	551
	Veurne	46	103	88	—	22	37	—	296
		312	891	511	—	297	220	—	2.231
TOTALEN :		4.381	7.997	3.219	3	5.035	2.076	1	22.712

II. - Recapitulerende tabel, per provincie.

Provincie	Huwelijkscontracten				In de huwelijkscontracten aangenomen regimes					
	Huwelijken Aantal	Aantal	Percentage in verhouding tot het aantal huwelijken %	Huwelijken zonder contract (wettelijke gemeenschap)	Wettelijke gemeenschap	Gemeenschap van aanwinsten	Algemene gemeenschap	Regime zonder gemeenschap	Scheiding van goederen	Scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten
Antwerpen	10.959	4.196	38,29	6.763	353	1.269	1.417	—	984	173
Brabant	13.872	7.142	51,49	6.730	1.325	2.489	704	—	1.802	821
Henegouwen	8.492	3.079	36,26	5.413	734	1.767	57	—	364	157
Limburg	4.800	634	13,21	4.166	242	61	144	—	130	57
Luik	7.102	1.310	18,45	5.792	48	263	58	—	799	142
Luxemburg	1.566	209	13,35	1.357	31	72	2	—	71	33
Namen	2.536	505	19,91	2.031	21	250	4	2	174	54
Oost-Vlaanderen	10.054	3.406	33,88	6.648	1.315	935	322	1	414	419
West-Vlaanderen	8.730	2.231	25,56	6.499	312	891	511	—	297	220
TOTALEN					4.381	7.997	3.219	3	5.035	2.076
1957 :	68.111	22.712	33,35	45.399	4.028	6.977	3.083	1	4.589	1.850
1952 :	67.340	20.528	30,48	46.812	5.017	7.450	3.221	6	4.918	1.972
1947 :	83.665	22.584	27,—	61.081	3.556	4.448	2.690	4	2.958	879
1937 :	63.435	14.537	22,92	48.898	4.515	4.442	2.726	11	1.607	503
1927 :	71.921	13.805	19,19	58.116						

Dotaal stelsel. In 1957 : 1; in 1952 en in 1947 : 0;
in 1937 : 2; in 1927 : 1.

III. - Vergelijkende tabel met het percentage dat het aantal van elkeen der huwelijksregimes vertegenwoordigt ten overstaan van het aantal huwelijkscontracten, van 1927 tot 1957.

	1927	1937	1947	1952	1957
	%	%	%	%	%
1. - WETTELIJKE GEMEENSCHAP aangenomen bij huwelijkscontract	32,71	24,47	22,21	19,62	19,29
2. - GEMEENSCHAP VAN AANWINSTEN	32,17	30,60	32,99	33,99	35,21
3. - ALGEMENE GEMEENSCHAP	19,74	18,50	14,26	15,02	14,17
4. - REGIME ZONDER GEMEENSCHAP	0,07	0,02	0,03	—,—	0,01
5. - SCHEIDING VAN GOEDEREN	11,65	20,35	21,78	22,35	22,17
6. - SCHEIDING VAN GOEDEREN MET GEMEEN- SCHAP VAN AANWINSTEN	3,65	6,05	8,73	9,01	9,14
7. - DOTAAL STELSEL	0,01	0,01	—,—	—,—	—,—

IV. - Vergelijkende tabel met het percentage dat het aantal van elkeen der huwelijksregimes vertegenwoordigt ten overstaan van het aantal huwelijken, van 1927 tot 1957.

	1927	1937	1947	1952	1957
	%	%	%	%	%
1. - HUWELIJKEN ZONDER CONTRACT (wettelijke gemeenschap)	80,81	77,08	73,—	69,52	66,66
2. - WETTELIJKE GEMEENSCHAP aangenomen bij huwelijkscontract	6,28	5,61	6,—	5,98	6,43
Voor nrs 1 en 2 samen	87,09	82,69	79,—	75,50	73,09
3. - GEMEENSCHAP VAN AANWINSTEN	6,18	7,01	8,90	10,36	11,74
4. - ALGEMENE GEMEENSCHAP	3,79	4,24	3,85	4,58	4,73
5. - REGIME ZONDER GEMEENSCHAP	0,01	—,—	—,—	—,—	—,—
6. - SCHEIDING VAN GOEDEREN	2,23	4,66	5,88	6,81	7,39
7. - SCHEIDING VAN GOEDEREN MET GEMEEN- SCHAP VAN AANWINSTEN	0,70	1,39	2,36	2,74	3,05
8. - DOTAAL STELSEL	—,—	—,—	—,—	—,—	—,—

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"